

MAGYARORSZÁG PÉNZÜGYI SZÁMLÁI 1970–1989

ADATFORRÁSOK, AZ ADATÖSSZEÁLLÍTÁS
MÓDSZEREI ÉS EREDMÉNYEI

2018

**MAGYARORSZÁG
PÉNZÜGYI SZÁMLÁI
1970–1989**

2018

A nemzetgazdaság és egyes gazdasági szektorok pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek éves állományi adatai (pénzügyi vagyon, nettó pénzügyi vagyon),

A nemzetgazdaság és egyes gazdasági szektorok pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek éves tranzakciós adatai (finanszírozás, pénzügyi megtakarítás, nettó finanszírozási képesség)

Kiegészítő negyedéves adatsorok a forint készpénz, illetve egyes bankbetétek és bankhitelek állományáról

Kiegészítő éves adatsorok egyes pénzügyi eszközök és kötelezettségek visszamenőleges (1970 előtti) adataiból

Módszertani leírás az adatforrások, illetve a számítási és becslési eljárások, részeredmények ismertetésével

Az adatokat és a kiadványt összeállította: Simon Béla

Az adatok és a kiadvány összeállítását információkkal segítette: Kósáné Schaffer Zsuzsanna, Németné Marosi Katalin

Az adatösszeállítás és a kiadvány célja a statisztikai tájékoztatás. Ugyanakkor az adatok a jelenleg szokásos statisztikai eljárásokhoz képest szélesebb körben alapulnak szakértői becsléseken és feltételezéseken. A felhasznált adatforrások, az alkalmazott becslések és feltételezések elsősorban a szerző megítélését tükrözik. Az adatok pontossága milliárd forintos nagyságrendben értelmezhető. Az adatösszeállítás 2017 végén zárult.

Készült a Magyar Nemzeti Bank Statisztikai igazgatóságán, 2018-ban.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

Bevezetés	5
1. A visszamenőleges pénzügyi számlák főbb adatai	7
1.1. A nemzetgazdaság pénzügyi vagyonának alakulása 1969 és 1989 között	7
1.2. A gazdasági szektorok finanszírozása és nettó finanszírozási képessége 1970 és 1989 között	14
2. A visszamenőleges pénzügyi számlák részletes adatai (táblázatok)	19
2.1. A nemzetgazdaság és az egyes szektorok nettó finanszírozási képessége, 1970-1989, milliárd forint	20
2.2. Nem pénzügyi vállalatok éves pénzügyi számlái, állományok, milliárd forint	21
2.3. Nem pénzügyi vállalatok éves pénzügyi számlái, tranzakciók, milliárd forint	23
2.4. Pénzügyi vállalatok éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	25
2.5. A központi bank (MNB) éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	27
2.6. A hitelintézetek éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	29
2.7. A biztosítók és egyéb pénzügyi vállalatok éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	31
2.8. Az államháztartás (kormányzati szektor) éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	33
2.9. A központi kormányzat éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	35
2.10. Helyi önkormányzatok (tanácsok) éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	37
2.11. A háztartások éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	38
2.12. Háztartásokat segítő nonprofit intézmények éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	40
2.13. A külföld (nem rezidensek) éves pénzügyi számlái, állományok és tranzakciók, milliárd forint	41
2.14. A forint készpénz (központi bank, MNB tartozása) negyedéves állományi adatai tulajdonos szektorok szerint, milliárd forint	43
2.15. A háztartások bankbetéteinek és banki hiteltartozásainak negyedéves állományi adatai, milliárd forint	44
2.16. A nem pénzügyi vállalatok belföldi banki hiteltartozásainak negyedéves állományi adatai, milliárd forint	45
3. Módszertani leírás a pénzügyi számlák visszamenőleges adatainak összeállításáról	46
3.1. A rezidens szektorok külfölddel kapcsolatos követeléseinek és tartozásainak meghatározása	49
3.2. Az MNB más belföldi szereplőkkel kapcsolatos követeléseinek és kötelezettségeinek összeállítása	54
3.3. A hitelintézetek belföldi szereplőkkel kapcsolatos követeléseinek és tartozásainak összeállítása	59
3.4. Biztosító intézetek belföldi nem banki szereplőkkel kapcsolatos követeléseinek és tartozásai	63
3.5. A nem pénzügyi vállalatok mérlege és a belföldi partnerekkel kapcsolatos követelések és tartozások	63
3.6. Az államháztartás egyes belföldi követeléseinek és kötelezettségeinek meghatározása	70
3.7. A háztartások egyes pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek meghatározása a pénzügyi számlákban	73
3.8. A teljes számlarendszer összeállítása és kiegyensúlyozása	74
3.9. További visszamenőleges adatsorok, illetve negyedéves adatok összeállítása egyes instrumentumokra	76
Felhasznált irodalom	78

Bevezetés

A pénzügyiszámla-statisztika a nemzeti számlák részét képező makrogazdasági statisztika, amely valamely gazdaság vagy gazdasági szektor pénzügyi eszközeit és kötelezettségeit, azok időszak végi állományát és időszaki forgalmát, változását mutatja be. Ezáltal tájékoztat a gazdaság, illetve a gazdasági szereplők vagyoni helyzetéről és finanszírozási folyamatairól. A pénzügyiszámla-statisztika jelenleg érvényes nemzetközi módszertani alapja a System of National Accounts ajánlás (SNA 2008) és a European System of Accounts uniós rendelet (ESA 2010). A pénzügyi számlák teljes körű módszertani leírását először az SNA 1993-as változata tartalmazta. A pénzügyi számlák az állományokat bemutató vagyommérlegek és a forgalmi adatokat (tranzakciókat, egyéb állományváltozásokat) bemutató számlák egymásba kapcsolódó, összefüggő rendszere. A statisztika fő aggregátumai a nettó pénzügyi vagyon (a pénzügyi eszközök és a kötelezettségek állományának különbsége), illetve a nettó finanszírozási képesség/igény (a nettó pénzügyi vagyon tranzakcióból származó változása valamely időszak alatt, más néven pénzügyi megtakarítás vagy nettó hitelnyújtás). A pénzügyi eszközök és kötelezettségek állománya a nem pénzügyi eszközökével kiegészítve adja a gazdasági szektorok teljes vagyommérlegét, a nettó finanszírozási képesség/igény mutató pedig a tranzakciók szintjén kapcsolja össze a nem pénzügyi és a pénzügyi számlákat.

A pénzügyiszámla-statisztika az alábbi fő kategóriák szerint részletezett pénzügyi adatokat szolgáltat:

- Gazdasági szektorok (rezidens szektorok /vállalatok, államháztartás, háztartások/ és a külföld),
- Partnerszektorok (szektorok, amelyekkel szemben a szektor követelése vagy tartozása fennáll),
- Pénzügyi instrumentumok (a pénzügyi eszközök és kötelezettségek különféle típusai),
- Állományok és az állományváltozás összetevői (tranzakciók, átértékelődés, egyéb volumenváltozás),
- Denomináció szerinti bontás (az instrumentumok eredeti pénzneme: forint és deviza)
- Időszak, gyakoriság (negyedéves és éves adatok)
- Állományok értékelése (piaci érték, ezen felül államadósság esetében névérték is)

Magyarországon a pénzügyiszámla-statisztika összeállításáért és közléséért az MNB felelős. A statisztika karbantartott, folyamatosan felülvizsgált adatsorai 1989 végével, 1990 elejével indulnak, negyedéves gyakoriságúak és negyedévente frissülnek a jegybank honlapján, Excel táblázatok formájában. (Statisztikai adatok, idősorok: XII. A nemzetgazdaság pénzügyi számlái (pénzügyi eszközök és kötelezettségek állományai és tranzakciói)) Az adatközléshez tartozó módszertani információk és elemzések eddig három statisztikai kiadványban jelentek meg (Magyarország pénzügyi számlái 2005, 2008, 2014). A pénzügyi számlák adatai megtalálhatók több nemzetközi intézmény (BIS, EKB, Eurostat, OECD) kiadványaiban és adatbázisában is, ahová más országokkal együtt adatokat szolgáltatunk.

A jelen kiadvány az 1990 előtti időszak pénzügyi számláit mutatja be. Erre az időszakra vonatkozóan pénzügyi számlák korábban nem készültek, a statisztika nemzetközi módszertani alapjai is csak az 1990-es évek elején szilárdultak meg. Azt megelőzően egyéb pénzügyi statisztikák is korlátozottan álltak és állnak rendelkezésre, ezért van nagy jelentősége a most összeállított adatkörnek. Teljes körű, minden szektorra és instrumentumra kiterjedő adatokat 1970 és 1989 között, éves gyakorisággal lehetett most összeállítani. Ezen túlmenően egyes szektorokra és instrumentumokra vonatkozóan hosszabb visszamenőleges idősorok, illetve negyedéves gyakoriságú adatok előállítására is volt lehetőség a felkutatott adatforrások alapján. Az adatok tartalmukat és részletezettségüket tekintve illeszkednek az 1989 végétől induló pénzügyi számlákhoz, így a két adathalmaz összekapcsolásával hosszú idősorok képezhetők.

A továbbiakban először a főbb eredményeket foglaljuk össze, ezt követően ismertetjük a visszamenőleges pénzügyi számlák részletes adatait, standard táblák formájában. Ezek a részletes adatok Excel táblázatokban is hozzáférhetők a jegybank honlapján. Az adatforrásokat és az adatösszeállítás menetét bemutató módszertani leírás a kiadvány második felében található.

1. A visszamenőleges pénzügyi számlák főbb adatai

1.1. A NEMZETGAZDASÁG PÉNZÜGYI VAGYONÁNAK ALAKULÁSA 1969 ÉS 1989 KÖZÖTT

1969 végén az ország nem konszolidált pénzügyi eszközei 1244 milliárd forintot tettek ki (a GDP közel 400 százaléka), ami a nem pénzügyi vállalatok 212 milliárd, a pénzügyi vállalatok 200 milliárd, az államháztartás 685 milliárd és a háztartások 145 milliárd forintos eszközállományából tevődött össze. A pénzügyi eszközök 55 százaléka az államháztartáshoz tartozott és főként vállalati üzletrészekben testesült meg. A nemzetgazdaság nem konszolidált kötelezettségei ugyanakkor 1277 milliárd forintot jelentettek (a GDP 409 százaléka), ennek 76 százalékát a nem pénzügyi vállalatok adták. Az államháztartás kötelezettségei (80 milliárd forint) a GDP 26 százalékát érték el. Az ország nettó tartozásai, azaz a külföld nettó pénzügyi vagyona 34 milliárd forint, a GDP 11 százaléka volt 1969 végén.¹

1. táblázat						
A nemzetgazdaság nem konszolidált pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állománya						
Szektorok nem konszolidált állományi adatai	1969		1979		1989	
	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%
Pénzügyi eszközök	1 244	398	3 902	572	8 497	493
Nem pénzügyi vállalatok	212	68	715	105	1 624	94
Központi bank (MNB)	155	49	777	114	1 657	96
Hitelintézetek	43	14	217	32	1 213	70
Egyéb pénzügyi vállalatok	2	1	9	1	41	2
Államháztartás	685	219	1 755	257	2 973	173
Háztartások	145	47	426	62	985	57
Nonprofit intézmények	1	0	3	0	5	0
Kötelezettségek	1 277	409	4 162	610	9 401	546
Nem pénzügyi vállalatok	972	311	2 533	371	4 762	276
Központi bank (MNB)	154	49	777	114	1 614	94
Hitelintézetek	43	14	218	32	1 219	71
Egyéb pénzügyi vállalatok	3	1	12	2	43	3
Államháztartás	80	26	513	75	1 347	78
Háztartások	25	8	109	16	415	24
Nettó pénzügyi vagyon	-34	-11	-260	-38	-904	-52

Tíz évvel később a nem pénzügyi vállalatok kötelezettségei a nemzetgazdaság összes kötelezettségének (4162 milliárd forint, a GDP 610 százaléka) már csak a 61 százalékát adták, 1989 végére pedig ez az arány 51 százalékra zsugorodott.² Ezzel szemben a jegybank, a hitelintézetek és az államháztartás kötelezettségei növekvő arányt képviseltek az ország

¹ A kiadványban a pénzügyi eszközök azonosak a követelésekkel, a kötelezettségek pedig a tartozásokkal. Az összes eszköz helyett néhány esetben a vagyon kifejezés áll. A központi bank alszektora a jegybankot, az MNB-t jelenti. A nem pénzügyi vállalatok szektorát egyszerűsítve vállalatokként említjük. A külföldi szektor a nem rezidenseket, a belföld, azaz a nemzetgazdaság a rezidenseket foglalja magában. Az államháztartás a kormányzati szektort takarja, ezen belül az önkormányzati alszektora a tanácsokat, tanácsi intézményeket tartalmazza az adott időszakban.

² Ebben jelentős szerepe van annak is, hogy a vállalati vagyon (a nem pénzügyi eszközök állománya) az 1960-as évek óta nem került felértékelésre, így a vállalati üzletrészek értéke is az eszközök egykori bekerülési értékét tükrözi, nem pedig az aktuális piaci értéket.

összesített tartozásain belül. Az államháztartás kötelezettségei 1979-re elérték a GDP 75 százalékát (513 milliárd forint), ettől kezdve a GDP-arányos mutató értéke az 1990-es évek elejéig lényegében változatlan maradt. A jegybank tartozásai már 1977-től meghaladták a GDP értékét és csak a kétszintű bankrendszer bevezetése után csökkentek valamelyest az alá. A szektorok eladósodásának következtében a nemzetgazdaság nettó tartozásai 1979 végére elérték a GDP 38 százalékát (260 milliárd forint), 1989 végére pedig a GDP 52 százalékára emelkedtek (904 milliárd forint).

A nemzetgazdaság konszolidált (külfölddel szemben fennálló) követelése a pénzügyi számlák adatai szerint 1969 végén közel 47 milliárd forintot (a GDP 15 százaléka), a külfölddel szemben fennálló tartozásai 80 milliárd forintot (a GDP közel 26 százaléka) jelentettek. A követelések állományának mintegy fele, a tartozások állományának közel kétharmada a jegybankhoz kötődött (23, illetve 52 milliárd forint). A vállalati, kereskedelmi jellegű követelések 18 milliárd, a kormányhitelek 6 milliárd forintot tettek ki akkor. A nem pénzügyi vállalatok kereskedelmi jellegű tartozásai 11 milliárd, az állam külföldi hiteltartozásai 17 milliárd forintot jelentettek 1969 végén.

2. táblázat						
A nemzetgazdaság konszolidált pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állománya						
Külfölddel szembeni követelések és tartozások	1969		1979		1989	
	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%
Pénzügyi eszközök	47	15	178	26	553	32
Nem pénzügyi vállalatok	18	6	75	11	220	13
Központi bank (MNB)	23	7	82	12	171	10
Hitelintézetek	0	0	0	0	94	5
Egyéb pénzügyi vállalatok	0	0	0	0	5	0
Államháztartás	6	2	20	3	40	2
Háztartások	0	0	1	0	23	1
Nonprofit intézmények	0	0	0	0	0	0
Kötelezettségek	80	26	438	64	1 456	85
Nem pénzügyi vállalatok	11	3	40	6	145	8
Központi bank (MNB)	52	17	343	50	1 133	66
Hitelintézetek	0	0	23	3	161	9
Egyéb pénzügyi vállalatok	0	0	0	0	1	0
Államháztartás	17	6	32	5	16	1
Háztartások	0	0	0	0	0	0
Nettó pénzügyi vagyon	-34	-11	-260	-38	-904	-52

1989 végéig a nem pénzügyi vállalatok, a jegybank és az államháztartás külfölddel szembeni követelése (külföldi pénzügyi eszközei) közel arányosan növekedtek, azonban a vállalatok kereskedelmi jellegű követelése látványosan megugrottak az 1980-as évek második felében. Ugyanekkor jelentek meg számottevő külföldi követelések a hitelintézetek és a háztartások pénzügyi eszközei között is. Mindezek hatására 1989 végére a hazai gazdasági szereplők külföldiekkel szemben fennálló követelése 553 milliárd forintra emelkedtek (a GDP 32 százaléka). A rezidens szektorok külföld felé fennálló összesített tartozásai pedig 1456 milliárd forintot tettek ki (a GDP 85 százaléka). A kötelezettségek terén az állam közvetlen külföldi hitelfelvétele háttérbe szorult a vizsgált időszakban és a jegybank vált egyre meghatározóbbá az ország külső finanszírozása szempontjából. Ezáltal az 1970-es évek második felétől a külső tartozásállomány mintegy 78 százaléka a jegybankhoz kötődött, ami 1989 végén 1133 milliárd forintot jelentett (a GDP 66 százaléka). Az időszak végén felfutott a hitelintézetek és a nem pénzügyi vállalatok külfölddel szemben kimutatott tartozásállománya is (161, illetve 145 milliárd forintra), az utóbbiaknál a kereskedelmi tartozások mellett a külföldi tőkebefektetések is szerepet játszottak. (A külföldiek vállalati tulajdonosi részesedéseinek állományát 39 milliárd forintra becsültük 1989 végén.)

A követelések és a tartozások instrumentumok szerinti összetétele a rendszerváltás előtt lényegesen egyszerűbb volt, mint azóta. Tőzsdai részvényeket, befektetési jegyeket és nyugdíjpénztári tartalékokat egyáltalán nem, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat pedig csak 1982-től kezdődően mutatunk ki a visszamenőleges pénzügyi számlákban. A jegybank

eszközei között külföldi értékpapírok azt megelőzően is lehettek, azonban az adatforrásokban ezek nem voltak elkülöníthetők a külföldön elhelyezett betétektől. Pénzügyi derivatívákat egyedül a jegybank és a külföld viszonylatában tartalmaz a pénzügyiszámla-statisztika, noha a MNB például nem pénzügyi vállalatokkal is kötött határidős ügyleteket. A központi bank eszközállományának 85-90 százalékát a nyújtott hitelek tették ki a vizsgált időszakban. 1969 végén a hitelállományból 83 milliárd forint nem pénzügyi vállalatokkal, a maradék közel 49 milliárd forint az államháztartással szemben állt fent. 1979 végén a vállalatoknak nyújtott hitel 243 milliárd, a kormánzatnak nyújtott hitel 451 milliárd forint volt a 699 milliárd forintos jegybanki hitelkövetelésből. 1987 elején, a kétszintű bankrendszer elindulásakor a vállalati hitelállomány (akkor 354 milliárd forint) átkerült az újonnan létrejött hitelintézetekhez, amelyeknek refinanszírozási hitelt nyújtott a jegybank. 1989 végén az MNB hitelkövetelései (1384 milliárd forint) a hitelintézeteknek nyújtott 163 milliárd, az államháztartás felé fennálló 1208 milliárd és egyéb szektorokkal szemben meglévő 13 milliárd forint hitelállományból tevődtek össze. Hitelintézetekkel szemben további 65 milliárd forint betéti követelést mutatunk ki ekkor.³ A jegybank eszközei között 1989 végén 106 milliárd forint hitelviszonyt megtestesítő értékpapír található, ebből 63 milliárd forintnyi a külföldi értékpapír, 31 milliárd forint a leszámított váltó és 12 milliárd forint a belföldi államkötvény (a Központi Váltó- és Hitelbank átvett állományával együtt).

3. táblázat

A központi bank pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állománya

A központi bank pénzügyi eszközei és tartozásai	1969		1979		1989	
	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%
Pénzügyi eszközök	155	49	777	114	1 657	96
Monetáris arany	4	1	19	3	29	2
Kézpénz	0	0	2	0	11	1
Betétek	18	6	49	7	105	6
Értékpapírok	0	0	0	0	106	6
Hitelek	132	42	699	102	1 384	80
Tulajdonosi részesedések	0	0	2	0	8	0
Pénzügyi derivatívák	0	0	7	1	13	1
Kötelezettségek	154	49	777	114	1 614	94
Kézpénz (forint)	18	6	64	9	200	12
Betétek	106	34	491	72	325	19
Értékpapírok	0	0	10	1	226	13
Hitelek	26	8	187	27	802	47
Tulajdonosi részesedések	1	0	9	1	25	1
Pénzügyi derivatívák	0	0	0	0	0	0
Egyéb kötelezettségek	3	1	17	2	36	2
Nettó pénzügyi vagyon	0	0	0	0	42	2

A központi bank tartozásai között a kibocsátott készpénz súlya 8-12 százalékot jelentett a vizsgált időszakban. A forgalomban lévő forint bankjegyek és érmék állománya 1969 végén 18,4 milliárd forint volt (a GDP 6 százaléka), ebből a háztartások birtokában 16,6, a nem pénzügyi vállalatoknál 1,4 milliárd forint lehetett a pénzügyi számlák adatai szerint (a hitelintézetek és az államháztartás 0,2-0,2 milliárd forinttal részesedtek).⁴ 1989 végén közel 200 milliárd forintnyi készpénz volt forgalomban (a GDP 12 százaléka), amiből a háztartások közel 148, a nem pénzügyi vállalatok pedig 30 milliárd forintnyit birtokoltak (a hitelintézeteknél 19,4 milliárd forint volt). A jegybanknál elhelyezett betétekből 1969 végén (106 milliárd forint) közel 18 milliárd forint belföldi hitelintézetekkel szemben, nem egészen 15 milliárd forint pedig az államháztartással szemben állt fent. Az MNB által külföldről felvett hitelek állománya a nemzetgazdaság finanszírozási igényével párhuzamosan bővült és 1989 végén 802 milliárd forintot tett ki (a GDP 47 százaléka) a pénzügyi számlák adatai szerint.

³ A monetáris intézmények (jegybankok, hitelintézetek) között fennálló rövid lejáratú hitelköveteléseket a betétek között kell kimutatni.

⁴ A kis összegek bemutatása érdekében a többi adattól eltérően egy tizedesjeggyel szerepelnek itt a készpénz értékei.

Emellett egyre nagyobb szerep jutott a forrásbevonásban külföldön kibocsátott kötvényeknek is, ezek állománya 1989 végéig 215 milliárd forintra emelkedett. A 226 milliárd forintos teljes jegybanki értékpapír állomány fennmaradó része belföldi szektorok, elsősorban nem pénzügyi vállalatok tulajdonában volt.

A legnagyobb kötelezettség állománnyal rendelkező szektor a vizsgált időszakban a nem pénzügyi vállalatok szektora volt. Ez elsősorban a nem pénzügyi eszközök jelentős állományának köszönhető, amellyel szemben a tulajdonosi részesedések domináltak a mérleg kötelezettség oldalán. Ez az instrumentum 1969 végén a kötelezettségek 76 százalékát adta, ami 1989 végéig fokozatosan 64 százalékra csökkent. Ezzel párhuzamosan 10 százalékról 18 százalékra emelkedett a hitel- és értékpapír-tartozások aránya a mérlegben, és ez a tendencia folytatódott a rendszerváltás után is. Eszköz oldalon először a betétállomány erőteljes bővülés volt tapasztalható (22 százalékról 31 százalékra a pénzügyi eszközökön belül), majd a hitelkövetelések és a tulajdonosi részesedések térnyerése jellemezte az időszak második felét, a vállalkozói pénzügyi kapcsolatok terjedése nyomán. A nem pénzügyi vállalatok 1989 végén kimutatott 198 milliárd forintos hitelköveteléséből 144 milliárd forint külföldiekkel, 20 milliárd forint belföldi vállalatokkal, 34 milliárd forint pedig háztartásokkal szemben állt fent (jellemzően kedvezményes munkáltatói lakáshitel). A tulajdonosi részesedések 302 milliárd forintos állománya 237 milliárd forint vállalati, 60 milliárd forint hitelintézeti és 5 milliárd forint külföldi részvényt és üzletrészt takar. Az értékpapírokkal, kereskedelmi hitelekkel és egyéb követelésekkel együtt összességében 950 milliárd forint vállalkozói követelést tartalmaz 1989 végére vonatkozóan a nem pénzügyi vállalatok nem konszolidált mérlege.

4. táblázat

A nem pénzügyi vállalatok nem konszolidált pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állománya

Nem pénzügyi vállalatok követelései és tartozásai	1969		1979		1989	
	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%
Pénzügyi eszközök	212	68	715	105	1 624	94
Kézpénz	1	0	6	1	31	2
Betétek	47	15	217	32	258	15
Értékpapírok	0	0	0	0	24	1
Hitelek	7	2	49	7	198	11
Tulajdonosi részesedések	27	9	90	13	302	18
Biztosítási díjtartalékok	0	0	1	0	1	0
Egyéb követelések	129	41	352	52	809	47
Kötelezettségek	972	311	2 533	371	4 762	276
Értékpapírok	0	0	0	0	76	4
Hitelek	97	31	361	53	766	44
Tulajdonosi részesedések	736	236	1 773	260	3 053	177
Egyéb kötelezettségek	138	44	399	58	867	50
Nettó pénzügyi vagyon	-760	-243	-1 819	-267	-3 138	-182

A konszolidált mérlegben tehát 950 milliárd forinttal kisebb eszköz- és kötelezettség-állomány szerepel (674, illetve 3812 milliárd forint). 1969 végén 27 milliárd forint tulajdonosi részesedés és 108 milliárd forint egyéb követelés jelentik a vállalkozói követelések (135 milliárd forint) összetevőit, ezek nélkül 77 milliárd forint pénzügyi eszközből és 836 milliárd forint kötelezettségből áll a konszolidált vagyonmérleg. A vizsgált időszak elején a vállalati részesedések 86 százaléka, az időszak végén 80 százaléka volt kormányzati tulajdonban. A háztartási tulajdon mindvégig 10 százalék körül alakult, elsősorban a szövetkezeti üzletrészeknek köszönhetően.⁵

⁵ Elsősorban a nem pénzügyi vállalati adatokkal kapcsolatosan fontos hangsúlyozni, hogy az állami vállalatok és a szövetkezetek egyaránt korlátozott önállósággal működtek a vizsgált időszakban, noha önállóságuk a rendszerváltásig fokozatosan nőtt. Az államháztartás és a vállalati szektor elkülönítése a statisztikában a szervezetek gazdálkodási formája alapján mindenkor megvalósult, azonban ez tartalmilag nem jelent olyan egyértelmű és éles elhatárolást, mint a piacgazdaságokban. A vállalati beruházási, felhalmozási döntések sok esetben állami döntésekhez kapcsolódtak, és azok finanszírozása is elsősorban állami transzferekkel történt, nem pedig üzleti (hitelezői) vagy tulajdonosi befektetések (tőkebefektetések) révén.

A háztartások 145 milliárd forintnyi pénzügyi eszközének több, mint a felét a tulajdonosi részesedések (üzletrészek) tették ki 1969 végén. Ez az arány 20 év alatt 32 százalékra mérséklődött a betétekben és egyéb pénzügyi eszközökben felhalmozódott megtakarítások, befektetések következtében. A készpénz súlya a pénzügyi eszközök között 11-ről 16 százalékra, a bankbetéteké 24-ről 34 százalékra emelkedett a vizsgált időszakban. A biztosítástechnikai tartalékok állománya pedig – mind az élet-, mind a nem életbiztosítások elterjedésének köszönhetően – közel harmincszorosára bővült, és 1989 végén meghaladta a 31 milliárd forintot. (Ebből az életbiztosítási követelések közel 28 milliárd forintot jelentettek.) A háztartások bankbetétei az időszak elején főként lekötött betétek, takarékbetétek voltak, a folyószámlák (átutalási betétszámlák, csekkszámlák) értéke akkor elhanyagolható volt (0,7 milliárd forint, 1989 végére 57 milliárd forintra emelkedett). A betétállományon belül 1989 végén a háztartások mintegy 36 milliárd forint devizabetéttel rendelkezettek, ebből közel 11 milliárd forint lehetett a külföldön elhelyezett bankbetét a pénzügyi számlák becsült adatai szerint. (A devizabetétek állománya 1979 végén 1,6 milliárd forint lehetett.)

5. táblázat						
A háztartások nem konszolidált pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állománya						
A háztartások pénzügyi eszközei és tartozásai	1969		1979		1989	
	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%
Pénzügyi eszközök	145	47	426	62	985	57
Készpénz	17	5	56	8	160	9
Betétek	34	11	132	19	335	19
Értékpapírok	0	0	0	0	31	2
Hitelek	4	1	0	0	29	2
Tulajdonosi részesedések	78	25	202	30	312	18
Biztosítási díjtartalékok	1	0	9	1	31	2
Egyéb követelések	11	4	27	4	88	5
Kötelezettségek	25	8	109	16	415	24
Rövid hitelek	3	1	8	1	15	1
Hosszú hitelek	19	6	92	13	341	20
Egyéb kötelezettségek	3	1	9	1	60	3
Nettó pénzügyi vagyon	120	39	318	47	570	33

A háztartások hitelkövetelései az időszak elején államkölcsonból (tervkölcsonból) származtak, az időszak végén pedig a tulajdonukban lévő vállalatoknak nyújtott hiteleket jelentettek. A háztartások egyéb követelései és egyéb tartozásai 1988-ban, a munkajövedelmek bruttósisásával, a személyi jövedelemadó bevezetésével ugrottak meg, mivel a nettó keresetek mellett azok járulékait is a munkavállaló háztartások követelik a munkáltatóktól és fizetik be az állami költségvetésbe. Az 1989 végi 88 milliárd forintos egyéb követelésből a nettó bérkövetelés, illetve az adó- és járulékkövetelés egyaránt 37 milliárd forintot tett ki. Ez utóbbi összeg az egyéb tartozások között is megjelent, az államháztartással szemben. A háztartások tartozásait mindenkor a hiteltartozások dominálták. 1969 végén a közel 22 milliárd forintos hitelállományhoz a bankhitelek 21,2, a munkáltatói lakáshitelek 0,4 milliárd forinttal járultak hozzá. 1979 végén a bankhitelek 91,5 milliárd, 1989 végén 320 milliárd forintot, a munkáltatói hitelek 8,3 milliárd, illetve 35,2 milliárd forintot tettek ki. Ezeken felül a biztosítók kötvénykölcson szolgáltatását is egyre nagyobb mértékben vették igénybe a háztartások (1989 végén az állomány 0,8 milliárd forint). A hosszú lejáratú hitelek lakáshiteleket takartak ebben az időszakban, a rövid lejáratú hitelek fogyasztási és egyéb hiteleket jelentettek.

Az államháztartás pénzügyi eszközeit és kötelezettségeit alszektorok szerint bontva is tartalmazza a pénzügyiszámla-statisztika. A központi kormányzat (központi költségvetés és intézményei) és a helyi önkormányzatok (tanácsok és intézményeik) elkülönítésének van értelme, a társadalombiztosítási alapok alszektor viszont csak mesterségesen hozható létre, mivel a társadalombiztosítás a központi költségvetés részeként volt elszámolva a vizsgált időszakban. Ebben az összefoglalóban az államháztartást egyben (egy szektorként) mutatjuk be és csak egyes instrumentumoknál említjük az alszektoros bontást.

6. táblázat						
Az államháztartás nem konszolidált pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állománya						
Az államháztartás pénzügyi eszközei és tartozásai	1969		1979		1989	
	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%
Pénzügyi eszközök	685	219	1 755	257	2 973	173
Készpénz	0	0	1	0	2	0
Betétek	18	6	57	8	75	4
Értékpapírok	0	0	0	0	18	1
Hitelek	19	6	129	19	256	15
Tulajdonosi részesedések	635	203	1 496	219	2 534	147
Egyéb követelések	12	4	71	10	89	5
Kötelezettségek	80	26	513	75	1 347	78
Értékpapírok	0	0	0	0	54	3
Hitelek	70	23	489	72	1 241	72
Egyéb kötelezettségek	10	3	24	3	53	3
Nettó pénzügyi vagyon	605	194	1 242	182	1 625	94

Az államháztartás pénzügyi eszközei egészen az 1990-es évek elejéig bőségesen meghaladták a kötelezettségek értékét, így a szektor jelentős nettó pénzügyi vagyonnal rendelkezett. Ez elsősorban az állami vállalatokban fennálló tulajdonosi részesedéseknek volt köszönhető. A központi kormányzat tulajdonosi részesedéseinek állománya 1969 végén 522 milliárd, a tanácsoké 113 milliárd forint volt a pénzügyi számlák adatai szerint. 1989 végére a központi kormányzat részesedés-állománya 2109 milliárd, a tanácsoké 425 milliárd forintra emelkedett. Ekkor az állam pénzügyi vállalatokban 82 milliárd, nem pénzügyi vállalatokban 2027 milliárd forintos tulajdonrészrel rendelkezett. Az államháztartás vállalatokban lévő tulajdoni részesedéseinek értéke az 1980-as években már nem tudott lépést tartani a gazdaság fejlődésével (az állomány a GDP 219 százalékáról 147 százalékára apadt 1979 és 1989 között). Ennek oka egyrészt a hitelforrások fokozottabb igénybevétele volt az állami juttatások helyett, másrészt a reálgazdaság és azon keresztül a tulajdonosi részesedések könyv szerinti (bekerülési) értékének eltávolodása, elmaradása a valós értéktől. A központi kormányzat (és a kormányzat részének tekintett Állami Fejlesztési Intézet) hitelnyújtással is finanszírozta a nem pénzügyi vállalatokat. 1969 végén 13 milliárd, 1979 végén 109 milliárd, 1989 végén pedig 215 milliárd forint volt a vállalatoknak közvetlenül nyújtott állami hitelek állománya. Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokkal 1989-ben rendelkeztek először a kormányzati intézmények, a központi kormányzat 3, a társadalombiztosítási alap 13, a tanácsai intézmények pedig közel 2 milliárd forint értékű papírt tartottak akkor.

Az államháztartás kötelezettségei között a hiteltartozások szerepeltek mindenkor a legnagyobb súllyal. Az 1969 végén fennálló 70 milliárd forint hiteltartozás a GDP 23 százalékát jelentette. 1975-ben a tartozásállomány már a GDP 50 százalékára emelkedett, 1979-től pedig jellemzően 60 és 72 százalék között mozgott. 1989 végén a központi kormányzat hiteltartozása 1227 milliárd, a tanácsoké 14 milliárd forint volt. 1982-től kezdődően értékpapírok kibocsátásával is keletkeztek kormányzati tartozások. A teljes állomány 1989 végén 54 milliárd forintot tett ki, ebből a tanácsai kötvények állománya valamivel több, mint 1 milliárd forint volt. A kibocsátott kormányzati értékpapírokból 1989-ben 16 milliárd forintnyi kormányzati intézmények tulajdonába került, így ez nem számít bele az államháztartás konszolidált tartozásaiba és követeléseibe. A vizsgált időszakban ezen felül csak az egyéb követelések és egyéb kötelezettségek terén állt fent államháztartáson belül konszolidálandó tétel (1989 végén, a társadalombiztosítás 1,5 milliárd forintos előlege tanácsai intézmények részére). 1989 előtt tehát az államháztartás konszolidált és nem konszolidált adatai megegyeznek egymással a pénzügyi számlákban.

A nemzetgazdaság (belföld) konszolidált követeléseit és tartozásait a külfölddel szemben fennálló követeléseket és tartozásokat jelentik, és ezek megegyeznek a külföldiek nemzetgazdasággal kapcsolatos kötelezettségeivel és követeléseivel. 1969 végén a külföldiek magyar rezidensekkel szemben fennálló, 80 milliárd forint összegű követeléseinek lényegében csak bankbetétekből, nyújtott hitelekből, valamint kereskedelmi hitelekből és előlegekből álltak (26, 44, illetve 11 milliárd forint értékben). A külföldi tulajdonosi részvétel a hazai vállalatokban elhanyagolható mértékű volt, értékpapírokat pedig még nem bocsáthattak ki akkor magyar rezidensek. A külföldiek követeléseinek (a belföldiek tartozásainak) mintegy fele volt eredeti futamidő szerint hosszú lejáratú (hitel), és ez az arány csak az 1980-as években emelkedett fokozatosan 75

százalék fölé. Ekkor már a jegybank a rövid lejáratú betétek gyűjtése mellett egyre nagyobb mértékben szerzett forrásokat hosszú lejáratú értékpapírok kibocsátása és hosszú lejáratú hitelek felvétele útján. A külföldi tőkebevonásban még az időszak végén is csekély szerepet játszottak a tulajdonosi részesedések, 1988-ban alig 11 milliárd, 1989-ben 23 milliárd forint külföldi tőkebefektetés irányult hazai vállalatokba, a külföldi tulajdonban lévő vállalati részvények és üzletrészek értéke 1989 végén 51 milliárd forint (a GDP 3 százaléka) lehetett a pénzügyi számlák adatai szerint.

A nem rezidensek tartozásai az időszak elején a követeléseik közel 60 százalékát tették ki. Ez az arány a későbbiekben a követelések erőteljes bővülése következtében 40 százalék körüli értékre mérséklődött. A külföldiek kötelezettségeinek legnagyobb része rövid lejáratú pénzügyi instrumentumokból tevődött össze, ezek aránya a tartozásokon belül mindvégig 80 százalék körül alakult. Ennek oka, hogy a külföldiek tartozásai döntően a központi bank tartalék instrumentumaiból,⁶ illetve a nem pénzügyi vállalatok kereskedelmi jellegű követeléseiből származtak, a tartós tőkebefektetések külföldön nem voltak jellemzőek. A nem pénzügyi vállalatok mindössze 5 milliárd forint külföldi részesedést birtokoltak 1989 végén, a jegybank pedig hasonló összegű tulajdoni részesedéssel rendelkezett nemzetközi pénzügyi intézményekben. A külföldre nyújtott hosszú lejáratú hitelek 108 milliárd forintos állománya részben baráti országokkal szemben fennálló kormányhi-teleket takart (40 milliárd forint), részben vállalati és banki kölcsönökből származott.

7. táblázat

A nem rezidensek pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állománya

A külföld pénzügyi eszközei és tartozásai	1969		1979		1989	
	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%	Mrd Ft	GDP%
Pénzügyi eszközök	80	26	438	64	1 456	85
Betétek	26	8	155	23	227	13
Értékpapírok	0	0	10	1	215	12
Hitelek	44	14	239	35	893	52
Tulajdonosi részesedések	0	0	1	0	51	3
Pénzügyi derivatívák	0	0	0	0	0	0
Egyéb követelések	11	3	34	5	70	4
Kötelezettségek	47	15	178	26	553	32
Monetáris arany	4	1	19	3	29	2
Készpénz	0	0	3	0	32	2
Betétek	18	6	50	7	113	7
Értékpapírok	0	0	0	0	63	4
Hitelek	13	4	66	10	217	13
Tulajdonosi részesedések	0	0	3	0	11	1
Biztosítási díjtartalékok	0	0	0	0	1	0
Pénzügyi derivatívák	0	0	7	1	13	1
Egyéb kötelezettségek	11	3	32	5	74	4
Nettó pénzügyi vagyon	34	11	260	38	904	52

⁶ A monetáris arany a jegybank tartalékeszköze, azonban csak akkor tekinthető a külföld tartozásának, ha aranszámlán, bankszámlán van. A fizikai aranykészlet (tömbarany) a rezidens központi bank pénzügyi eszköze, de nem tartozása senkinek. A visszamenőleges adatokban a kétféle aranykészletet nem különítettük el, a teljes mennyiséget külfölddel szemben fennálló követelésnek (azaz a külföld tartozásának) tekintettük. Ezáltal a külföld pénzügyi számlái teljes mértékben megfeleltethetők a belföld konszolidált pénzügyi számláinak (egymás tükörképei).

1.2. A GAZDASÁGI SZEKTOROK FINANSZÍROZÁSA ÉS NETTÓ FINANSZÍROZÁSI KÉPESSÉGE 1970 ÉS 1989 KÖZÖTT

A nemzetgazdaság egészére, illetve egyes szektoraira vonatkozóan a nettó pénzügyi vagyon változásából következtethetünk a nettó finanszírozási képesség alakulására. Ez azonban félrevezető lehet, mert a tranzakciók mellett az átértékelődések és az egyéb volumenváltozások is befolyásolják a pénzügyi eszközök és kötelezettségek adott időszaki változását, amit ki kell szűrni a finanszírozási folyamatok vizsgálatakor. Átértékelődések a tulajdonosi részesedéseknél és a külföldi pénznemben denominált (deviza) instrumentumoknál jelentkeztek ebben az időszakban. Egyéb volumenváltozást csak néhány esetben, 1977-ben a biztosítástechnikai tartalékoknál (1,7 milliárd forint), 1987 elején a jegybankból kivált hitelintézetek hiteleinél és beteteinél (összesen 374 milliárd forint), 1988-1989-ben pedig az átalakuló vállalatok részvényeinél, üzletrészeinél (összesen több mint 60 milliárd forint) mutattunk ki.

A nemzetgazdaság nettó finanszírozási igénye (a külföld nettó finanszírozási képessége) az 1970 és 1989 közötti időszakban összesen 506 milliárd forint volt, a nettó tartozások azonban 870 milliárd forinttal emelkedtek, amihez az átértékelődések 364 milliárd forinttal járultak hozzá. A nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye ebben az időszakban 454 milliárd forintot tett ki, a szektor nettó tartozásainak 2379 milliárd forintos növekedésében a mintegy 1925 milliárd forint átértékelődés is szerepet játszott. Ez elsősorban a nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott tulajdonosi részesedéseken jelentkezett, ahol mindössze 113 milliárd forint volt a szektoron kívülről származó tranzakció (nettó tőkebefektetés), miközben a konszolidált állomány 2106 milliárd forinttal emelkedett 20 év alatt.⁷ (A külső nettó tőkebefektetésből csak 31 milliárd forint érkezett az államháztartástól, 35 milliárd forint külföldről, 32 milliárd forint pedig a háztartásoktól származott.)

8. táblázat

A nemzetgazdaság és fő szektorai éves nettó finanszírozási képessége 1970 és 1989 között

Éves egyenleg, Mrd Ft	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Nemzetgazdaság	-9,3	-18,2	4,4	18,8	-16,6	-29,9	-28,6	-35,0	-69,0	-43,0
Nem pü-i vállalatok	-12,7	-20,1	-1,7	10,4	-13,3	-21,1	-17,0	-22,1	-41,7	-20,1
Pénzügyi vállalatok	-0,5	-0,3	0,0	-0,1	0,3	0,1	0,2	-1,5	-0,2	-0,1
Államháztartás	-2,9	-2,7	0,7	0,9	-10,8	-18,9	-18,6	-23,0	-38,1	-31,5
Háztartások	7,0	4,7	5,1	7,3	6,8	9,5	6,4	11,5	10,9	8,6
Nonprofit intézmény	-0,1	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,1	0,2	0,0
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nemzetgazdaság	-24,8	-18,1	-13,4	-6,6	-0,2	-18,8	-60,2	-45,7	-52,2	-40,0
Nem pü-i vállalatok	-5,9	-3,6	-8,2	-14,6	-23,1	-20,3	-51,2	-39,1	-75,8	-52,2
Pénzügyi vállalatok	-0,2	1,1	0,3	0,8	0,5	-0,4	-0,4	6,9	8,3	10,0
Államháztartás	-27,5	-24,6	-15,5	-4,0	8,4	-11,9	-29,2	-28,1	-1,0	-39,7
Háztartások	8,7	9,1	9,8	10,9	14,3	14,0	21,0	14,7	15,5	40,6
Nonprofit intézmény	0,1	0,0	0,2	0,3	-0,4	-0,2	-0,4	-0,1	0,8	1,4

Az államháztartás nettó finanszírozási igénye összesen 318 milliárd forintot tett ki, miközben a szektor nettó pénzügyi vagyona 1020 milliárd forinttal nőtt a vizsgált időszakban. Ezen belül a helyi önkormányzatok (tanácsok) alszektora lényegében egyensúlyban volt, az alszektor összességében 15 milliárd forint többletet ért el. A tanácsok lehetőségei korlátozottak voltak az eladósodásra, ezért hiányuk sem nagyon lehetett. A háztartások nettó finanszírozási képessége (pénzügyi megtakarítása) 1970 és 1989 között összesen 237 milliárd forintot tett ki a pénzügyi számlák adatai szerint, miközben a szektor nettó pénzügyi vagyona 449 milliárd forinttal nőtt. A nettó pénzügyi vagyon felértékelődéséből 201 milliárd forint a háztartások tulajdonában lévő részesedéseken, a fennmaradó 11 milliárd forint a valutakészleten és a devizabetéteken képződött. A pénzügyi közvetítés sajátosságaiból adódóan a pénzügyi vállalatok nettó pénzügyi vagyona, illetve nettó finanszírozási képessége általában nulla közelében van. A vizsgált időszakban (illetve egészen 1997 elejéig, az adósságcsereig)

⁷ A vállalkozói nettó tőkebefektetés 20 év alatt 165 milliárd forint volt, a vállalkozói tulajdonosi részesedések állománya 210 milliárd forinttal gyarapodott. Ennek figyelembevételével a nem konszolidált részesedés tranzakció 278 milliárd forint volt, az állomány 2316 milliárd forinttal nőtt.

a központi bank a mérlegében képződött átértékelési különbözetet lejárat nélküli, nem kamatozó követelésként írta fel az államháztartással szemben. Ez a „nullás adósság” hozta egyensúlyba a jegybank mérlegét. Változását tranzakcióként számoljuk el a pénzügyi számlákban (1989 végéig összesen 447 milliárd forint), ami egyúttal a központi kormányzat jegybanki részesedéseinél is megjelenik tőkebefektetésként.

Részletesebben vizsgálva a nemzetgazdaság és az egyes szektorok finanszírozási folyamatait a következők állapíthatók meg. Az államháztartás (nem konszolidált) pénzügyi eszközei tranzakcióból kifolyólag 954 milliárd forinttal emelkedtek 1970 és 1989 között. Ebből a betétfelhalmozás 57, a nettó hitelnyújtás 236, a tulajdonosi részesedésekbe való befektetés 566, az egyéb követelések növekedése 76 milliárd forintot tett ki. A kötelezettségek 1272 milliárd forintos, tranzakcióból eredő növekedése tehát kisebb részben szolgálta a szektor nettó finanszírozási igényének kielégítését (318 milliárd forint), nagyobb részben a pénzügyi eszközök felhalmozásához járult hozzá (954 milliárd forint). Ennek az összegnek a fele a jegybankba került befektetésre és döntően az árfolyamvesztéseket kompenzálta, a másik fele nagyrészt a nem pénzügyi vállalatok forrásait bővítette tőkebefektetés, illetve elsősorban hitelnyújtás formájában. A nettó hitelnyújtás külföldre 34 milliárd forintot tett ki a vizsgált 20 év alatt. Az államháztartás vállalati tőkebefektetéseként (részvény- és üzletrészvásárlásként) csak a nevesített tőkejuttatások összegét mutattuk ki a pénzügyi számlákban. A beruházási és egyéb támogatás formájában kifizetett (az elvont eredményből visszajuttatott) jelentős összegek nem tranzakcióval, hanem az átértékelődésen keresztül emelték a tulajdonosi részesedések értékét.

A nem pénzügyi vállalatok 454 milliárd forint kumulált nettó finanszírozási igénye a pénzügyi eszközök 501 milliárd és a kötelezettségek 955 milliárd forintos tranzakcióból eredő növekedésének az eredője a konszolidált pénzügyi számlák alapján. (Emellett több, mint 770 milliárd forint vállalatközi befektetés is történt 20 év alatt, a nem konszolidált számlákat figyelembe véve.) A nettó külső kötelezettségvállalás több, mint fele tehát más szektorokkal kapcsolatos pénzügyi eszközök formájában halmozódott fel. Ebből a készpénz és a betétállomány 240 milliárd forinttal nőtt tranzakcióból kifolyólag, a nettó hitelnyújtás 113 milliárd forintot (ebből 79 milliárd forint ment külföldre), a nettó tőkebefektetés (elsősorban hitelintézetekbe) 37 milliárd forintot tett ki összesen a vizsgált időszakban. Az új gazdasági mechanizmus bevezetését követően a vállalatok több ütemben, jelentős alapjuttatásokat kaptak, illetve nyereségük egy részét megtartva 1982-ig növelték jegybanki és hitelintézeti betétállományukat, ami a pénzügyi megtakarítások legfőbb formája volt ebben az időszakban. Ezt követően, a kétszintű bankrendszer elindulásáig a betétkivonás, betételvonás volt jellemző. 1987 elején 117 milliárd forint betétállomány került át a jegybanktól az újonnan létrehozott kereskedelmi bankokhoz. Ugyanekkor 254 milliárd forint hiteltartozás is átadásra került az új hitelintézeteknek a pénzügyi számlákhoz készített számítások szerint. A nem pénzügyi vállalatok 20 év alatt összesen 628 milliárd forinttal növelték más szektorokkal szembeni hiteltartozásaikat tranzakcióból eredően. Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények és váltók) kibocsátásával pedig 63 milliárd forint külső forrást vont be a szektor. Az állam 202, a pénzügyi szektor 380, a háztartások 29, a külföldiek pedig 18 milliárd forinttal járultak hozzá a nem pénzügyi vállalatok hitelállományának bővüléséhez az 1970 és 1989 közötti időszakban.

A háztartások 1970 és 1989 között összesen 627 milliárd forinttal növelték pénzügyi eszközeiket tranzakciók folytán. Az időszak első felében a befektetések döntő része, mintegy 85 százaléka készpénzben és bankbetétekben történt, az időszak második felében ez az arány átlagosan 63 százalékra mérséklődött. A betétek esetében egyre inkább a hosszú távú lekötéseket részesítették előnyben a háztartások, és az időszak végére növekedtek az értékpapírokban, tulajdoni részesedésekben és biztosítástechnikai tartalékokban lévő befektetések is. 1989-ben a háztartások egyre bővülő pénzügyi befektetéseinek egynegyede már a tulajdonosi részesedésekbe (részvényekbe, üzletrészekbe) irányult, miközben a készpénz- és betétfelhalmozás a befektetések felét sem tette ki. Ezek az arányok már az 1990-es évek befektetési szerkezetét tükrözik. A háztartási kötelezettségek évről évre egyre növekvő mértékben bővültek, elsősorban az ingatlanhitelek fel-futásának köszönhetően. Nem pénzügyi vállalatoktól összesen 34 milliárd, az OTP-től 287, tanácsoktól pedig 1 milliárd forintnyi lakáshitelt vettek föl a háztartások (nettó értelemben, törlesztésekkel csökkentve) 1970 és 1989 között. Ezen túlmenően 12 milliárd forinttal emelkedett a fogyasztási és egyéb hitelek állománya. Összességében 390 milliárd forinttal bővült a vizsgált időszakban a háztartások kötelezettségeinek állománya, ami egyúttal a tranzakcióból fakadó változást is jelenti, mivel átértékelődést okozó devizahitelek vagy egyéb kötelezettségek még nem voltak a szektor tartozásai között, hitelleírás pedig nem számoltunk el. 1989-ben a korábbiaknál visszafogottabban bővültek a kötelezettségek a kedvezményes kamatozású hitelek megszüntetése következtében.

A gazdasági szektorok nettó finanszírozási képességének időbeli alakulását, a különböző időszakokban jellemző pénzügyi megtakarítási és finanszírozási mintákat a GDP-arányos mutatók alapján vizsgálhatjuk. A nemzetgazdaság néhány év (1972,

1973 és 1984) kivételével folyamatosan külső finanszírozásra szorult a vizsgált időszakban. Az ország nettó finanszírozási igénye az 1970-es évek második felében vált jelentőssé, meghaladta a GDP 6 százalékát. A finanszírozási igény lényegében egyenlő arányban oszlott meg a nem pénzügyi vállalatok és az államháztartás között. Az 1980-as évek első felében sikerült mérsékelni mind a vállalatok, mind a kormányzat nettó finanszírozási igényét, és ezáltal a külső finanszírozási szükséglet is számottevően csökkent. Az évtized második felében azonban ismét jelentősebb finanszírozási igények mutatkoztak. A háztartások pénzügyi megtakarításai a vizsgált időszakban jellemzően a GDP 1 és 2 százaléka között alakultak. Ezek az összegek messze nem voltak elegendőek az államháztartás és a nem pénzügyi vállalatok együttes finanszírozási igényének kielégítésére, ezért vált szükségessé az egyes időszakokban számottevő külső forrásbevonás.

9. táblázat

A nemzetgazdaság és fő szektorai GDP-arányos nettó finanszírozási képessége 1970 és 1989 között

Éves egyenleg, GDP%	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Nemzetgazdaság	-2,8	-5,1	1,1	4,4	-3,7	-6,2	-5,4	-6,0	-11,0	-6,3
Nem pü-i vállalatok	-3,8	-5,6	-0,4	2,4	-3,0	-4,4	-3,2	-3,8	-6,6	-2,9
Pénzügyi vállalatok	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0
Államháztartás	-0,9	-0,7	0,2	0,2	-2,4	-3,9	-3,5	-4,0	-6,1	-4,6
Háztartások	2,1	1,3	1,3	1,7	1,5	2,0	1,2	2,0	1,7	1,3
Nonprofit intézmény	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nemzetgazdaság	-3,4	-2,3	-1,6	-0,7	0,0	-1,8	-5,5	-3,7	-3,6	-2,3
Nem pü-i vállalatok	-0,8	-0,5	-1,0	-1,6	-2,4	-2,0	-4,7	-3,2	-5,3	-3,0
Pénzügyi vállalatok	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6
Államháztartás	-3,8	-3,2	-1,8	-0,4	0,9	-1,2	-2,7	-2,3	-0,1	-2,3
Háztartások	1,2	1,2	1,2	1,2	1,5	1,4	1,9	1,2	1,1	2,4
Nonprofit intézmény	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1

A pénzügyi számlák partnerszektorok szerint részletezett adatai tájékoztatást adnak arról, hogy a nemzetgazdaság egyes szektorai mely más szektorokkal álltak finanszírozási kapcsolatban, mely szektorokat finanszíroztak és mely szektoroktól kaptak forrásokat finanszírozási igényük kielégítéséhez.⁸ A nem pénzügyi vállalatok a háztartásokat segítő nonprofit intézmények kivételével minden rezidens szektorral és a külfölddel egyaránt jelentős pénzügyi kapcsolatban álltak a pénzügyi számlák 1970 és 1989 közötti adatai szerint. A szektor a legnagyobb mértékben az államháztartásra támaszkodott finanszírozási igénye kielégítése terén, különösen az időszak első felében. A kormányzat elsősorban a tartozások növelésében játszott szerepet. 1982 és 1985 között azonban forrásokat vont el a vállalati szektortól. A pénzügyi vállalatok a követelések és a tartozások terén egyaránt érdemi kapcsolatban voltak a nem pénzügyi vállalatokkal. Az időszak első felében általában a betétfelhalmozás dominált a banki hitelfelvétellel szemben, azaz összességében a nem pénzügyi vállalatok finanszírozták a pénzügyi vállalatokat. 1982 és 1988 között fordult csak meg a helyzet, amikor a pénzügyi vállalatok átvették a kormányzat helyét a nem pénzügyi vállalatok finanszírozásában. A háztartások szerepe a nem pénzügyi vállalatok finanszírozásában az időszak végére vált számottevővé, ekkor már az államháztartáshoz és a külföldhöz hasonló mértékben vettek részt a vállalatok nettó finanszírozási igényének kielégítésében.

⁸ A vizsgált időszakban ez ráadásul pontosabban vizsgálható, mint a későbbiekben, mivel az értékpapírok szerepe nem volt jelentős és a másodlagos piaci forgalmak (adásvételek) kevésbé módosították a közvetlen adós-hitelező kapcsolatokat.

10. táblázat

A nem pénzügyi vállalatok GDP-arányos nettó finanszírozási képessége partnerszektorok szerint

Egyenleg, GDP%	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Egyenleg összesen	-3,8	-5,6	-0,4	2,4	-3,0	-4,4	-3,2	-3,8	-6,6	-2,9
Pénzügyi vállalatokkal	4,6	-1,1	1,2	4,4	-1,3	-0,3	-3,1	3,0	-2,5	1,4
Államháztartással	-9,1	-3,7	-1,1	-2,6	-2,4	-5,4	-1,8	-7,5	-3,7	-4,8
Háztartásokkal	-0,1	-0,1	-0,8	-0,1	-0,1	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Külfölddel szemben	0,8	-0,7	0,3	0,7	0,8	1,4	1,6	0,6	-0,4	0,4
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Egyenleg összesen	-0,8	-0,5	-1,0	-1,6	-2,4	-2,0	-4,7	-3,2	-5,3	-3,0
Pénzügyi vállalatokkal	0,6	-0,8	0,1	-6,7	-5,9	-2,3	-3,2	-2,4	-0,9	2,3
Államháztartással	-1,4	-0,1	0,1	4,0	1,7	0,1	-1,1	-2,0	-1,6	-1,5
Háztartásokkal	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2	-0,4	-0,4	-0,6	-0,2	-1,3	-1,9
Külfölddel szemben	0,1	0,5	-0,9	1,3	2,2	0,7	0,2	1,5	-1,4	-2,0

A nem pénzügyi vállalatok elsősorban hitelezés, illetve kereskedelmi hitelezés útján kerültek finanszírozási kapcsolatba külföldiekkel, és az időszak legnagyobb részében nettó hitelnyújtóként finanszírozták külföldi partnereiket. A külföldi tőkebefektetések fellendülésével, 1988-ban fordult meg a nettó befektetések iránya, egyúttal megállt a külföld felé irányuló hitelnyújtás is, és a korábban nyújtott hitelek törlesztése vált meghatározóvá.

A háztartási szektor a vizsgált időszak legnagyobb részében elsősorban a pénzügyi vállalatokkal állt finanszírozási kapcsolatban. A háztartások a forint készpénz felhalmozása révén közvetlenül, a betétekbe és biztosítási díjtartalékokba való befektetés útján pedig közvetve biztosítottak forrásokat a jegybank számára, hiszen az OTP, a takarékszövetkezetek és a biztosítók egyaránt az MNB-nél helyezték el a háztartásoktól gyűjtött és ki nem hitelezett pénzeszközöket. Az időszak második felében azonban megjelentek és az időszak végére erőteljessé váltak a nem pénzügyi vállalatokba irányuló háztartási tőkebefektetések is, amelyek 1988-ban és 1989-ben már a nettó finanszírozási képesség döntő hányadát adták. Az államháztartással szembeni nettó finanszírozási igény felfutása ugyanakkor az adófizetési kötelezettségek növekvő súlyára hívja fel a figyelmet.

11. táblázat

A háztartások GDP-arányos nettó finanszírozási képessége partnerszektorok szerint

Egyenleg, GDP%	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Egyenleg összesen	2,1	1,3	1,3	1,7	1,5	2,0	1,2	2,0	1,7	1,3
Nem pü-i vállalatokkal	0,1	0,1	0,8	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Pénzügyi vállalatokkal	2,1	1,4	0,7	1,8	1,8	1,9	1,3	2,0	1,7	1,3
Államháztartással	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Külfölddel szemben	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Egyenleg összesen	1,2	1,2	1,2	1,2	1,5	1,4	1,9	1,2	1,1	2,4
Nem pü-i vállalatokkal	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4	0,6	0,2	1,3	1,9
Pénzügyi vállalatokkal	1,0	1,0	0,9	1,1	1,1	0,9	1,3	1,1	-0,1	0,6
Államháztartással	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,3	-0,6
Külfölddel szemben	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5

A háztartások az 1970-es évek közepétől fokozatosan növelték külföldi befektetéseiket valutatartás és betételhelyezés útján, az 1980-as évek végén pedig egy egyszeri, nagyobb felhalmozás történt ezekben az instrumentumokban. A pénzügyi számlákban közölt adatok azonban csak a nagyságrendek érzékeltetésére alkalmasak, mivel közvetlen megfigyelés hiányában ezekről az instrumentumokról áll rendelkezésre a legkevesebb információ.

Tekintettel a kis összegekre, a háztartások partnerszektorok szerint részletezett éves nettó finanszírozási képességét a GDP-arányos mutatók mellett milliárd forintban kifejezve is közöljük (lásd a 12. táblázatot).

12. táblázat										
A háztartások éves nettó finanszírozási képessége partnerszektorok szerint, milliárd forintban										
Egyenleg, Mrd Ft	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Egyenleg összesen	7,0	4,7	5,1	7,3	6,8	9,5	6,4	11,5	10,9	8,6
Nem pü-i vállalatokkal	0,4	0,3	3,1	0,4	0,2	0,3	-0,7	-0,2	-0,1	-0,3
Pénzügyi vállalatokkal	7,1	5,0	2,6	7,6	8,1	9,1	7,0	11,5	10,8	8,9
Államháztartással	-0,5	-0,6	-0,6	-0,7	-1,6	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,2
Külfölddel szemben	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Egyenleg összesen	8,7	9,1	9,8	10,9	14,3	14,0	21,0	14,7	15,5	40,6
Nem pü-i vállalatokkal	1,1	1,0	2,1	1,5	4,3	4,4	6,6	2,5	19,2	32,1
Pénzügyi vállalatokkal	7,4	8,0	7,7	10,2	10,6	9,8	14,2	13,0	-1,4	10,5
Államháztartással	-0,1	-0,3	-0,4	-1,2	-1,1	-0,5	-0,4	-1,5	-4,3	-10,0
Külfölddel szemben	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4	0,5	0,7	2,0	8,1

Az államháztartás a legnagyobb mértékben a nem pénzügyi vállalatokat finanszírozta az 1970 és 1989 közötti időszakban, elsősorban hitelnyújtással és részvények, üzletrészek vásárlásával. A vállalatok nettó kormányzati forrásbevonása a GDP 4 százaléka körül alakult az 1970-es években, az 1980-as években viszont ennek töredéke jutott csak a belföldi vállalatoknak. Szerény, de növekvő mértékben finanszírozta emellett az államháztartás a háztartásokat és a külföldet is. Ehhez, illetve a költségvetési hiány fedezéséhez a pénzügyi vállalati szektoron, ezen belül is elsősorban az MNB-n keresztül gyűjtött jelentős forrásokat a kormányzat.

13. táblázat										
Az államháztartás GDP-arányos nettó finanszírozási képessége partnerszektorok szerint										
Egyenleg, GDP%	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Egyenleg összesen	-0,9	-0,7	0,2	0,2	-2,4	-3,9	-3,5	-4,0	-6,1	-4,6
Nem pü-i vállalatokkal	9,1	3,7	1,1	2,6	2,4	5,4	1,8	7,5	3,7	4,8
Pénzügyi vállalatokkal	-10,5	-5,8	-1,7	-1,8	-6,0	-9,8	-5,4	-10,8	-9,2	-8,2
Háztartásokkal	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Külfölddel szemben	0,4	1,2	0,7	-0,7	0,8	0,5	0,0	-0,6	-0,5	-1,2
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Egyenleg összesen	-3,8	-3,2	-1,8	-0,4	0,9	-1,2	-2,7	-2,3	-0,1	-2,3
Nem pü-i vállalatokkal	1,4	0,1	-0,1	-4,0	-1,7	-0,1	1,1	2,0	1,6	1,5
Pénzügyi vállalatokkal	-5,0	-2,1	-1,7	3,8	2,4	-1,0	-4,9	-5,2	-2,9	-5,2
Háztartásokkal	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,3	0,6
Külfölddel szemben	-0,2	-1,3	-0,1	-0,4	0,1	0,0	1,0	0,8	0,9	0,9

A vizsgált 20 évet tekintve az államháztartás hiánya (folyó- és tőkeüveletekből, illetve saját beruházásból származó nettó finanszírozási igénye) átlagosan a GDP 2 és 3 százaléka között lehetett. Ehhez járult a nem pénzügyi vállalatok hasonló nagyságú finanszírozási igénye a kormányzattal szemben. Így az államháztartás összességében a GDP közel 5 százalékának megfelelő nettó forrásbevonásra kényszerült a pénzügyi vállalatoktól. Ez lényegében megegyezett a jegybanktól származó forrásmennyiséggel, mivel a pénzügyi szektor többi része nem vett részt jelentős mértékben az államháztartás finanszírozásában.

2. A visszamenőleges pénzügyi számlák részletes adatai (táblázatok)

- 2.1. A nemzetgazdaság (S.1) és az egyes szektorok (S.11-S.15) nettó finanszírozási képessége, 1970-1989
- 2.2. A nem pénzügyi vállalatok (S.11) nem konszolidált és konszolidált állományi adatai, 1969-1989
- 2.3. A nem pénzügyi vállalatok (S.11) nem konszolidált és konszolidált tranzakciós adatai, 1970-1989
- 2.4. A pénzügyi vállalatok (S.12) nem konszolidált állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.5. A központi bank /MNB/ (S.121) állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.6. A hitelintézetek (S.122) nem konszolidált állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.7. A biztosítók és egyéb pénzügyi vállalatok (S.123-128) állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.8. Az államháztartás (S.13) nem konszolidált állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.9. A központi kormányzat (S.1311) nem konszolidált állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.10. A helyi önkormányzatok (S.1313) nem konszolidált állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.11. A háztartások (S.14) nem konszolidált állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.12. A háztartásokat segítő nonprofit intézmények (S.15) állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.13. A külföld /nem rezidensek/ (S.2) állományi és tranzakciós adatai, 1969/1970-1989
- 2.14. A forint készpénz (AF.21) negyedéves állományi adatai tulajdonos szektorok szerint bontva, 1970-1989
- 2.15. A háztartások (S.14) bankbetéteinek (AF.22-29) és hiteleinek (LF.4) negyedéves állományi adatai, 1965-1989
- 2.16. A nem pénzügyi vállalatok (S.11) banki hiteltartozásainak (LF.4) negyedéves állományi adatai, 1974-1989

2.1. A NEMZETGAZDASÁG ÉS AZ EGYES SZEKTOROK NETTÓ FINANSZÍROZÁSI KÉPESSÉGE, 1970-1989, MILLIÁRD FORINT

Év	Nem pénzügyi vállalatok	Pénzügyi vállalatok összesen	Központi bank	Hitelintézetek	Egyéb pénzügyi vállalatok	Államháztartás összesen	Központi kormányzat	Helyi önkormányzatok	Társadalombiztosítás	Háztartások	Nonprofit intézmények	Nemzetgazdaság összesen
	S.11	S.12	S.121	S.122	S.123-128	S.13	S.1311	S.1313	S.1314	S.14	S.15	S.1
1970	-12,7	-0,5	0,0	-0,2	-0,4	-2,9	-5,0	1,9	0,2	7,0	-0,1	-9,3
1971	-20,1	-0,3	0,0	-0,2	-0,2	-2,7	-5,2	2,4	0,1	4,7	0,2	-18,2
1972	-1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	-1,6	2,2	0,2	5,1	0,2	4,4
1973	10,4	-0,1	0,0	0,1	-0,2	0,9	-0,9	1,6	0,3	7,3	0,3	18,8
1974	-13,3	0,3	0,0	0,1	0,2	-10,8	-12,4	1,3	0,2	6,8	0,4	-16,6
1975	-21,1	0,1	0,0	0,2	-0,1	-18,9	-17,6	-1,5	0,2	9,5	0,4	-29,9
1976	-17,0	0,2	0,0	0,5	-0,2	-18,6	-19,7	0,8	0,3	6,4	0,4	-28,6
1977	-22,1	-1,5	0,0	0,7	-2,2	-23,0	-25,8	2,5	0,3	11,5	0,1	-35,0
1978	-41,7	-0,2	0,0	0,0	-0,3	-38,1	-39,7	1,3	0,3	10,9	0,2	-69,0
1979	-20,1	-0,1	0,1	0,1	-0,2	-31,5	-31,8	-0,3	0,6	8,6	0,0	-43,0
1980	-5,9	-0,2	0,0	-0,2	0,0	-27,5	-28,4	0,3	0,6	8,7	0,1	-24,8
1981	-3,6	1,1	0,0	0,8	0,2	-24,6	-26,4	1,1	0,6	9,1	0,0	-18,1
1982	-8,2	0,3	0,0	0,2	0,1	-15,5	-17,5	1,2	0,9	9,8	0,2	-13,4
1983	-14,6	0,8	0,0	0,4	0,4	-4,0	-2,9	-2,9	1,8	10,9	0,3	-6,6
1984	-23,1	0,5	0,0	0,4	0,1	8,4	6,6	-0,3	2,1	14,3	-0,4	-0,2
1985	-20,3	-0,4	0,0	-0,3	0,0	-11,9	-15,8	2,6	1,3	14,0	-0,2	-18,8
1986	-51,2	-0,4	0,0	0,2	-0,6	-29,2	-32,8	2,6	1,0	21,0	-0,4	-60,2
1987	-39,1	7,0	0,0	6,5	0,5	-28,1	-24,9	-5,1	1,9	14,7	-0,1	-45,7
1988	-75,8	8,3	0,0	7,6	0,7	-1,0	-10,8	3,5	6,3	15,5	0,8	-52,2
1989	-52,2	9,9	-0,2	9,1	1,0	-39,7	-62,8	-0,4	23,5	40,6	1,4	-40,0

2.2. NEM PÉNZÜGYI VÁLLALATOK ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK, MILLIÁRD FORINT

Nem konszolidált állományok	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzügyi eszközök	212,2	256,6	298,6	333,0	392,7	445,4	480,0	526,8	597,4	646,5	714,8	781,6	843,2	905,3	908,1	945,6	1 001,3	1 056,0	1 235,9	1 343,9	1 623,6
Kézpénz	1,4	1,9	2,1	2,4	2,9	3,1	3,4	3,7	4,6	5,1	5,9	6,1	6,1	8,0	10,4	12,0	12,8	15,0	17,4	21,9	31,4
Folyószámla betétek	24,2	28,4	28,4	35,0	37,5	50,7	51,0	51,2	55,4	56,1	63,4	72,6	79,1	92,9	84,0	75,4	102,3	106,7	115,8	96,2	135,9
Egyéb betétek	22,4	38,7	54,1	58,4	77,8	76,2	79,4	92,5	117,1	130,6	153,2	166,4	176,3	165,6	115,0	76,3	48,8	44,6	83,9	82,8	122,4
Rövid lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	4,0	10,0	12,0
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6	11,1	11,1	12,6	12,6	12,0
Rövid lejáratú hitelek	6,0	8,6	7,7	10,2	14,4	17,8	22,5	30,8	31,4	29,3	31,2	28,6	35,0	43,6	57,3	80,7	85,9	83,8	116,2	115,9	125,7
Hosszú lejáratú hitelek	1,5	1,9	2,5	3,0	3,5	5,4	8,1	10,4	12,9	15,3	17,6	20,4	22,7	27,3	33,9	39,7	43,9	50,9	56,1	64,6	72,1
Nem tőzsdei részvények	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,5	1,5	1,5	2,1	2,4	2,9	3,0	3,8	4,4	5,5	6,1	7,9	9,7	32,6	54,9	79,0
Egyéb részesedések	26,5	31,5	40,8	47,5	53,9	59,3	64,3	69,2	73,9	81,3	87,2	94,6	100,3	110,0	116,3	121,0	127,1	134,7	143,4	167,0	222,8
Biztosítási tartalékok	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4
Kereskedelmi hitelek	95,7	106,6	117,9	125,4	135,6	155,3	174,6	196,9	219,1	241,5	261,9	295,7	318,0	339,0	361,4	388,1	419,7	453,7	504,2	554,3	639,3
Egyéb egyéb követelések	33,7	38,2	44,3	50,0	65,9	75,4	74,6	69,9	80,1	84,1	90,5	93,2	100,8	113,3	122,9	133,3	140,3	143,4	148,3	162,2	169,6
Kötelezettségek	971,7	1 090,4	1 229,0	1 331,4	1 445,0	1 607,5	1 760,5	1 946,7	2 142,5	2 346,5	2 533,3	2 710,9	2 870,9	3 017,8	3 157,8	3 257,2	3 444,3	3 661,9	4 014,4	4 296,6	4 761,9
Rövid lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	7,6	21,0	50,2	60,7
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	2,3	4,0	8,8	10,8	12,0	15,5
Rövid lejáratú hitelek	47,9	28,0	31,0	35,5	37,3	47,5	40,8	54,7	54,1	66,4	86,0	104,6	119,7	153,6	168,1	191,9	210,6	243,9	246,2	241,1	312,4
Hosszú lejáratú hitelek	49,3	82,5	103,1	106,7	119,5	136,6	157,3	180,5	217,6	256,8	275,4	277,2	288,8	299,3	315,0	331,1	333,9	329,2	388,9	429,5	453,2
Nem tőzsdei részvények	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,6	1,6	1,7	2,1	2,1	2,2	5,8	6,4	12,4
Egyéb részesedések	735,2	825,1	917,7	999,6	1 076,9	1 184,2	1 291,3	1 423,9	1 539,9	1 664,6	1 771,4	1 884,6	1 996,1	2 086,8	2 173,0	2 183,3	2 306,6	2 436,7	2 600,0	2 711,8	2 927,5
Kereskedelmi hitelek	95,1	105,9	116,7	126,6	137,9	156,2	175,3	197,1	218,8	241,0	260,7	294,5	317,8	339,0	359,5	386,1	414,3	448,6	501,5	551,4	631,9
Egyéb kötelezettségek	42,9	47,6	59,2	61,6	72,1	81,7	94,4	89,1	110,8	116,3	138,4	148,6	147,0	137,4	139,7	160,4	171,2	184,8	240,2	234,1	235,2
Nettó pénzügyi vagyon	-759,5	-833,7	-930,4	-988,4	-1 052,3	-1 162,1	-1 280,4	-1 419,9	-1 545,0	-1 700,0	-1 818,5	-1 929,3	-2 027,7	-2 112,5	-2 249,7	-2 311,6	-2 443,0	-2 605,8	-2 778,5	-2 952,7	-3 138,3

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Konzolidált állományok																					
Pénzügyi eszközök	76,6	104,3	125,4	139,7	178,1	202,4	210,2	234,0	278,0	295,8	336,4	359,9	385,8	415,7	391,0	388,7	401,0	404,3	513,1	543,0	673,6
Készpénz	1,4	1,9	2,1	2,4	2,9	3,1	3,4	3,7	4,6	5,1	5,9	6,1	6,1	8,0	10,4	12,0	12,8	15,0	17,4	21,9	31,4
Folyószámla betétek	24,2	28,4	28,4	35,0	37,5	50,7	51,0	51,2	55,4	56,1	63,4	72,6	79,1	92,9	84,0	75,4	102,3	106,7	115,8	96,2	135,9
Egyéb betétek	22,4	38,7	54,1	58,4	77,8	76,2	79,4	92,5	117,1	130,6	153,2	166,4	176,3	165,6	115,0	76,3	48,8	44,6	83,9	82,8	122,4
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6	11,1	11,1	11,1	11,1	10,5
Rövid lejáratú hitelek	6,0	8,6	7,7	10,2	14,4	17,8	22,5	30,8	31,4	29,3	31,2	28,6	35,0	43,6	57,3	80,7	80,9	75,8	103,2	97,9	105,7
Hosszú lejáratú hitelek	1,5	1,9	2,5	3,0	3,5	5,4	8,1	10,4	12,9	15,3	17,6	20,4	22,7	27,3	33,9	39,7	43,9	50,9	56,1	64,6	72,1
Nem tőzsdei részvények	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	1,2	1,5	2,0	2,1	2,9	3,5	4,5	4,8	6,6	8,4	29,8	45,9	61,0
Egyéb részesedések	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1	1,3	1,6	2,3	3,0	3,6	4,3
Biztosítási tartalékok	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4
Kereskedelmi hitelek	12,7	14,6	18,9	18,4	21,6	26,3	29,6	28,9	33,1	34,5	37,9	38,7	41,0	43,0	47,4	53,1	61,2	61,7	63,2	73,3	89,4
Egyéb egyéb követelések	8,5	10,2	11,7	12,0	19,9	21,4	14,6	14,9	21,1	22,1	23,5	23,2	20,8	29,6	35,9	32,3	30,3	26,4	28,3	44,2	39,6
Kötelezettségek	836,2	938,0	1 055,8	1 138,1	1 230,3	1 364,5	1 490,6	1 653,9	1 823,1	1 995,8	2 154,9	2 289,2	2 413,6	2 528,3	2 640,7	2 700,3	2 843,9	3 010,1	3 291,6	3 495,7	3 811,8
Rövid lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	6,6	17,0	40,2	48,7
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	2,3	4,0	8,8	9,3	10,5	14,0
Rövid lejáratú hitelek	47,9	28,0	31,0	35,5	37,3	47,5	40,8	54,7	54,1	66,4	86,0	104,6	119,7	153,6	168,1	191,9	205,6	235,9	233,2	223,1	292,4
Hosszú lejáratú hitelek	49,3	82,5	103,1	106,7	119,5	136,6	157,3	180,5	217,6	256,8	275,4	277,2	288,8	299,3	315,0	331,1	333,9	329,2	388,9	429,5	453,2
Nem tőzsdei részvények	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	3,0	57,4	107,4
Egyéb részesedések	708,7	793,5	876,9	952,2	1 023,1	1 125,0	1 227,3	1 355,0	1 466,3	1 583,8	1 684,9	1 790,8	1 896,7	1 977,9	2 057,7	2 063,7	2 181,0	2 304,3	2 459,6	2 548,5	2 708,9
Kereskedelmi hitelek	12,1	13,9	17,7	19,6	23,9	27,2	30,3	29,1	32,8	34,0	36,7	37,5	40,8	43,0	45,5	51,1	55,8	56,6	60,5	70,4	82,0
Egyéb kötelezettségek	17,7	19,6	26,6	23,6	26,1	27,7	34,4	34,1	51,8	54,3	71,4	78,6	67,0	53,7	52,7	59,4	61,2	67,8	120,2	116,1	105,2
Nettó pénzügyi vagyon	-759,5	-833,7	-930,4	-988,4	-1 052,3	-1 162,1	-1 280,4	-1 419,9	-1 545,0	-1 700,0	-1 818,5	-1 929,3	-2 027,7	-2 112,5	-2 249,7	-2 311,6	-2 443,0	-2 605,8	-2 778,5	-2 952,7	-3 136,3

2.3. NEM PÉNZÜGYI VÁLLALATOK ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	42,7	40,6	32,8	56,7	50,6	34,2	47,6	72,8	47,4	71,6	69,4	52,8	53,2	-8,2	32,5	50,3	47,1	158,4	87,3	231,9
Készpénz	0,5	0,2	0,3	0,5	0,3	0,3	0,2	0,8	0,6	0,9	0,3	0,1	1,9	2,4	1,6	0,7	2,1	2,1	4,4	9,2
Folyószámla betétek	4,2	0,0	6,7	2,5	13,2	0,3	0,2	4,2	0,7	7,3	9,2	6,5	13,8	-8,9	-8,6	26,9	4,3	9,1	-19,6	39,4
Egyéb betétek	16,3	15,4	4,3	19,4	-1,5	3,2	13,1	27,5	14,5	23,4	13,2	5,8	-10,6	-50,6	-36,7	-30,0	-4,2	39,3	-1,1	38,5
Rövid lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	3,0	6,0	2,0
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6	-0,6	0,0	1,6	0,0	-0,6
Rövid lejáratú hitelek	2,6	-0,8	2,6	3,9	3,5	4,5	8,8	0,4	-3,7	2,8	0,2	5,3	6,5	10,1	20,1	3,8	-7,2	22,3	-4,1	-7,1
Hosszú lejáratú hitelek	0,4	0,6	0,5	0,5	2,0	2,6	2,5	2,4	2,2	2,7	3,8	1,4	4,2	4,6	5,0	4,4	7,4	3,6	6,2	1,4
Nem tőzsdei részvények	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,5	0,3	0,5	0,1	0,7	0,4	0,2	1,1	1,6	1,3	16,1	14,5	13,8
Egyéb részesedések	3,3	7,2	4,3	3,7	3,1	3,2	3,1	2,9	5,3	3,6	3,8	4,0	6,1	4,5	4,1	4,6	4,6	5,7	20,8	51,9
Biztosítási tartalékok	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Kereskedelmi hitelek	10,9	11,9	8,3	10,2	19,7	20,9	24,4	23,7	23,4	24,0	35,9	21,3	18,5	19,8	23,9	31,8	34,8	50,8	46,2	76,1
Egyéb egyéb követelések	4,5	6,1	5,7	15,9	9,6	-0,8	-4,8	10,3	4,0	6,4	2,7	7,6	12,5	9,7	10,3	7,0	3,2	4,9	13,9	7,3
Kötelezettségek	55,5	60,7	34,4	46,3	63,9	55,3	64,6	94,8	89,0	91,7	75,3	56,4	61,4	6,5	55,6	70,6	98,3	197,5	163,1	284,2
Rövid lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	6,0	13,4	29,2	10,5
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	1,4	1,8	4,8	2,0	1,2	3,5
Rövid lejáratú hitelek	-19,9	3,1	4,5	1,7	10,3	-6,8	14,0	-0,6	12,0	19,8	19,2	14,7	31,5	12,7	21,5	17,7	30,6	1,0	-6,7	63,5
Hosszú lejáratú hitelek	33,1	20,6	3,6	12,8	17,1	20,7	23,2	37,1	39,3	18,5	1,8	11,6	10,6	15,7	16,1	2,8	-4,7	59,7	40,6	23,7
Nem tőzsdei részvények	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,5	0,0	0,1	2,9	23,0	26,0
Egyéb részesedések	26,7	14,0	13,1	10,0	8,7	7,8	8,5	13,5	9,0	7,7	8,0	9,5	10,2	-43,0	-28,5	7,7	12,8	9,9	35,9	84,2
Kereskedelmi hitelek	10,8	11,4	10,7	11,3	18,3	20,8	24,2	23,2	23,3	23,4	36,1	22,2	18,6	17,8	23,9	28,2	35,1	53,2	46,1	71,6
Egyéb kötelezettségek	4,7	11,6	2,4	10,4	9,6	12,7	-5,3	21,6	5,5	22,2	10,2	-1,6	-9,6	2,3	20,7	10,7	13,7	55,4	-6,1	1,1
Nettó finanszírozási képesség	-12,7	-20,1	-1,7	10,4	-13,3	-21,1	-17,0	-22,1	-41,7	-20,1	-5,9	-3,6	-8,2	-14,6	-23,1	-20,3	-51,2	-39,1	-75,8	-52,2

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	27,7	21,8	15,1	38,0	24,5	9,1	26,5	48,0	16,1	46,1	29,6	18,8	24,5	-33,9	-6,9	8,4	-1,7	90,1	11,8	86,4
Készpénz	0,5	0,2	0,3	0,5	0,3	0,3	0,2	0,8	0,6	0,9	0,3	0,1	1,9	2,4	1,6	0,7	2,1	2,1	4,4	9,2
Folyószámla betétek	4,2	0,0	6,7	2,5	13,2	0,3	0,2	4,2	0,7	7,3	9,2	6,5	13,8	-8,9	-8,6	26,9	4,3	9,1	-19,6	39,4
Egyéb betétek	16,3	15,4	4,3	19,4	-1,5	3,2	13,1	27,5	14,5	23,4	13,2	5,8	-10,6	-50,6	-36,7	-30,0	-4,2	39,3	-1,1	38,5
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6	-0,6	0,0	0,1	0,0	-0,6
Rövid lejáratú hitelek	2,6	-0,8	2,6	3,9	3,5	4,5	8,8	0,4	-3,7	2,8	0,2	5,3	6,5	10,1	20,1	-1,2	-10,2	17,3	-9,1	-9,1
Hosszú lejáratú hitelek	0,4	0,6	0,5	0,5	2,0	2,6	2,5	2,4	2,2	2,7	3,8	1,4	4,2	4,6	5,0	4,4	7,4	3,6	6,2	1,4
Nem tőzsdei részvények	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,5	0,3	0,5	0,1	0,7	0,4	0,2	0,7	1,6	1,2	14,7	8,5	4,8
Egyéb részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Biztosítási tartalékok	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Kereskedelmi hitelek	1,9	4,9	0,3	3,2	4,7	4,9	1,4	5,7	2,4	7,0	2,9	1,3	-0,5	1,8	2,9	8,3	1,3	1,8	6,2	7,1
Egyéb egyéb követelések	1,7	1,5	0,3	7,9	1,6	-6,8	0,2	6,3	1,0	1,4	-0,3	-2,4	8,8	6,4	-3,7	-2,0	-3,8	1,9	15,9	-4,7
Kötelezettségek	40,4	41,9	16,7	27,6	37,8	30,1	43,5	70,0	59,8	66,2	35,6	22,4	32,7	-19,3	16,2	28,7	49,5	129,2	87,6	138,6
Rövid lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	5,0	10,4	23,2	8,5
Hosszú lejáratú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	1,4	1,8	4,8	0,5	1,2	3,5
Rövid lejáratú hitelek	-19,9	3,1	4,5	1,7	10,3	-6,8	14,0	-0,6	12,0	19,8	19,2	14,7	31,5	12,7	21,5	12,7	27,6	-4,0	-11,7	61,5
Hosszú lejáratú hitelek	33,1	20,6	3,6	12,8	17,1	20,7	23,2	37,1	39,3	18,5	1,8	11,6	10,6	15,7	16,1	2,8	-4,7	59,7	40,6	23,7
Nem tőzsdei részvények	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	1,5	17,0	17,0
Egyéb részesedések	23,4	6,8	8,9	6,3	5,6	4,6	5,4	10,7	3,7	4,2	4,3	5,5	4,2	-47,4	-32,5	3,3	8,5	4,5	15,4	32,6
Kereskedelmi hitelek	1,8	4,4	2,7	4,3	3,3	4,8	1,2	5,2	2,3	6,4	3,1	2,2	-0,4	-0,2	2,9	4,7	1,6	4,2	6,1	2,7
Egyéb kötelezettségek	1,9	7,0	-3,0	2,4	1,6	6,7	-0,3	17,6	2,5	17,2	7,2	-11,6	-13,3	-1,0	6,7	1,7	6,7	52,4	-4,1	-10,9
Nettó finanszírozási képesség	-12,7	-20,1	-1,7	10,4	-13,3	-21,1	-17,0	-22,1	-41,7	-20,1	-5,9	-3,6	-8,2	-14,6	-23,1	-20,3	-51,2	-39,1	-75,8	-52,2

2.4. PÉNZÜGYI VÁLLALATOK ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

Nem konszolidált állományok	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzügyi eszközök	199,8	243,6	320,0	356,7	397,7	474,9	549,4	653,3	757,6	901,1	1 002,9	1 064,4	1 093,9	1 167,6	1 237,1	1 340,2	1 458,7	1 687,3	2 263,6	2 368,4	2 911,4
Monetáris arany	3,7	2,8	2,5	3,1	3,8	3,4	2,6	3,1	2,9	9,7	18,6	20,7	15,7	7,4	18,1	24,2	33,9	33,9	31,8	33,7	29,1
Kézpénz	0,6	0,7	0,9	1,2	1,5	1,7	1,6	1,4	2,7	3,2	3,5	3,4	4,2	4,1	4,2	5,1	8,5	8,8	22,2	24,6	38,0
Folyószámla betétek	12,8	5,2	6,5	9,7	9,7	11,4	15,0	13,9	15,4	24,6	18,7	22,1	33,4	37,0	57,3	51,2	61,2	75,6	81,9	83,2	112,9
Egyéb betétek	27,2	35,7	50,4	55,2	60,4	80,8	92,6	115,8	123,5	138,5	153,7	160,9	135,0	131,6	142,3	175,6	206,6	197,3	284,8	221,8	256,4
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,0	17,3	19,9	32,2	55,2	82,1	121,7	160,4
Rövid lejáratú hitelek	50,8	31,2	34,7	37,6	40,0	49,2	42,5	55,3	56,4	68,6	87,2	105,3	119,4	131,8	141,2	161,2	179,4	214,1	211,3	195,5	257,1
Hosszú lejáratú hitelek	103,4	165,7	221,1	244,4	276,2	323,2	388,7	459,8	552,8	646,9	711,5	747,9	774,7	833,9	847,2	884,4	925,7	1 089,1	1 488,4	1 630,8	1 964,9
Részesedések	0,2	0,2	1,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,0	1,9	1,7	2,0	2,0	2,3	3,1	3,4	4,1	4,6	5,5	11,2	25,6	37,7
Biztosítási tartalékok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9	6,6	2,2	2,8	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	13,1
Egyéb követelések	1,2	2,1	2,5	3,3	3,8	3,0	4,4	2,0	2,0	2,0	1,2	0,0	6,5	7,8	6,0	14,5	6,1	7,8	50,0	31,5	41,2
Kötelezettségek	200,4	245,1	321,1	357,3	398,2	477,1	552,4	657,0	760,3	907,1	1 006,9	1 068,4	1 100,2	1 173,4	1 242,5	1 345,8	1 464,3	1 693,2	2 277,3	2 382,0	2 876,5
Kézpénz	18,4	22,3	25,2	26,2	31,3	34,6	41,3	45,1	50,7	57,2	63,5	72,8	81,3	87,3	97,9	108,8	122,4	135,4	171,1	182,5	199,9
Folyószámla betétek	48,6	46,3	48,0	65,4	79,4	94,6	94,9	117,9	119,8	140,4	140,2	161,5	169,1	198,1	194,8	186,7	228,0	276,5	298,9	268,5	326,1
Egyéb betétek	98,8	131,2	177,0	191,5	204,6	241,6	293,5	361,7	414,2	503,9	547,1	573,2	569,1	566,9	577,1	546,4	524,2	563,8	718,1	713,6	828,4
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	1,5	2,2	1,7	2,5	3,9	10,0	12,6	11,4	9,9	9,4	7,1	7,0	6,9	23,0	44,7	64,1	115,4	169,4	254,9
Hitelek, kölcsönök	26,4	33,4	44,8	49,0	54,2	68,5	81,4	87,7	115,0	152,6	199,7	204,4	225,0	254,7	294,8	396,6	470,0	566,1	842,0	883,7	1 018,1
Részesedések	4,2	4,5	8,8	9,3	10,7	11,2	11,1	11,8	13,4	13,8	16,2	17,8	20,4	22,9	26,2	34,2	42,0	53,5	100,3	133,2	172,6
Biztosítási tartalékok	1,3	1,7	2,3	3,0	3,8	4,8	5,9	7,1	7,1	8,4	9,8	11,3	12,7	14,2	16,5	18,5	20,5	22,7	26,4	28,2	32,5
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	2,1	2,7	0,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,8	2,8	0,0	1,0	3,1	0,2	0,0
Egyéb kötelezettségek	2,7	5,7	13,6	10,7	12,6	17,2	17,8	15,0	27,0	19,5	20,5	18,0	15,6	21,7	27,7	28,8	12,5	10,1	2,1	2,7	44,0
Nettó pénzügyi vagyón	-0,6	-1,5	-1,2	-0,6	-0,6	-2,3	-3,0	-3,7	-2,8	-6,0	-4,0	-4,0	-6,4	-5,9	-5,4	-5,7	-5,6	-5,9	-13,7	-13,6	34,9

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	43,8	77,4	38,5	39,1	77,5	75,6	111,4	108,0	135,2	94,7	74,2	24,0	75,8	62,6	98,1	94,2	207,6	272,0	76,9	474,0
Monetáris arany	-0,9	0,1	0,8	0,8	-0,5	-0,8	0,9	-0,1	0,2	0,5	3,8	-3,9	-7,8	8,9	4,5	8,2	1,0	-3,6	-2,1	-9,1
Kézpénz	0,1	0,1	0,4	0,3	0,3	-0,2	-0,1	1,3	0,7	0,3	0,2	0,8	-0,1	0,1	0,8	3,3	0,2	13,3	2,1	11,9
Folyószámla betétek	-7,5	1,5	3,4	0,0	1,6	3,6	0,2	1,5	9,3	-5,0	4,8	9,9	4,7	18,5	-7,5	6,8	10,8	-21,1	-0,5	24,5
Egyéb betétek	8,5	15,3	5,9	5,3	20,5	11,9	28,4	11,4	19,3	16,1	11,8	-30,4	-5,9	8,4	32,6	14,2	-23,9	-16,2	-77,3	7,0
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,0	6,1	2,3	10,9	21,3	23,2	36,6	31,7
Rövid lejáratú hitelek	-19,6	3,5	2,9	2,3	9,3	-6,8	12,9	1,1	12,2	18,6	18,1	14,0	12,4	9,3	19,9	18,0	34,5	-3,0	-16,6	59,7
Hosszú lejáratú hitelek	62,3	55,4	23,3	29,9	47,1	66,5	71,5	92,9	93,4	64,7	36,7	26,6	59,5	12,8	36,9	40,8	161,3	232,6	140,5	329,7
Részvények, részesedések	0,0	1,2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,4	0,7	0,2	0,0	0,4	0,7	4,7	12,6	8,4
Biztosítási tartalékok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb követelések	0,9	0,4	0,8	0,5	-0,8	1,4	-2,4	0,0	0,0	-0,8	-1,2	6,5	1,3	-1,8	8,5	-8,4	1,7	42,2	-18,5	9,7
Kötelezettségek	44,3	77,8	38,5	39,2	77,1	75,4	111,2	109,5	135,4	94,7	74,3	22,9	75,5	61,8	97,6	94,5	208,0	265,0	68,6	464,1
Kézpénz	3,9	2,9	1,1	5,0	3,3	6,7	3,8	5,6	6,5	6,4	9,2	8,6	6,0	10,6	10,9	13,6	13,0	35,7	11,4	17,4
Folyószámla betétek	-2,4	1,7	17,4	14,0	15,2	0,2	23,6	1,9	21,1	0,2	22,7	7,1	29,0	-4,2	-9,1	40,2	47,2	0,6	-31,6	53,1
Egyéb betétek	32,4	46,9	15,9	13,3	37,8	51,9	70,3	58,5	88,8	44,2	39,8	-13,0	-12,0	-2,0	-34,9	-42,0	17,6	37,5	-27,7	59,3
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	1,6	0,9	-0,6	0,9	1,4	6,5	2,5	-1,7	-1,2	0,1	-1,3	-0,6	0,0	16,2	19,3	12,5	38,9	47,5	61,7
Hitelek, kölcsönök	7,0	11,7	5,3	4,7	15,4	11,5	7,4	27,2	26,9	41,2	22,2	19,1	11,6	18,1	82,6	60,5	51,8	29,7	-5,4	12,8
Részvények, részesedések	0,0	4,4	0,1	0,1	-1,1	2,1	1,1	0,1	0,1	1,5	-18,7	3,4	33,9	31,1	28,8	17,1	66,2	127,0	71,8	214,1
Biztosítási tartalékok	0,4	0,6	0,7	0,8	1,0	1,1	1,2	1,7	1,3	1,4	1,5	1,4	1,5	2,3	2,0	2,0	2,2	3,7	1,8	4,3
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb kötelezettségek	3,0	7,9	-2,9	1,9	4,6	0,6	-2,8	12,0	-7,5	1,0	-2,5	-2,4	6,1	6,0	1,1	-16,3	-2,4	-8,0	0,7	41,3
Nettó finanszírozási képesség	-0,5	-0,3	0,0	-0,1	0,3	0,1	0,2	-1,5	-0,2	-0,1	-0,2	1,1	0,3	0,8	0,5	-0,4	-0,4	7,0	8,3	9,9

2.5. A KÖZPONTI BANK (MNB) ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

Nem konszolidált állományok	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzügyi eszközök	154,6	191,3	254,2	284,8	314,5	374,3	431,7	512,7	592,3	702,7	777,2	819,5	825,0	878,1	917,7	980,2	1 058,6	1 217,4	1 260,0	1 332,0	1 656,7
Monetáris arany	3,7	2,8	0,4	0,4	3,8	3,4	2,6	3,1	2,9	9,7	18,6	20,7	15,7	7,4	18,1	24,2	33,9	33,9	31,8	33,7	29,1
Kézpénz	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,7	0,7	0,6	1,2	1,6	1,8	1,9	2,2	1,3	0,8	1,2	2,2	3,5	3,6	3,2	11,4
Folyószámla betétek	7,6	3,1	4,6	7,2	6,8	6,2	12,2	8,7	11,0	19,2	11,6	14,3	27,1	26,3	50,3	45,5	41,1	44,1	31,9	37,7	29,0
Egyéb betétek	10,9	13,9	21,7	27,4	27,9	39,3	40,7	49,4	43,3	36,8	37,5	38,5	7,9	6,3	6,6	33,7	70,7	45,8	121,8	70,0	76,2
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,2	13,0	14,8	25,0	41,8	47,2	81,3	106,0
Rövid lejáratú hitelek	47,2	27,0	29,8	32,4	34,4	43,1	36,1	48,0	48,2	59,9	77,1	93,6	105,7	117,3	125,0	142,7	159,4	191,5	1,0	6,0	3,2
Hosszú lejáratú hitelek	84,7	143,8	193,8	212,1	238,8	279,5	337,3	401,0	483,7	567,9	622,0	646,3	661,8	707,1	701,5	714,9	722,3	846,3	1 007,0	1 093,7	1 380,9
Részvények, részesedések	0,2	0,2	1,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,0	1,9	1,7	2,0	2,0	1,9	2,3	2,5	3,2	3,6	3,9	5,4	6,2	7,5
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,6	2,2	2,8	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	13,1
Egyéb követelések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,6	10,2	0,1	0,3
Kötelezettségek	154,4	191,3	253,0	282,5	311,5	373,1	431,3	512,3	590,9	702,5	777,0	819,2	825,2	877,9	917,7	980,1	1 058,5	1 217,2	1 264,9	1 337,0	1 614,4
Kézpénz	18,4	22,3	25,2	26,2	31,3	34,6	41,3	45,1	50,7	57,2	63,5	72,8	81,3	87,3	97,9	108,8	122,4	135,4	171,1	182,5	199,9
Folyószámla betétek	46,8	44,4	42,3	58,2	70,1	83,0	83,4	105,6	104,1	113,1	115,8	133,1	133,6	157,3	158,3	144,4	169,7	204,6	115,8	98,3	101,6
Egyéb betétek	59,4	84,5	123,1	130,7	135,0	161,6	196,1	244,5	278,2	349,2	375,0	388,6	366,8	346,7	330,7	276,9	246,2	255,0	213,4	207,5	223,8
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	1,5	2,2	1,7	2,5	3,9	10,0	12,6	11,4	9,9	9,4	7,1	7,0	6,9	20,9	41,6	59,8	96,9	147,9	225,7
Hitelek, kölcsönök	26,4	33,4	44,8	49,0	54,2	68,5	81,4	86,2	113,4	145,6	187,1	191,4	211,0	246,6	283,8	380,2	450,4	542,0	645,5	683,2	802,3
Részvények, részesedések	0,8	0,9	5,1	5,4	6,7	6,6	6,2	6,7	8,0	8,1	8,7	9,8	10,3	10,8	11,8	17,4	19,0	19,5	19,0	17,2	25,2
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	2,1	2,7	0,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,8	2,8	0,0	1,0	3,1	0,2	0,0
Egyéb kötelezettségek	2,7	5,7	11,0	10,7	12,6	14,2	16,3	13,5	23,5	18,0	17,0	14,0	15,1	21,5	27,5	28,6	9,2	0,1	0,0	0,1	35,9
Nettó pénzügyi vagyon	0,2	0,0	1,1	2,3	3,0	1,1	0,4	0,4	1,4	0,1	0,2	0,3	-0,2	0,2	0,0	0,1	0,1	0,2	-4,9	-5,0	42,3
Követelésekből: külföldi	22,7	20,4	30,5	41,9	49,6	62,5	62,9	67,7	65,7	81,3	82,4	83,3	62,1	52,1	89,6	121,7	177,3	165,1	138,8	145,4	170,5
Kötelezettségekből: külföldi	52,2	63,5	93,1	102,7	90,1	127,4	168,9	208,4	242,2	309,6	342,8	344,6	329,0	359,4	439,3	511,4	596,9	727,6	844,8	947,5	1 133,5

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	36,7	63,6	31,9	27,3	60,0	58,5	87,4	80,4	100,2	68,7	53,8	2,4	57,7	35,0	57,1	65,2	149,7	125,1	60,5	291,3
Monetáris arany	-0,9	-0,1	0,8	0,8	-0,5	-0,8	0,9	-0,1	0,2	0,5	3,8	-3,9	-7,8	8,9	4,5	8,2	1,0	-3,6	-2,1	-9,1
Kézpénz	0,1	-0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	-0,1	0,6	0,4	0,3	0,3	0,3	-0,9	-0,5	0,4	0,9	1,2	0,0	-0,5	7,5
Folyószámla betétek	-4,5	1,7	2,9	-0,4	-0,6	6,0	-2,3	2,3	8,3	-6,8	4,1	11,5	0,3	22,2	-6,1	-7,5	-0,7	-18,1	4,3	-12,3
Egyéb betétek	3,0	8,0	6,4	0,1	11,6	1,4	12,8	-5,4	-3,9	2,8	4,4	-32,8	-1,6	0,1	26,0	30,6	-29,3	-19,6	-53,8	4,2
Hitelevizonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,2	2,6	1,5	8,8	15,1	1,7	31,2	17,7
Rövid lejáratú hitelek	-20,1	2,8	2,6	1,9	8,7	-7,0	11,9	0,3	11,6	17,3	16,5	12,1	11,6	7,7	17,7	16,7	32,1	-0,5	5,1	-2,8
Hosszú lejáratú hitelek	59,1	50,0	18,3	24,8	40,7	58,8	64,1	82,7	83,5	54,2	24,7	15,2	45,6	-6,0	13,1	7,1	123,6	160,1	86,2	285,7
Részvények, részesedések	0,0	1,2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3	1,5	0,2	0,3
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb követelések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kötelezettségek	36,6	63,6	31,9	27,3	60,0	58,5	87,4	80,4	100,2	68,6	53,8	2,4	57,7	35,0	57,1	65,2	149,7	125,1	60,4	291,4
Kézpénz	3,9	2,9	1,1	5,0	3,3	6,7	3,8	5,6	6,5	6,4	9,2	8,6	6,0	10,6	10,9	13,6	13,0	35,7	11,4	17,4
Folyószámla betétek	-2,4	-2,1	15,9	11,8	12,9	0,4	22,8	-1,5	9,4	2,7	18,0	0,4	23,7	0,2	-14,8	24,5	33,7	-16,0	-18,1	0,6
Egyéb betétek	25,1	39,8	9,0	4,5	27,4	34,5	50,3	36,7	69,7	26,1	26,7	-26,5	-28,7	-27,2	-59,9	-43,2	-7,8	-37,2	-23,0	-20,8
Hitelevizonyú értékpapírok	0,0	1,6	0,9	-0,6	0,9	1,4	6,5	2,5	-1,7	-1,2	0,1	-1,3	-0,6	0,0	14,1	18,3	11,3	24,7	44,5	54,0
Hitelek, kölcsönök	7,0	11,7	5,3	4,7	15,4	11,5	5,8	27,0	21,9	35,6	21,5	18,2	17,9	15,6	78,3	58,3	50,7	23,8	-7,4	3,3
Részvények, részesedések	0,0	4,4	0,0	0,0	-1,5	2,0	1,0	0,0	0,0	0,0	-18,8	2,0	33,0	29,8	27,5	13,0	57,9	94,2	53,0	201,1
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb kötelezettségek	3,0	5,3	-0,3	1,9	1,6	2,1	-2,8	10,0	-5,5	-1,0	-3,0	1,1	6,4	6,0	1,0	-19,4	-9,1	-0,1	0,1	35,8
Nettó finanszírozási képesség	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2

A központi bank esetében a konszolidált és a nem konszolidált számlák megegyeznek egymással.

2.6. A HITELINTÉZETEK ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

Nem konszolidált állományok	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzügyi eszközök	43,0	50,1	63,1	68,5	79,1	95,4	111,5	133,4	158,6	190,8	216,9	234,6	257,0	276,0	303,1	341,6	379,8	444,9	974,4	1 002,5	1 213,4
Kézpénz	0,2	0,3	0,5	0,9	1,0	1,1	0,8	0,8	1,5	1,7	1,6	1,5	2,0	2,8	3,5	3,9	6,3	5,3	18,5	21,3	25,8
Folyószámla betétek	4,7	2,0	1,7	1,9	1,5	4,1	2,0	4,5	3,7	4,6	5,6	5,8	4,2	8,7	4,7	4,6	19,2	27,2	47,2	43,1	80,5
Egyéb betétek	14,5	19,8	26,8	25,9	31,1	37,3	47,8	61,9	76,2	96,8	110,1	114,1	118,2	116,3	125,5	132,3	122,3	136,8	148,5	139,7	168,9
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	1,0	3,1	9,3	26,6	27,1	41,8
Rövid lejáratú hitelek	3,7	4,2	4,9	5,2	5,6	6,2	6,4	7,4	8,2	8,7	10,0	11,7	13,6	14,5	16,2	18,5	20,0	22,6	210,3	189,5	253,9
ebből: háztartásoknak	3,0	3,3	3,7	3,9	4,3	4,8	4,9	5,7	6,3	6,7	7,7	9,1	9,8	9,6	9,7	10,0	10,7	11,6	13,1	14,3	14,6
Hosszú lejáratú hitelek	18,7	21,9	27,3	32,3	37,4	43,7	51,4	58,9	69,1	79,0	89,6	101,5	112,9	126,9	145,7	168,9	202,7	241,8	480,2	535,5	582,0
ebből: háztartásoknak	18,2	21,4	25,1	29,1	33,7	39,1	46,3	54,7	64,0	73,6	83,8	96,5	108,2	121,3	140,6	164,4	189,5	218,0	252,4	281,8	305,2
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,8	0,9	1,0	1,0	1,6	5,3	16,7	25,4
Egyéb követelések	1,2	2,0	2,0	2,4	2,7	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,6	6,0	6,0	11,5	5,1	0,2	37,8	29,4	35,1
Kötelezettségek	43,2	50,5	64,2	70,1	81,2	97,4	113,4	135,7	160,4	194,3	218,1	235,9	260,2	279,0	305,9	344,7	382,3	447,2	979,6	1 007,6	1 218,7
Folyószámla betétek	1,8	1,8	5,7	7,1	9,3	11,6	11,5	12,3	15,7	27,3	24,4	28,4	35,5	40,7	36,4	42,2	58,3	72,0	183,1	170,2	224,5
ebből: háztartásoktól	0,7	0,8	1,0	1,1	1,5	2,2	2,8	3,6	4,8	6,1	7,8	9,3	11,7	15,4	19,8	25,4	31,9	39,2	44,3	50,2	56,9
Egyéb rövid betétek	26,1	30,7	35,4	40,0	46,1	53,1	66,5	80,8	94,0	106,1	118,1	125,3	135,7	147,0	162,8	176,4	172,0	189,6	345,6	330,5	412,8
ebből: háztartásoktól	20,3	24,3	28,0	31,5	35,7	40,3	45,9	52,1	58,8	67,2	72,0	75,8	82,0	88,5	97,7	105,4	114,3	126,2	128,1	133,9	140,7
Egyéb hosszú betétek	13,4	16,1	18,5	20,8	23,6	26,9	30,9	36,4	42,0	48,6	54,0	59,3	66,6	73,2	83,5	93,1	106,0	119,2	159,1	175,6	191,9
ebből: háztartásoktól	13,4	16,1	18,5	20,8	23,6	26,9	30,9	35,3	40,9	47,1	51,9	56,8	61,6	67,2	74,0	82,6	90,0	99,2	106,4	115,6	126,5
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	3,1	4,3	18,5	21,5	29,2
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,6	7,0	12,6	13,0	14,0	8,1	11,0	16,4	19,6	24,1	196,5	200,5	214,8
Részvények, részesedések	1,9	2,0	2,1	2,2	2,3	2,8	3,0	3,2	3,5	3,8	5,5	5,9	7,8	9,8	12,0	14,3	20,1	28,1	74,9	106,7	137,6
Egyéb kötelezettségek	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	3,0	1,5	1,5	3,5	1,5	3,5	4,0	0,5	0,2	0,2	0,3	3,3	9,9	2,0	2,5	7,9
Nettó pénzügyi vagyón	-0,2	-0,4	-1,1	-1,6	-2,1	-2,0	-1,9	-2,2	-1,8	-3,4	-1,2	-1,2	-1,2	-3,2	-3,1	-2,8	-2,6	-2,3	-5,2	-5,1	-5,3

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	7,1	13,4	5,9	11,1	16,3	16,1	23,1	28,2	33,9	24,8	18,9	19,9	16,5	24,9	38,9	27,0	53,2	142,7	11,7	176,2
Készpénz	0,1	0,2	0,4	0,1	0,1	-0,2	0,0	0,6	0,2	-0,1	-0,1	0,5	0,8	0,7	0,4	2,4	-1,0	13,2	2,7	3,8
Folyószámla betétek	-2,7	-0,3	0,2	-0,4	2,7	-2,1	2,5	-0,8	0,9	0,9	0,2	-1,5	4,5	-4,0	-0,2	14,6	8,0	-1,4	-4,6	35,8
Egyéb betétek	5,3	7,4	-0,4	5,7	6,2	10,5	15,2	17,3	22,3	12,1	5,2	1,7	-4,3	6,9	7,4	-20,5	4,5	3,6	-21,0	3,5
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,3	2,1	6,2	17,2	0,6	14,7
Rövid lejáratú hitelek	0,5	0,7	0,3	0,4	0,6	0,2	1,0	0,8	0,5	1,3	1,6	1,9	0,9	1,6	2,2	1,3	2,4	-2,5	-21,7	62,5
ebből: háztartásoknak	0,3	0,4	0,2	0,4	0,5	0,1	0,8	0,6	0,4	1,0	1,4	0,7	-0,2	0,2	0,2	0,8	0,9	1,5	1,2	0,3
Hosszú lejáratú hitelek	3,2	5,4	5,0	5,1	6,4	7,7	7,4	10,2	9,9	10,6	12,0	11,4	13,9	18,8	23,2	33,5	37,5	72,3	54,0	43,6
ebből: háztartásoknak	3,2	3,7	4,1	4,5	5,5	7,2	8,4	9,2	9,6	10,2	12,7	11,7	13,0	19,4	23,8	25,1	28,6	34,4	29,4	23,4
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,2	0,0	0,1	0,5	2,7	10,2	6,6
Egyéb követelések	0,8	0,0	0,4	0,3	0,3	0,0	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,6	0,4	0,0	5,5	-6,4	-4,9	37,6	-8,4	5,7
Kötelezettségek	7,3	13,6	5,9	11,0	16,2	15,8	22,6	27,4	33,9	24,7	19,1	19,1	16,3	24,5	38,5	27,3	53,0	136,2	4,1	167,1
Folyószámla betétek	0,0	3,8	1,5	2,2	2,4	-0,2	0,8	3,4	11,6	-2,6	4,7	6,7	5,3	-4,4	5,6	15,8	13,5	16,6	-13,4	52,5
ebből: háztartásoktól	0,1	0,1	0,1	0,4	0,7	0,6	0,8	1,2	1,3	1,6	1,5	2,4	3,7	4,4	5,6	6,5	7,3	5,1	5,8	6,5
Egyéb rövid betétek	4,6	4,7	4,6	6,1	7,1	13,4	14,4	16,3	12,7	12,8	7,6	6,2	10,6	15,1	15,5	-10,1	14,3	36,8	-19,2	69,1
ebből: háztartásoktól	4,1	3,7	3,5	4,2	4,6	5,6	6,2	6,7	8,5	4,7	3,9	6,1	6,4	8,8	7,8	8,5	11,9	1,5	4,3	4,0
Egyéb hosszú betétek	2,7	2,4	2,3	2,7	3,3	4,0	5,6	5,5	6,4	5,3	5,5	7,3	6,2	10,1	9,5	11,3	11,0	37,9	14,5	11,0
ebből: háztartásoktól	2,7	2,4	2,3	2,7	3,3	4,0	4,4	5,6	6,2	4,7	4,9	4,8	5,6	6,8	8,6	7,4	9,2	7,3	9,2	10,9
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	1,0	1,2	14,2	3,0	7,7
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	0,1	5,1	5,6	0,7	0,9	-6,3	2,5	4,4	2,2	1,1	5,9	2,0	8,6
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	1,5	0,1	1,4	0,9	1,3	1,4	4,1	5,3	32,8	16,6	12,8
Egyéb kötelezettségek	0,0	2,6	-2,6	0,0	3,0	-1,5	0,0	2,0	-2,0	2,0	0,5	-3,5	-0,3	0,0	0,1	3,1	6,6	-8,0	0,6	5,4
Nettó finanszírozási képesség	-0,2	-0,2	0,0	0,1	0,1	0,2	0,5	0,7	0,0	0,1	-0,2	0,8	0,2	0,4	0,4	-0,3	0,2	6,5	7,6	9,1

2.7. A BIZTOSÍTÓK ÉS EGYÉB PÉNZÜGYI VÁLLALATOK ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

Nem konszolidált állományok	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Pénzügyi eszközök	2,3	2,3	2,7	3,4	4,0	5,2	6,2	7,2	6,6	7,6	8,8	10,3	11,9	13,5	16,2	18,4	20,3	25,1	29,2	33,9	41,2	
Készpénz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,8
Folyószámla betétek	0,5	0,2	0,3	0,6	1,5	1,1	0,7	0,6	0,6	0,7	1,5	2,0	2,0	2,0	2,3	1,1	0,8	4,3	2,7	2,5	3,5	3,5
Egyéb betétek	1,8	2,0	1,9	1,9	1,5	4,1	4,1	4,5	4,0	4,9	6,1	8,3	9,0	8,9	10,3	9,6	13,6	14,6	14,4	12,0	11,3	11,3
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	3,6	4,1	4,1	4,1	8,4	13,3	12,5	12,5
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,8	1,0	1,2	1,5	2,0	2,0
ebből: háztartásoknak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	2,7	4,8
Biztosítási tartalékok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Egyéb követelések	0,0	0,1	0,5	0,9	1,1	0,0	1,4	2,0	2,0	2,0	1,2	0,0	0,9	1,8	0,0	3,0	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	5,9
Kötelezettségek	2,9	3,3	4,0	4,7	5,6	6,6	7,8	9,0	9,0	10,4	11,8	13,4	14,9	16,5	18,9	21,0	23,5	28,8	32,9	37,5	43,4	43,4
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Részvények, részesedések	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	3,0	6,0	6,4	9,3	9,3	9,8
Életbiztosítási tartalékok	1,2	1,5	1,8	2,1	2,5	3,1	3,7	4,6	4,3	5,3	6,4	7,6	8,7	9,9	11,9	13,7	15,5	18,0	21,8	23,6	27,9	27,9
Egyéb biztosítási tartalékok	0,1	0,2	0,5	0,9	1,3	1,7	2,2	2,5	2,8	3,1	3,4	3,7	4,0	4,3	4,6	4,8	5,0	4,7	4,6	4,6	4,6	4,6
ebből: háztartásoknak	0,1	0,1	0,4	0,6	0,9	1,2	1,5	1,8	2,0	2,2	2,4	2,6	2,8	3,0	3,2	3,4	3,5	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2
Egyéb kötelezettségek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Nettó pénzügyi vagyon	-0,6	-1,0	-1,3	-1,3	-1,5	-1,4	-1,6	-1,9	-2,4	-2,7	-3,0	-3,1	-3,0	-3,0	-2,7	-2,6	-3,2	-3,7	-3,6	-3,6	-2,2	-2,2

Nem konszolidált tranzakciók	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzügyi eszközök	0,0	0,4	0,7	0,6	1,2	1,0	1,0	-0,5	1,0	1,0	1,5	1,6	1,6	2,7	2,1	2,0	4,7	4,2	4,7	6,6
Készpénz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Folyószámla betétek	-0,3	0,1	0,3	0,8	-0,4	-0,4	-0,1	0,0	0,1	0,8	0,5	0,0	0,0	0,3	-1,2	-0,3	3,5	-1,6	-0,2	1,0
Egyéb betétek	0,2	-0,1	0,0	-0,4	2,7	0,0	0,4	-0,5	0,9	1,2	2,2	0,7	-0,1	1,4	-0,7	4,1	1,0	-0,2	-2,5	-0,7
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	2,8	0,5	0,0	0,0	4,3	4,9	-0,8
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5
ebből: háztartásoknak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	2,2	1,5
Biztosítási tartalékok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Egyéb követelések	0,1	0,4	0,4	0,2	-1,1	1,4	0,6	0,0	0,0	-0,8	-1,2	0,9	0,9	-1,8	3,0	-2,0	0,0	1,0	0,0	3,9
Kötelezettségek	0,4	0,6	0,7	0,8	1,0	1,1	1,2	1,7	1,3	1,4	1,5	1,4	1,5	2,3	2,0	2,0	5,3	3,7	4,0	5,5
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	2,3	0,2
Életbiztosítási tartalékok	0,3	0,3	0,3	0,4	0,6	0,6	0,9	1,4	1,0	1,1	1,2	1,1	1,2	2,0	1,8	1,8	2,5	3,8	1,8	4,3
Egyéb biztosítási tartalékok	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	-0,3	-0,1	0,0	0,0
ebből: háztartásoknak	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Egyéb kötelezettségek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Nettó finanszírozási képesség	-0,4	-0,2	0,0	-0,2	0,2	-0,1	-0,2	-2,2	-0,3	-0,2	0,0	0,2	0,1	0,4	0,1	0,0	-0,6	0,5	0,7	1,0

A biztosítók és az egyéb pénzügyi vállalatok esetében a konszolidált és a nem konszolidált számlák megegyeznek egymással.

2.8. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS (KORMÁNYZATI SZEKTOR) ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

Nem konszolidált állományok	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzügyi eszközök	685,1	767,6	853,8	921,7	1 002,0	1 106,3	1 221,2	1 369,6	1 511,4	1 646,1	1 754,7	1 857,1	1 945,2	2 018,9	2 108,5	2 145,3	2 233,7	2 382,3	2 581,6	2 747,0	2 972,5
Kézpénz	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8
Folyószámla betétek	14,6	10,8	12,6	23,0	31,8	30,9	31,1	48,6	44,6	55,2	50,3	57,0	52,8	61,6	55,0	58,0	52,5	69,8	61,6	57,2	50,6
Egyéb betétek	3,4	3,4	3,7	4,0	4,9	6,1	8,2	7,3	6,3	6,4	7,1	7,2	7,1	7,0	10,9	16,1	6,3	9,5	19,5	25,9	24,2
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,8
Hitelek, kölcsönök	19,3	27,3	29,9	33,4	41,9	49,3	63,5	75,3	98,1	120,3	129,4	128,8	140,3	155,8	171,0	188,4	183,1	184,2	206,7	239,1	255,5
Részvények, részesedések	635,3	710,6	781,3	839,0	898,3	990,2	1 080,7	1 200,7	1 302,8	1 408,6	1 496,5	1 587,1	1 681,8	1 746,6	1 822,1	1 830,7	1 947,3	2 068,8	2 237,9	2 351,2	2 534,0
ebből: központi bankban	0,8	0,9	5,1	5,4	6,7	6,6	6,2	6,7	8,0	8,1	8,7	9,8	10,3	10,8	11,8	17,4	19,0	19,5	19,0	17,2	25,2
ebből: hitelintézetekben	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,8	2,0	2,0	2,6	2,8	3,8	4,4	6,9	11,4	30,9	41,6	50,0
ebből: biztosítóknál	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	3,0	6,0	6,4	7,0	7,0
ebből: vállalatokban	631,4	706,5	772,9	830,3	888,3	980,3	1 071,0	1 190,5	1 291,2	1 396,8	1 483,8	1 573,2	1 666,8	1 730,6	1 804,1	1 806,4	1 918,4	2 031,9	2 181,5	2 285,4	2 451,8
Egyéb követelések	12,3	15,2	26,0	22,0	24,8	29,4	37,2	37,2	59,0	55,0	70,7	76,2	62,3	46,9	48,3	50,8	43,1	48,5	54,4	71,9	88,7
Kötelezettségek	80,4	113,7	143,5	159,1	185,5	212,6	262,6	313,0	386,3	456,9	513,0	535,9	562,9	625,9	626,7	642,3	644,4	773,5	942,1	1 057,4	1 347,4
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	10,8	12,3	12,4	16,4	27,5	37,1	54,2
ebből: központi banknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,2	7,2	8,7	8,7	12,7	11,9	11,9	11,9
ebből: hitelintézeteknél	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,1	8,1	15,7
ebből: biztosítóknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	3,6	3,6	3,6	7,4	7,4	12,3	8,4
Hitelek, kölcsönök	70,4	102,6	131,5	146,1	164,9	189,0	244,4	293,4	365,1	434,4	489,2	510,5	535,6	588,1	584,3	596,7	597,3	721,5	876,6	963,3	1 240,7
ebből: központi banktól	48,6	81,3	111,8	127,9	146,0	173,2	227,5	275,8	337,7	400,7	451,1	474,7	488,5	535,1	528,4	540,2	540,4	674,3	834,5	927,6	1 208,3
ebből: hitelintézetektől	0,5	0,5	2,2	3,1	3,7	4,6	5,1	4,1	5,1	5,4	5,7	5,0	4,7	5,6	5,1	4,5	4,9	5,1	8,3	12,7	16,2
ebből: külföldről	17,4	17,4	14,7	12,9	13,6	11,2	11,9	13,5	22,3	28,2	32,3	30,8	42,5	47,4	50,9	52,0	52,0	42,1	33,8	23,0	16,3
Egyéb kötelezettségek	9,9	11,2	12,0	13,0	20,6	23,6	18,1	19,6	21,2	22,5	23,8	25,4	27,3	29,8	31,6	33,2	34,8	35,6	38,1	57,0	52,5
Nettó pénzügyi vagyon	604,7	653,8	710,3	762,6	816,5	893,7	958,7	1 056,6	1 125,1	1 189,2	1 241,8	1 321,2	1 382,3	1 393,0	1 481,8	1 503,0	1 589,2	1 608,9	1 639,5	1 689,6	1 625,1

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	30,5	27,1	16,4	27,3	16,3	31,1	36,3	50,5	34,5	25,5	-0,2	0,3	45,8	-4,4	22,0	-10,7	100,1	141,9	115,5	248,2
Készpénz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Folyószámla betétek	-3,8	1,8	10,4	8,9	-0,9	0,2	17,5	-4,0	10,5	-4,9	6,8	-4,2	8,8	-6,5	3,0	-5,5	17,3	-8,2	-4,4	-6,6
Egyéb betétek	-0,1	0,4	0,3	0,9	1,2	2,1	-0,9	-1,0	0,1	0,7	0,1	-0,1	0,0	3,9	5,2	-9,8	3,2	10,0	6,4	-1,7
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,8
Hitelek, kölcsönök	8,0	2,9	3,8	8,5	7,4	14,2	13,3	22,9	24,1	9,5	2,1	10,6	15,3	13,7	15,9	-5,3	1,4	22,9	31,6	13,6
Részvények, részesedések	23,4	11,2	5,9	6,3	3,9	6,6	6,4	10,7	3,7	4,4	-14,7	7,8	37,1	-17,0	4,7	17,4	72,6	111,3	64,3	208,2
ebből: központi bankban	0,0	4,4	0,0	0,0	-1,5	2,0	1,0	0,0	0,0	0,0	-18,8	2,0	33,0	29,8	27,5	13,0	57,9	94,2	53,0	201,1
ebből: hitelintézetekben	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,5	0,1	0,9	0,6	2,0	3,6	14,2	5,6	4,6
ebből: biztosítóknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
ebből: vállalatokban	23,4	6,8	5,9	6,3	5,5	4,6	5,4	10,7	3,7	4,2	4,1	5,3	4,0	-47,7	-32,7	2,4	8,1	2,9	5,7	2,5
Egyéb követelések	2,9	10,8	-4,0	2,7	4,6	7,9	-0,1	21,8	-4,0	15,7	5,5	-13,9	-15,4	1,4	2,5	-7,7	5,5	5,9	17,5	16,8
Kötelezettségek	33,4	29,7	15,7	26,3	27,1	50,0	54,9	73,5	72,6	57,0	27,2	24,9	61,3	-0,4	13,6	1,2	129,3	170,0	116,5	287,9
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	2,8	1,5	0,0	4,0	11,1	9,6	17,1
ebből: központi banknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,2	0,0	1,5	0,0	4,0	-0,8	0,0	0,0
ebből: hitelintézeteknél	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,1	0,0	7,6
ebből: biztosítóknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	2,8	0,0	0,0	0,0	3,8	4,9	-3,9
Hitelek, kölcsönök	32,1	28,9	14,6	18,8	24,1	55,5	53,5	71,9	71,3	55,7	25,7	23,1	50,8	-4,9	10,5	-0,4	124,5	156,4	87,9	275,4
ebből: központi banktól	32,7	30,5	16,1	18,1	27,2	54,3	48,3	61,9	63,1	50,3	23,6	13,8	46,6	-6,7	11,9	0,2	133,9	160,2	93,0	280,7
ebből: hitelintézetektől	0,0	1,7	1,0	0,5	0,9	0,5	-0,9	1,0	0,3	0,3	-0,7	-0,3	0,9	-0,5	-0,6	0,4	0,2	3,2	4,4	3,5
ebből: külföldről	0,0	-2,7	-1,8	0,8	-2,5	0,7	6,1	9,0	7,9	5,0	2,8	9,6	3,2	2,3	-0,8	-0,9	-9,6	-7,0	-9,6	-8,8
Egyéb kötelezettségek	1,2	0,8	1,0	7,6	3,0	-5,5	1,5	1,6	1,3	1,3	1,6	1,9	2,5	1,8	1,6	1,6	0,8	2,5	19,0	-4,5
Nettó finanszírozási képesség	-2,9	-2,7	0,7	0,9	-10,8	-18,9	-18,6	-23,0	-38,1	-31,5	-27,5	-24,6	-15,5	-4,0	8,4	-11,9	-29,2	-28,1	-1,0	-39,7

2.9. A KÖZPONTI KORMÁNYZAT ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

Nem konszolidált állományok	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzügyi eszközök	563,8	632,6	707,6	763,0	830,8	915,4	1 015,2	1 142,4	1 264,2	1 378,9	1 471,8	1 556,9	1 627,4	1 686,0	1 763,2	1 797,5	1 861,6	1 986,9	2 159,4	2 301,4	2 472,8
Kézpénz	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Folyószámla betétek	10,7	7,4	9,3	18,6	26,1	24,2	25,9	43,9	38,0	46,9	42,3	49,6	44,0	50,5	46,2	49,4	42,5	60,4	55,5	47,0	33,9
Egyéb betétek	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,1	2,9	1,7	2,0	2,1	2,5	2,3	2,8	2,8	8,1	13,7	2,5	2,9	11,9	13,7	14,8
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hitelek, kölcsönök	19,3	27,3	29,9	33,4	41,9	49,2	63,4	75,1	98,0	120,1	129,2	128,5	140,0	155,5	170,6	187,9	182,5	183,5	205,9	238,3	254,5
Részvények, részesedések	522,3	583,6	643,3	690,0	739,3	814,2	888,7	987,7	1 070,8	1 158,6	1 231,5	1 305,1	1 383,8	1 436,6	1 498,1	1 505,7	1 602,3	1 703,8	1 845,9	1 951,2	2 109,0
ebből: központi bankban	0,8	0,9	5,1	5,4	6,7	6,6	6,2	6,7	8,0	8,1	8,7	9,8	10,3	10,8	11,8	17,4	19,0	19,5	19,0	17,2	25,2
ebből: hitelintézetekben	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,8	2,0	2,0	2,6	2,8	3,8	4,4	6,9	11,4	30,9	41,6	50,0
ebből: biztosítókban	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	3,0	6,0	6,4	7,0	7,0
ebből: vállalatokban	518,4	579,5	634,9	681,3	729,3	804,3	879,0	977,5	1 059,2	1 146,8	1 218,8	1 291,2	1 368,8	1 420,6	1 480,1	1 481,4	1 573,4	1 666,9	1 789,5	1 885,4	2 026,8
Egyéb követelések	10,3	13,0	23,7	19,5	22,0	26,3	33,9	33,5	55,0	50,6	65,8	70,6	56,1	39,8	39,3	39,7	30,6	35,0	38,9	49,8	56,1
Kötelezettségek	78,6	111,9	139,9	154,5	180,2	206,2	255,6	306,9	379,0	449,2	504,7	528,2	555,3	617,1	618,2	633,9	635,2	763,9	928,2	1 037,4	1 321,4
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	10,8	12,3	12,3	16,3	26,4	36,0	53,0
ebből: központi banknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,2	7,2	8,7	8,7	12,7	11,9	11,9	11,9
ebből: hitelintézeteknél	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	7,1	14,7
ebből: biztosítóknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	3,6	3,6	3,6	7,4	12,3	8,4	8,4
Hitelek, kölcsönök	70,1	102,3	129,5	143,2	161,5	184,7	239,8	289,7	360,4	429,4	483,9	506,1	531,6	583,2	580,0	593,2	593,6	717,9	870,0	952,5	1 227,1
ebből: központi banktól	48,6	81,3	111,8	127,9	146,0	173,2	227,5	275,8	337,7	400,7	451,1	474,7	488,5	535,1	528,4	540,2	540,4	674,3	834,5	927,6	1 208,3
ebből: hitelintézetektől	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	1,0	1,2	1,4	1,7	1,9	2,5
ebből: külföldről	17,4	17,4	14,7	12,9	13,6	11,2	11,9	13,5	22,3	28,2	32,3	30,8	42,5	47,4	50,9	52,0	52,0	42,1	33,8	23,0	16,3
Egyéb kötelezettségek	8,5	9,6	10,3	11,2	18,7	21,5	15,9	17,2	18,6	19,8	20,8	22,1	23,7	25,9	27,3	28,4	29,4	29,7	31,8	48,9	41,2
Nettó pénzügyi vagyon	485,3	520,7	567,7	608,5	650,6	709,2	759,6	835,5	885,2	929,8	967,1	1 028,7	1 072,1	1 068,9	1 145,1	1 163,6	1 226,4	1 223,0	1 231,2	1 264,0	1 151,5

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	28,3	22,7	13,0	24,8	13,7	31,8	36,0	46,5	32,4	24,7	-0,6	-1,3	42,6	-3,0	20,4	-15,4	96,1	140,7	99,6	219,1
Készpénz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Folyószámla betétek	-3,3	2,0	9,3	7,6	-2,0	1,8	18,0	-5,9	8,9	-4,6	7,4	-5,7	6,6	-4,3	3,2	-6,9	17,9	-4,9	-8,5	-13,1
Egyéb betétek	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	1,8	-1,2	0,3	0,1	0,4	-0,2	0,5	-0,1	5,3	5,6	-11,2	0,4	9,0	1,8	1,1
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hitelek, kölcsönök	8,0	2,9	3,8	8,5	7,4	14,1	13,3	22,9	24,0	9,4	2,1	10,6	15,2	13,7	15,9	-5,4	1,3	22,8	31,5	13,5
Részvények, részesedések	20,9	7,2	4,0	6,3	3,9	6,4	6,3	7,7	3,6	4,4	-14,8	7,7	37,1	-17,3	4,8	17,0	71,9	109,9	63,8	208,2
ebből: központi bankban	0,0	4,4	0,0	0,0	-1,5	2,0	1,0	0,0	0,0	0,0	-18,8	2,0	33,0	29,8	27,5	13,0	57,9	94,2	53,0	201,1
ebből: hitelintézetekben	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,5	0,1	0,9	0,6	2,0	3,6	14,2	5,6	4,6
ebből: biztosítóknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
ebből: vállalatokban	20,9	2,8	4,0	6,3	5,5	4,4	5,3	7,7	3,6	4,2	4,0	5,2	4,0	-48,0	-32,9	2,0	7,5	1,6	5,2	2,5
Egyéb követelések	2,7	10,6	-4,2	2,5	4,3	7,6	-0,4	21,5	-4,4	15,2	4,9	-14,5	-16,3	-0,5	0,4	-9,1	4,4	3,9	11,0	6,3
Kötelezettségek	33,3	28,0	14,6	25,7	26,1	49,4	55,8	72,4	72,1	56,5	27,7	25,0	60,2	-0,1	13,8	0,4	128,9	165,6	110,4	281,9
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	2,8	1,5	0,0	4,0	10,1	9,6	17,0
ebből: központi banknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,2	0,0	1,5	0,0	4,0	-0,8	0,0	0,0
ebből: hitelintézeteknél	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	0,0	7,6
ebből: biztosítóknál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	2,8	0,0	0,0	0,0	3,8	4,9	-3,9
Hitelek, kölcsönök	32,2	27,2	13,7	18,3	23,2	55,0	54,4	70,9	71,0	55,4	26,5	23,4	49,9	-4,3	11,2	-0,6	124,6	153,4	83,7	272,5
ebből: központi banktól	32,7	30,5	16,1	18,1	27,2	54,3	48,3	61,9	63,1	50,3	23,6	13,8	46,6	-6,7	11,9	0,2	133,9	160,2	93,0	280,7
ebből: hitelintézetektől	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,6
ebből: külföldről	0,0	-2,7	-1,8	0,8	-2,5	0,7	6,1	9,0	7,9	5,0	2,8	9,6	3,2	2,3	-0,8	-0,9	-9,6	-7,0	-9,6	-8,8
Egyéb kötelezettségek	1,1	0,7	0,9	7,4	2,8	-5,6	1,3	1,4	1,1	1,1	1,3	1,6	2,3	1,4	1,1	1,0	0,3	2,1	17,1	-7,7
Nettó finanszírozási képesség	-5,0	-5,2	-1,6	-0,9	-12,4	-17,6	-19,7	-25,8	-39,7	-31,8	-28,4	-26,4	-17,5	-2,9	6,6	-15,8	-32,8	-24,9	-10,8	-62,8

2.10. HELYI ÖNKORMÁNYZATOK (TANÁCSOK) ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Nem konszolidált állományok																						
Pénzügyi eszközök	119,5	132,9	144,1	156,5	168,7	186,1	203,0	223,8	243,5	263,2	278,4	295,1	312,0	326,3	336,9	337,3	360,3	382,6	407,6	424,6	455,3	
Készpénz	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	
Folyószámla betétek	3,9	3,4	3,3	4,4	5,7	6,7	5,2	4,7	6,6	8,3	8,0	7,4	8,8	11,0	8,8	8,5	10,0	9,3	6,1	10,2	16,7	
Egyéb betétek	2,3	2,3	2,6	2,8	3,7	4,9	5,3	5,6	4,3	4,3	4,6	4,8	4,2	4,3	2,9	2,4	3,8	6,6	7,6	12,2	9,4	
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	
Részvények, részesedések	113,0	127,0	138,0	149,0	159,0	176,0	192,0	213,0	232,0	250,0	265,0	282,0	298,0	310,0	324,0	325,0	345,0	365,0	392,0	400,0	425,0	
Egyéb követelések	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	1,1	1,2	
Kötelezettségek	1,8	1,8	3,6	4,7	5,3	6,3	6,9	6,1	7,3	7,7	8,2	7,7	7,6	8,8	8,5	8,4	9,2	9,6	14,0	20,0	26,1	
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	1,1	1,1	1,1	
Hitelek, kölcsönök	0,3	0,3	2,0	2,9	3,4	4,3	4,7	3,7	4,7	5,0	5,2	4,4	4,0	4,9	4,3	3,5	3,7	3,6	6,6	10,8	13,7	
Egyéb kötelezettségek	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	2,1	2,2	2,4	2,6	2,8	3,0	3,3	3,6	3,9	4,2	4,8	5,4	5,9	6,3	8,1	11,3	
Nettó pénzügyi vagyon	117,7	131,1	140,5	151,8	163,4	181,7	196,0	217,7	236,2	255,4	270,1	287,4	304,4	317,5	328,4	328,9	351,1	373,1	393,6	404,6	429,2	

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Nem konszolidált tranzakciók																					
Pénzügyi eszközök	2,0	4,2	3,2	2,2	2,4	-0,9	0,0	3,7	1,8	0,2	-0,2	1,0	2,3	-3,1	-0,5	3,4	3,0	-0,7	9,5	5,6	
Készpénz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Folyószámla betétek	-0,5	-0,1	1,1	1,3	1,1	-1,5	-0,5	1,9	1,6	-0,2	-0,6	1,4	2,2	-2,2	-0,3	1,4	-0,6	-3,2	4,1	6,5	
Egyéb betétek	-0,1	0,3	0,2	0,9	1,2	0,3	0,3	-1,3	0,0	0,4	0,2	-0,6	0,0	-1,4	-0,5	1,4	2,8	1,0	4,6	-2,8	
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	
Hitelek, kölcsönök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Részvények, részesedések	2,5	4,0	1,9	0,0	0,0	0,2	0,1	3,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,3	0,2	0,4	0,6	1,3	0,5	0,0	
Egyéb követelések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	
Kötelezettségek	0,1	1,8	1,1	0,6	1,0	0,6	-0,8	1,2	0,5	0,5	-0,5	-0,1	1,1	-0,2	-0,2	0,8	0,4	4,4	6,0	6,1	
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	
Hitelek, kölcsönök	-0,1	1,7	0,9	0,5	0,9	0,4	-1,0	1,0	0,3	0,3	-0,8	-0,4	0,9	-0,6	-0,7	0,2	-0,1	3,0	4,2	2,9	
Egyéb kötelezettségek	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,6	0,6	0,4	0,4	1,8	3,2	
Nettó finanszírozási képesség	1,9	2,4	2,2	1,6	1,3	-1,5	0,8	2,5	1,3	-0,3	0,3	1,1	1,2	-2,9	-0,3	2,6	2,6	-5,1	3,5	-0,4	

A helyi önkormányzatok (tanácsok) esetében a konszolidált és a nem konszolidált számlák megegyeznek egymással.

2.11. A HÁZTARTÁSOK ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált állományok																					
Pénzügyi eszközök	145,5	166,2	192,5	217,7	243,6	267,5	297,0	322,8	355,1	390,1	426,4	468,5	505,0	547,9	590,4	638,5	689,5	755,2	819,4	900,9	985,1
Kézpénz	16,6	19,9	22,3	22,7	27,1	30,1	36,8	40,5	44,8	50,5	56,2	65,4	73,8	77,3	84,9	94,0	104,8	117,2	138,6	146,7	160,0
ebből: külföldi (valuta)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,9	1,1	1,3	1,7	2,2	3,0	5,0	12,4
Folyószámla betétek	0,7	0,8	1,0	1,1	1,5	2,2	2,8	3,6	4,8	6,1	7,8	9,3	11,7	15,4	19,8	25,4	31,9	39,2	44,3	50,2	56,9
Egyéb betétek	33,7	40,4	46,5	52,3	59,3	67,3	77,1	87,8	100,2	115,1	124,7	133,6	144,7	157,1	173,3	190,1	206,9	228,5	238,7	255,9	277,9
ebből: deviza betétek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3	0,4	0,5	0,7	0,9	1,4	2,0	3,1	4,4	5,6	6,9	10,6	15,9	25,2
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,9	5,1	10,1	20,9	28,8	30,6
Hitelek, kölcsönök	4,0	3,4	2,8	2,2	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	2,0	4,0	6,0	9,0	12,5	16,0	20,0	24,0	28,6
Részvények, részesedések	78,1	87,9	104,9	122,9	135,8	145,8	157,4	165,8	176,5	188,3	202,5	218,9	231,2	248,4	254,7	258,2	262,8	272,3	277,9	298,1	311,8
Életbiztosítási tartalékok	1,2	1,5	1,8	2,1	2,5	3,1	3,7	4,6	4,3	5,3	6,4	7,6	8,7	9,9	11,9	13,7	15,5	18,0	21,8	23,6	27,9
Egyéb biztosítási tartalékok	0,1	0,1	0,4	0,6	0,9	1,2	1,5	1,8	2,0	2,2	2,4	2,6	2,8	3,0	3,2	3,4	3,5	3,3	3,2	3,2	3,2
Egyéb követelések	11,1	12,1	12,9	13,7	14,9	17,7	17,7	18,8	22,5	22,5	26,5	30,1	30,1	32,8	36,5	41,8	46,5	50,6	54,0	70,4	88,2
Kötelezettségek	25,0	29,0	33,6	38,7	44,4	51,5	59,9	71,0	82,8	95,0	108,7	125,9	141,0	156,8	181,9	212,1	243,8	278,5	322,0	372,1	415,3
Rövid lejáratú hitelek	3,0	3,3	3,7	3,9	4,3	4,8	4,9	5,7	6,3	6,7	7,7	9,1	9,8	9,6	9,7	10,0	10,7	11,6	13,1	14,3	14,6
Hosszú lejáratú hitelek	18,6	22,0	25,9	30,4	35,4	41,5	49,3	59,0	69,6	80,5	92,1	106,1	119,2	133,3	155,5	182,1	210,0	241,9	279,7	312,6	341,2
Egyéb kötelezettségek	3,4	3,7	4,0	4,3	4,7	5,2	5,7	6,3	7,0	7,8	8,9	10,7	12,0	13,9	16,6	19,9	23,0	25,0	29,2	45,2	59,5
ebből: háztartások felé	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,3	1,6	1,8	2,2	2,6	2,9	3,3	4,0	5,3	7,0
Nettó pénzügyi vagyron	120,5	137,2	158,9	179,0	199,3	216,0	237,1	251,8	272,3	295,0	317,7	342,6	364,0	391,1	408,5	426,4	445,7	476,7	497,4	528,8	569,8

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nem konszolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	11,0	9,3	10,2	13,0	13,9	17,9	17,5	23,3	23,1	22,3	25,9	24,3	25,5	36,1	44,5	45,7	55,7	58,1	65,6	83,8
Készpénz	3,3	2,4	0,3	4,5	3,0	6,6	3,7	4,3	5,6	5,7	9,3	8,4	3,4	7,6	9,1	10,6	12,1	21,0	7,1	11,4
ebből: külföldi (valuta)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	1,0	5,5
Folyószámla betétek	0,1	0,1	0,1	0,4	0,7	0,6	0,8	1,2	1,3	1,6	1,5	2,4	3,7	4,4	5,6	6,5	7,3	5,1	5,8	6,5
Egyéb betétek	6,7	6,1	5,9	7,0	8,0	9,8	10,7	12,4	14,9	9,6	9,0	11,1	12,2	15,8	16,7	16,1	21,3	9,0	14,5	17,4
ebből: deviza betétek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,7	0,7	1,3	0,7	1,4	3,3	3,8	6,2
Hitelviszonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,7	2,3	5,0	10,8	7,9	1,8
Hitelek, kölcsönök	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	2,0	2,0	3,0	3,5	3,5	4,0	4,0	4,6
Részvények, részesedések	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	1,0	8,0	20,0
Életbiztosítási tartalékok	0,3	0,3	0,3	0,4	0,6	0,6	0,9	1,4	1,0	1,1	1,2	1,1	1,2	2,0	1,8	1,8	2,5	3,8	1,8	4,3
Egyéb biztosítási tartalékok	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Egyéb követelések	1,0	0,8	0,9	1,1	2,9	-0,1	1,1	3,7	0,0	4,0	3,6	-0,1	2,8	3,7	5,4	4,7	4,1	3,4	16,4	17,8
Kötelezettségek	4,0	4,6	5,1	5,7	7,1	8,5	11,1	11,8	12,2	13,6	17,2	15,2	15,7	25,1	30,2	31,7	34,7	43,4	50,2	43,2
Rövid lejáratú hitelek	0,3	0,4	0,2	0,4	0,5	0,1	0,8	0,6	0,4	1,0	1,4	0,7	-0,2	0,2	0,2	0,8	0,9	1,5	1,2	0,3
Hosszú lejáratú hitelek	3,4	3,9	4,5	5,0	6,1	7,8	9,7	10,6	11,0	11,6	14,0	13,1	14,1	22,2	26,6	27,9	31,8	37,8	32,9	28,6
Egyéb kötelezettségek	0,3	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	1,1	1,8	1,4	1,8	2,8	3,3	3,0	2,1	4,1	16,0	14,3
ebből: háztartások felé	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,6	1,3	1,7
Nettó finanszírozási képesség	7,0	4,7	5,1	7,3	6,8	9,5	6,4	11,5	10,9	8,6	8,7	9,1	9,8	10,9	14,3	14,0	21,0	14,7	15,5	40,6

2.12. HÁZTARTÁSOKAT SEGÍTŐ NONPROFIT INTÉZMÉNYEK ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Nem konszolidált állományok																						
Pénzügyi eszközök	1,1	1,0	1,2	1,3	1,6	2,0	2,4	2,8	2,9	3,1	3,1	3,2	3,1	3,3	3,6	3,3	3,0	2,7	2,5	3,3	4,7	
Kézpénz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	1,1	
Folyószámla betétek	1,1	1,0	1,2	1,3	1,6	2,0	2,4	2,8	2,9	3,0	3,0	3,1	3,0	3,2	3,5	3,2	2,9	2,5	2,3	2,0	1,4	
Egyéb betétek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	2,1	
Kötelezettségek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nettó pénzügyi vagyón	1,1	1,0	1,2	1,3	1,6	2,0	2,4	2,8	2,9	3,1	3,1	3,2	3,1	3,3	3,6	3,3	3,0	2,7	2,5	3,3	4,7	
Nem konszolidált tranzakciók																						
Pénzügyi eszközök	-0,1	0,0	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	-0,4	-0,2	-0,4	-0,1	0,8	1,4	
Kézpénz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,8	
Folyószámla betétek	-0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	-0,4	-0,3	-0,4	-0,2	-0,3	-0,6	
Egyéb betétek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,1	
Kötelezettségek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nettó finanszírozási képesség	-0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	-0,4	-0,2	-0,4	-0,1	0,8	1,4	

A háztartásokat segítő nonprofit intézmények esetében a konszolidált és a nem konszolidált számlák megegyeznek egymással.

2.13. A KÜLFÖLD (NEM REZIDENSEK) ÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁI, ÁLLOMÁNYOK ÉS TRANZAKCIÓK, MILLIÁRD FORINT

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Konsolidált állományok																					
Pénzügyi eszközök	80,3	93,3	123,8	135,2	127,3	166,7	212,9	256,3	303,5	393,4	438,3	445,0	455,6	510,4	603,6	695,6	800,7	931,6	1 071,3	1 199,2	1 456,4
Folyószámla betétek	2,9	3,1	3,0	2,4	4,0	3,6	4,8	6,6	7,8	14,7	8,6	11,7	16,2	14,4	25,3	19,0	18,3	33,4	30,5	27,0	22,7
Egyéb betétek	23,0	26,9	43,9	49,0	30,3	50,7	77,2	108,2	111,3	150,9	146,8	146,1	117,0	116,2	148,1	130,6	144,6	159,8	153,7	184,2	204,3
Hitelevizonyú értékpapírok	0,0	0,0	1,5	2,2	1,7	2,5	3,9	10,0	12,6	11,4	9,9	9,4	7,1	7,0	6,9	9,3	30,6	48,6	85,8	136,4	215,3
Rövid lejáratú hitelek	0,0	0,0	0,0	1,8	1,6	3,1	3,2	5,0	4,0	4,5	6,6	7,4	9,1	28,6	32,6	35,6	29,9	24,4	24,0	28,9	36,1
Hosszú lejáratú hitelek	43,8	50,7	59,5	61,9	67,8	79,7	93,3	101,3	137,4	180,8	232,0	235,2	267,4	302,1	345,7	448,3	521,2	607,5	710,8	738,6	857,4
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,9	1,2	1,7	2,5	3,2	4,0	6,1	7,1	10,6	22,9	50,6
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	2,1	2,7	0,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,8	2,8	0,0	1,0	3,1	0,2	0,0
Egyéb követelések	10,7	12,4	16,0	17,8	22,0	25,0	27,8	26,5	30,0	31,0	33,5	34,0	37,0	39,0	41,0	46,0	50,0	50,0	53,0	61,0	70,0
Kötelezettségek	46,5	50,1	62,7	79,1	91,9	114,1	127,6	145,9	156,0	174,6	178,4	178,7	170,9	179,5	242,5	311,0	390,1	408,1	418,6	454,5	552,6
Monetáris arany	3,7	2,8	2,5	3,1	3,8	3,4	2,6	3,1	2,9	9,7	18,6	20,7	15,7	7,4	18,1	24,2	33,9	33,9	31,8	33,7	29,1
Készpénz	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,8	1,0	1,0	1,9	2,4	2,8	3,0	3,7	3,1	2,8	3,6	5,2	7,3	8,9	12,6	32,3
Folyószámla betétek	7,6	3,1	4,6	7,2	6,8	6,2	12,2	8,7	11,0	19,2	11,6	14,3	27,1	26,3	50,3	45,5	41,1	50,5	37,4	47,3	54,3
Egyéb betétek	10,9	13,9	21,7	27,4	28,0	39,5	41,0	50,0	44,2	37,5	38,4	41,0	11,0	10,7	12,7	42,3	89,0	76,0	62,5	57,9	58,9
Hitelevizonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	5,8	6,1	16,3	29,1	30,7	40,8	62,8
Rövid lejáratú hitelek	6,0	8,6	7,7	10,2	14,4	17,8	22,5	30,8	31,4	29,3	31,2	28,6	36,0	44,8	59,3	83,6	83,9	78,8	106,2	100,9	109,3
Hosszú lejáratú hitelek	7,1	8,7	10,5	12,6	17,0	22,1	21,1	26,2	34,0	39,0	34,3	34,0	36,5	43,7	48,1	55,3	65,1	76,9	80,7	92,1	107,9
Részvények, részesedések	0,2	0,2	1,3	2,2	2,1	2,4	2,3	2,1	2,6	2,7	2,9	2,9	3,1	3,5	4,4	4,5	5,0	5,6	7,5	8,3	10,5
Biztosítási tartalékok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9	6,6	2,2	2,8	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	13,1
Egyéb kötelezettségek	10,7	12,4	14,0	16,0	19,0	22,0	25,0	24,0	28,0	29,0	32,0	32,0	35,0	37,0	41,0	46,0	50,0	50,0	53,0	61,0	73,9
Nettó pénzügyi vagyon	33,8	43,2	61,1	56,1	35,5	52,6	85,3	112,4	147,6	218,7	259,9	266,3	284,7	331,0	361,1	384,6	410,6	523,5	652,7	744,7	903,8

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Konzolidált tranzakciók																				
Pénzügyi eszközök	12,8	32,5	14,3	-8,7	39,2	45,8	57,6	47,0	78,8	46,1	45,8	3,2	21,1	54,6	55,1	81,5	61,1	22,6	58,7	54,9
Folyószámla betétek	0,2	-0,1	-0,5	1,6	-0,4	1,2	2,3	1,2	7,4	-5,6	4,4	4,0	-1,8	10,1	-7,4	-1,8	13,7	-4,7	-4,6	-8,3
Egyéb betétek	3,9	17,7	6,0	-19,2	21,3	26,5	32,2	3,1	35,9	-2,6	11,8	-31,6	-8,0	22,3	-24,7	6,7	1,2	-24,3	18,7	-10,8
Hitelevizonyú értékpapírok	0,0	1,6	0,9	-0,6	0,9	1,4	6,5	2,5	-1,7	-1,2	0,1	-1,3	-0,6	0,0	2,5	18,9	11,1	24,8	44,2	55,1
Rövid lejáratú hitelek	0,0	0,0	1,8	-0,2	1,5	0,1	1,9	-1,0	0,3	2,2	1,4	1,3	17,1	2,2	0,7	-6,7	-8,2	-1,7	3,8	1,0
Hosszú lejáratú hitelek	7,0	9,0	3,5	5,5	13,0	12,2	13,6	36,2	34,8	46,2	24,9	28,7	14,8	20,4	81,5	59,0	42,2	22,4	-18,0	-4,9
Részvények, részesedések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,2	0,4	2,8	10,5	22,7
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb követelések	1,7	4,3	2,6	4,2	3,0	4,6	1,1	5,0	2,1	6,2	2,8	1,9	-0,7	-0,6	2,3	4,1	0,8	3,3	4,1	0,1
Kötelezettségek	3,6	14,3	18,7	10,1	22,6	15,9	29,1	12,0	9,9	3,1	21,0	-14,9	7,6	48,1	54,9	62,7	0,9	-23,1	6,5	14,9
Monetáris arany	-0,9	-0,1	0,8	0,8	-0,5	-0,8	0,9	-0,1	0,2	0,5	3,8	-3,9	-7,8	8,9	4,5	8,2	1,0	-3,6	-2,1	-9,1
Kézpénz	0,1	-0,1	0,0	0,2	0,3	0,1	0,1	0,8	0,6	0,5	0,6	0,9	-0,7	-0,3	0,7	1,2	1,5	0,8	2,3	16,1
Folyószámla betétek	-4,5	1,7	2,9	-0,4	-0,6	6,0	-2,3	2,3	8,3	-6,8	4,1	11,5	0,3	22,2	-6,1	-7,5	5,7	-20,5	7,9	1,8
Egyéb betétek	3,0	8,0	6,4	0,1	11,7	1,5	13,2	-5,2	-4,1	3,0	6,1	-32,2	-0,4	1,8	28,0	39,2	-19,9	-19,8	-10,0	-7,7
Hitelevizonyú értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	2,6	0,0	8,8	11,1	-2,1	7,2	15,0
Rövid lejáratú hitelek	2,6	-0,8	2,6	3,9	3,5	4,5	8,8	0,4	-3,7	2,8	0,2	6,2	6,7	10,9	20,8	-1,3	-10,3	17,0	-9,3	-8,9
Hosszú lejáratú hitelek	1,6	2,1	2,4	2,5	5,1	0,0	7,1	7,8	6,1	-3,8	3,9	0,5	6,7	0,5	4,6	9,6	10,4	-0,1	6,4	2,6
Részvények, részesedések	0,0	1,2	1,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,5	0,3	0,4	0,1	0,3	0,3	0,0	0,0	0,5	0,6	1,8	0,0	0,6
Biztosítási tartalékok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Pénzügyi derivatívák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb kötelezettségek	1,7	2,2	2,7	3,0	3,0	4,6	1,1	5,4	2,0	6,5	2,2	1,9	-0,6	1,4	2,3	4,1	0,8	3,3	4,1	4,0
Nettó finanszírozási képesség	9,3	18,2	-4,4	-18,8	16,6	29,9	28,6	35,0	69,0	43,0	24,8	18,1	13,4	6,6	0,2	18,8	60,2	45,7	52,2	40,0

A külföldi szektor esetében a konszolidált és a nem konszolidált számlák megegyeznek egymással. A külföldiek követeléseit/illetve kötelezettségeit/ azonosnak a belföldiek konszolidált kötelezettségeivel/illetve követeléseivel/.

2.14. A FORINT KÉSZPÉNZ (KÖZPONTI BANK, MNB TARTOZÁSA) NEGYEDÉVES ÁLLOMÁNYI ADATAI TULAJDONOS SZEKTOROK SZERINT, MILLIÁRD FORINT

Év, negyedév	Forint készpénz összesen	Nem pü-i vállalati tulajdon	Hitelintézeteki tulajdon	Háztartási tulajdon	Egyéb szektorok tulajdona	Év, negyedév	Forint készpénz összesen	Nem pü-i vállalati tulajdon	Hitelintézeteki tulajdon	Háztartási tulajdon	Egyéb szektorok tulajdona
1969Q4	18,4	1,4	0,2	16,6	0,2	1979Q4	63,5	5,3	1,6	55,8	0,8
1970Q1	19,6	1,6	0,2	17,6	0,2	1980Q1	68,4	4,6	1,8	61,2	0,9
1970Q2	20,5	1,5	0,2	18,6	0,2	1980Q2	67,9	4,6	1,5	60,9	0,9
1970Q3	21,0	1,6	0,3	19,0	0,2	1980Q3	68,0	4,5	1,5	61,2	0,9
1970Q4	22,3	1,9	0,3	19,9	0,2	1980Q4	72,8	5,5	1,4	64,9	0,9
1971Q1	22,8	1,7	0,3	20,5	0,2	1981Q1	74,9	4,7	2,0	67,2	1,0
1971Q2	23,3	1,8	0,4	20,9	0,3	1981Q2	74,3	4,9	1,6	66,8	0,9
1971Q3	24,0	1,9	0,7	21,2	0,3	1981Q3	73,7	4,8	1,9	66,0	0,9
1971Q4	25,2	2,1	0,5	22,3	0,3	1981Q4	81,3	5,5	1,6	73,2	1,0
1972Q1	26,3	2,3	0,5	23,2	0,3	1982Q1	80,0	4,8	2,1	72,1	1,0
1972Q2	27,3	2,1	0,7	24,1	0,3	1982Q2	82,8	5,4	2,1	74,3	1,1
1972Q3	26,0	2,5	0,8	22,5	0,3	1982Q3	85,4	5,9	1,9	76,5	1,1
1972Q4	26,2	2,4	0,9	22,7	0,3	1982Q4	87,3	7,4	2,4	76,4	1,1
1973Q1	28,0	2,4	0,8	24,5	0,3	1983Q1	87,6	7,1	2,1	77,2	1,1
1973Q2	30,2	2,6	0,8	26,5	0,3	1983Q2	95,6	7,1	2,4	84,8	1,2
1973Q3	30,2	2,8	0,7	26,3	0,3	1983Q3	94,2	7,5	2,3	83,1	1,3
1973Q4	31,3	2,8	1,0	27,1	0,4	1983Q4	97,9	9,8	3,1	83,8	1,2
1974Q1	33,0	2,9	0,9	28,8	0,4	1984Q1	101,5	8,6	2,8	88,8	1,4
1974Q2	33,9	3,0	0,8	29,7	0,4	1984Q2	104,2	9,2	2,6	91,0	1,3
1974Q3	33,9	2,8	0,9	29,8	0,4	1984Q3	105,0	9,7	2,7	91,3	1,3
1974Q4	34,6	3,0	1,1	30,1	0,4	1984Q4	108,8	11,4	3,4	92,7	1,4
1975Q1	38,0	3,1	1,1	33,4	0,4	1985Q1	113,4	10,7	2,9	98,3	1,5
1975Q2	39,0	3,1	0,9	34,5	0,5	1985Q2	118,1	11,3	2,8	102,5	1,6
1975Q3	39,0	2,9	1,0	34,7	0,5	1985Q3	116,0	11,4	3,4	99,8	1,5
1975Q4	41,3	3,2	0,8	36,8	0,5	1985Q4	122,4	12,1	5,7	103,1	1,5
1976Q1	42,0	2,9	1,2	37,4	0,5	1986Q1	125,9	13,1	3,7	107,6	1,6
1976Q2	42,0	3,3	1,1	37,1	0,5	1986Q2	129,1	12,3	3,6	111,5	1,7
1976Q3	43,0	3,4	1,1	38,0	0,5	1986Q3	128,0	12,3	4,2	109,9	1,7
1976Q4	45,1	3,3	0,8	40,4	0,5	1986Q4	135,4	14,2	4,6	115,0	1,7
1977Q1	48,0	3,0	1,2	43,3	0,6	1987Q1	146,9	12,6	15,1	117,5	1,7
1977Q2	49,1	3,4	1,1	44,0	0,6	1987Q2	154,5	13,8	16,1	122,9	1,7
1977Q3	49,0	3,4	1,2	43,9	0,6	1987Q3	161,6	14,6	16,9	128,3	1,8
1977Q4	50,7	4,0	1,5	44,6	0,6	1987Q4	171,1	16,3	17,3	135,6	1,9
1978Q1	54,0	3,3	1,3	48,7	0,7	1988Q1	175,9	15,9	14,1	143,9	2,0
1978Q2	56,6	3,6	1,2	51,1	0,7	1988Q2	176,3	17,3	14,5	142,5	2,0
1978Q3	56,0	4,0	1,4	49,9	0,7	1988Q3	176,7	18,2	14,5	141,9	2,0
1978Q4	57,2	4,6	1,7	50,2	0,7	1988Q4	182,5	20,7	18,1	141,7	2,0
1979Q1	59,0	4,0	1,6	52,7	0,7	1989Q1	187,6	21,0	17,0	147,5	2,1
1979Q2	61,3	4,6	1,4	54,5	0,8	1989Q2	188,9	23,0	16,5	147,3	2,1
1979Q3	61,0	4,3	1,4	54,5	0,8	1989Q3	188,1	23,0	17,1	145,9	2,1
1979Q4	63,5	5,3	1,6	55,8	0,8	1989Q4	199,9	29,9	19,4	147,6	3,0

2.15. A HÁZTARTÁSOK BANKBETÉTEINEK ÉS BANKI HITELTARTOZÁSAINAK NEGYEDÉVES ÁLLOMÁNYI ADATAI, MILLIÁRD FORINT

Év, negyedév	Bankbetétek összesen	Banki hiteltartozások	Egyéb hiteltartozások	Év, negyedév	Bankbetétek összesen	Banki hiteltartozások	Egyéb hiteltartozások	Év, negyedév	Bankbetétek összesen	Banki hiteltartozások	Egyéb hiteltartozások
1959Q4	3,9	2,9		1969Q4	34,4	21,2	0,4	1979Q4	132,5	91,5	8,3
				1970Q1	38,6	21,3		1980Q1	137,9	94,2	
				1970Q2	40,1	22,3		1980Q2	139,6	97,7	
				1970Q3	40,9	23,3		1980Q3	140,7	101,8	
1960Q4	5,5	4,4		1970Q4	41,2	24,7	0,6	1980Q4	142,9	105,6	9,6
				1971Q1	44,8	25,0		1981Q1	149,2	106,7	
				1971Q2	45,9	26,3		1981Q2	151,4	110,4	
				1971Q3	46,8	27,6		1981Q3	153,9	115,0	
1961Q4	6,7	5,9		1971Q4	47,5	28,8	0,8	1981Q4	156,5	118,0	11,0
				1972Q1	51,2	29,4		1982Q1	164,0	120,0	
				1972Q2	52,6	30,7		1982Q2	167,1	123,7	
				1972Q3	53,3	32,0		1982Q3	170,0	127,8	
1962Q4	8,8	7,8		1972Q4	53,4	33,1	1,3	1982Q4	172,5	130,8	12,1
				1973Q1	57,3	33,5		1983Q1	181,1	133,9	
				1973Q2	58,8	35,0		1983Q2	185,7	139,7	
				1973Q3	59,7	36,8		1983Q3	189,7	145,7	
1963Q4	12,3	9,8		1973Q4	60,8	38,0	1,7	1983Q4	193,1	150,3	14,9
				1974Q1	65,4	38,7		1984Q1	201,3	156,3	
				1974Q2	67,6	40,2		1984Q2	205,3	163,7	
				1974Q3	68,6	42,0		1984Q3	209,9	170,8	
1964Q4	16,8	11,7		1974Q4	69,5	44,0	2,4	1984Q4	215,5	174,4	17,8
1965Q1	19,2	11,9		1975Q1	75,1	44,6		1985Q1	223,5	180,5	
1965Q2	20,1	12,4		1975Q2	77,8	46,6		1985Q2	228,2	188,2	
1965Q3	20,2	12,9		1975Q3	79,0	49,0		1985Q3	232,1	195,6	
1965Q4	20,4	13,3		1975Q4	79,9	51,3	3,0	1985Q4	238,7	200,2	20,6
1966Q1	22,3	13,5		1976Q1	85,4	52,4		1986Q1	248,6	206,5	
1966Q2	23,4	14,3		1976Q2	87,7	54,7		1986Q2	254,8	215,3	
1966Q3	23,7	15,0		1976Q3	89,3	57,7		1986Q3	260,6	224,6	
1966Q4	23,0	15,7		1976Q4	91,5	60,4	4,3	1986Q4	267,7	229,6	23,8
1967Q1	24,9	16,1		1977Q1	96,6	61,8		1987Q1	278,4	236,2	
1967Q2	25,5	16,8		1977Q2	99,3	64,7		1987Q2	283,7	246,6	
1967Q3	25,5	17,6		1977Q3	101,6	67,9		1987Q3	283,7	257,0	
1967Q4	24,8	17,9	0,2	1977Q4	105,0	70,3	5,6	1987Q4	283,0	265,5	27,3
1968Q1	27,3	17,9		1978Q1	111,8	71,0		1988Q1	282,6	272,6	
1968Q2	28,6	18,2		1978Q2	115,8	73,9		1988Q2	289,7	281,6	
1968Q3	28,9	18,8		1978Q3	118,6	77,3		1988Q3	292,5	290,9	
1968Q4	29,2	19,5	0,3	1978Q4	121,3	80,3	6,9	1988Q4	306,0	296,1	30,8
1969Q1	32,6	19,7		1979Q1	127,7	81,9		1989Q1	318,5	303,6	
1969Q2	33,6	20,2		1979Q2	129,9	85,4		1989Q2	321,5	316,2	
1969Q3	33,9	20,8		1979Q3	131,2	88,4		1989Q3	326,1	329,1	
1969Q4	34,4	21,2	0,4	1979Q4	132,5	91,5	8,3	1989Q4	334,8	319,8	36,0

2.16. A NEM PÉNZÜGYI VÁLLALATOK BELFÖLDI BANKI HITELTARTOZÁSAINAK NEGYEDÉVES ÁLLOMÁNYI ADATAI, MILLIÁRD FORINT

Év, negyedév	Rövid hitelek MNB-től	Hosszú hitelek MNB-től	Rövid hitelek bankoktól	Hosszú hitelek bankoktól	Banki hitelek összesen	Év, negyedév	Rövid hitelek MNB-től	Hosszú hitelek MNB-től	Rövid hitelek bankoktól	Hosszú hitelek bankoktól	Banki hitelek összesen
1969Q4	47,2	36,1	0,7	0,0	83,9	1979Q4	77,1	166,4	2,3	0,0	245,8
1970Q1						1980Q1	107,1	158,6	2,6	0,0	268,3
1970Q2						1980Q2	114,1	156,7	2,6	0,0	273,4
1970Q3						1980Q3	114,2	158,2	2,6	0,0	275,1
1970Q4	27,0	62,5	1,0	0,0	90,4	1980Q4	93,6	167,6	2,6	0,0	263,7
1971Q1						1981Q1	119,3	154,9	2,8	0,0	277,0
1971Q2						1981Q2	123,3	153,4	2,8	0,0	279,5
1971Q3						1981Q3	121,4	154,9	2,8	0,0	279,0
1971Q4	29,8	82,0	1,2	0,0	113,0	1981Q4	105,7	168,4	2,8	0,0	276,9
1972Q1						1982Q1	130,6	155,8	3,7	0,0	290,1
1972Q2						1982Q2	133,4	154,2	3,7	0,0	291,3
1972Q3						1982Q3	131,1	153,0	3,7	0,0	287,7
1972Q4	32,4	82,6	1,2	0,0	116,3	1982Q4	117,3	165,9	3,7	0,0	286,9
1973Q1						1983Q1	144,3	155,0	4,4	0,0	303,8
1973Q2						1983Q2	141,7	154,8	4,4	0,0	300,9
1973Q3						1983Q3	140,7	154,7	4,4	0,0	299,8
1973Q4	34,4	84,5	1,3	0,0	120,1	1983Q4	125,0	167,0	4,4	0,0	296,5
1974Q1	40,3	80,8	1,4	0,0	122,5	1984Q1	151,0	157,2	5,6	0,0	313,8
1974Q2	42,2	84,3	1,4	0,0	127,9	1984Q2	152,9	156,1	5,6	0,0	314,5
1974Q3	44,9	86,9	1,4	0,0	133,1	1984Q3	153,1	157,3	5,6	0,0	316,0
1974Q4	43,1	95,5	1,4	0,0	139,9	1984Q4	142,7	165,8	5,6	0,0	314,1
1975Q1	46,2	92,0	1,5	0,0	139,7	1985Q1	165,7	153,9	6,3	0,0	325,9
1975Q2	46,2	94,0	1,5	0,0	141,7	1985Q2	178,4	153,6	6,3	0,0	338,3
1975Q3	45,4	97,0	1,5	0,0	143,9	1985Q3	176,9	156,5	6,3	0,0	339,7
1975Q4	36,1	105,2	1,5	0,0	142,7	1985Q4	159,4	171,0	6,3	0,0	336,7
1976Q1	42,9	107,0	1,7	0,0	151,6	1986Q1	180,3	160,6	7,5	0,0	348,4
1976Q2	45,6	115,8	1,7	0,0	163,1	1986Q2	190,4	159,1	8,0	0,0	357,5
1976Q3	49,0	117,0	1,7	0,0	167,7	1986Q3	190,9	162,7	8,0	0,0	361,6
1976Q4	48,0	121,3	1,7	0,0	170,9	1986Q4	191,5	164,7	8,0	0,0	364,2
1977Q1	51,3	123,8	1,9	0,0	177,0	1987Q1	1,0	0,3	208,2	165,0	374,5
1977Q2	52,5	128,2	1,9	0,0	182,5	1987Q2	1,0	0,2	203,4	175,0	379,7
1977Q3	53,1	132,5	1,9	0,0	187,5	1987Q3	1,0	0,3	204,8	180,0	386,1
1977Q4	48,2	140,7	1,9	0,0	190,8	1987Q4	1,0	0,4	194,2	201,9	397,5
1978Q1	63,9	139,4	2,0	0,0	205,3	1988Q1	2,0	0,4	194,7	190,0	387,1
1978Q2	72,2	139,6	2,0	0,0	213,7	1988Q2	4,5	0,6	189,4	190,0	384,5
1978Q3	73,5	143,4	2,0	0,0	218,9	1988Q3	5,0	0,8	191,5	190,0	387,3
1978Q4	59,9	160,7	2,0	0,0	222,5	1988Q4	6,0	0,7	172,2	211,8	390,7
1979Q1	79,9	156,5	2,3	0,0	238,7	1989Q1	4,0	0,5	219,5	210,0	434,0
1979Q2	87,6	157,6	2,3	0,0	247,5	1989Q2	3,0	0,7	236,1	215,0	454,8
1979Q3	92,2	160,4	2,3	0,0	254,8	1989Q3	3,0	1,0	267,3	230,0	501,3
1979Q4	77,1	166,4	2,3	0,0	245,8	1989Q4	3,2	0,8	234,5	226,2	464,7

3. Módszertani leírás a pénzügyi számlák visszamenőleges adatainak összeállításáról

A hazai pénzügyiszámla-statisztika rendszeres, negyedéves adatközlése 2003-ban indult, a publikált idősorok akkor 1997-ben kezdődtek. A teljes nemzetgazdaság pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek állományáról (a pénzügyi vagyonról), illetve a vagyonváltozás összetevőiről ezt megelőzően nem készült rendszeres statisztika Magyarországon.⁹ A pénzügyi számlák idősorai 2005-ben 1989 végéig kerültek visszavezetésre, a negyedéves gyakoriság megtartása mellett, noha az adatforrások egy része csak éves gyakorisággal állt akkor rendelkezésre. Ezt követően több alkalommal volt átfogó adatrevízió, így a háztartások külföldi betéteire, tulajdonosi részesedéseire, illetve a nem pénzügyi vállalatok kereskedelmi hiteleire és előlegeire vonatkozóan pontosabb visszamenőleges hatású becslések készültek a későbbiekben. A pénzügyiszámla-statisztika adatainak 1989 végi indulását az indokolta, hogy 1989 és 1990 fordulóján jelentek meg először torzítatlan pénzügyi adatok a magyar gazdaság helyzetéről, ekkortól vált elérhetővé számos adatforrás a nyilvánosság és a belső felhasználók tájékoztatása céljából, illetve ekkor alakult ki az az intézményrendszer, amit már egyértelműen meg lehetett feleltetni a nemzeti számlák későbbi kategóriáinak. Az adatok 1989 végéig terjedő visszavezetése nem nélkülözhetette az előzmények ismeretét, így a rendelkezésre álló adatforrásokból egyúttal kigyűjtésre kerültek a pénzügyi számlákhoz szükséges visszamenőleges adatok is. Ezáltal 2005-ben valójában megkezdődött a felkészülés a pénzügyi számlák idősorainak további visszavezetésére az 1990 előtti időszakokra vonatkozóan. A későbbiekben körvonalazódott a fellelhető adatforrások ismeretében, hogy teljeskörűen csak éves gyakorisággal és 1969 végéig visszamenően lehet összeállítani jelenleg a pénzügyi számlák 1990 előtti adatait. Ezen felül néhány tétel esetében lehetőség van negyedéves idősorok, illetve 1969 előtti adatok bemutatására is, ezek elsősorban banki hitelekre és betétekre vonatkoznak.

Általában véve igaz, hogy a pénzügyi számlák többnyire nem kifejezetten a pénzügyi számlák céljaira gyűjtött adatokból készülnek, de különösen érvényes ez az 1990-es évekre vagy a korábbi időszakokra vonatkozó adatokra, hiszen a teljes körű pénzügyi számlák rendszeres összeállításának igénye csak az 1990-es évek végén merült fel.¹⁰ Az első olyan jegybanki adatgyűjtések, amelyekben már részben megjelentek a pénzügyi számlák szempontjai, adatigényei is, 1997 végétől indultak.¹¹ A visszavezetés azt jelenti, hogy a pénzügyi számláknak már megfelelő időszaki adatokból kiindulva, a visszamenőlegesen rendelkezésre álló adatok részletezésével, kiegészítésével, korrekciójával előállítjuk a pénzügyi számlák korábbi időszakokra vonatkozó adatait, figyelembe véve az adott időszak sajátosságait. Láthatóan visszafelé haladva már az 1990-es években is jelentős becsléseket kellett tenni a pénzügyi számlák rendszerébe illeszkedő, törésmentes adatok előállítására érdekében, ami fokozódik tovább menve a rendszerváltás előtti időszakokra.¹² Mindezt ellensúlyozza az intézményrendszer és a pénzügyi konstrukciók egyszerűsödése, lehetőséget adva arra, hogy a rendelkezésre álló egyszerűbb adathalmazból is elfogadható részletettségű és minőségű statisztika készüljön.¹³

Először célszerű áttekinteni, hogy melyek azok az intézményi vagy instrumentális sajátosságok, amelyek a piacgazdaság, illetve a pénzügyi közvetítő rendszer fejlődésével, az 1990-es években jöttek létre, így nem szükséges adatokat becsülni azokkal kapcsolatosan a korábbi időszakokra (már 1989 végén sem szerepelnek a pénzügyi számlákban). Azt is célszerű összefoglalni, hogy melyek azok a sajátos konstrukciók, amelyek az 1990-es években speciális statisztikai elszámolást igényeltek, de korábbi eredetűek, így a visszavezetés során is figyelmet kell fordítani a konzisztens kezelésükre. A Budapesti Értéktőzsde 1990-től működik, így rezidens tőzsdei részvényekkel (AF.511) nem kell számolni az azt megelőző időszakokban. Hasonlóképpen befektetési alapok (így befektetési jegyek) és különféle pénztárak (így nyugdíjpénztári tartalékok)

⁹ 1969 és 1974 között a KSH egyszerűsített formában összeállította a nemzetgazdaság teljes vagyonmérlegét, erről később bővebben lesz szó. Az MNB egyes szektorok pénzügyi vagyonáról és finanszírozási folyamatairól az 1990-es évek elejétől közölt adatokat.

¹⁰ Először 1998-ban, az uniós csatlakozás felkészülési feladatait számba vevő kormányprogramban szerepelt, hogy az MNB vállalja a nemzeti számlák részét képező pénzügyi számlák összeállítását.

¹¹ Hitelintézeti mérleg, biztosítók mérlege, befektetési alapok mérlege, értékpapír letéti adatgyűjtés, stb.

¹² Az 1990-es években alkalmazott becsléseket a Magyarország pénzügyi számlái 2005 című módszertani kiadvány foglalja össze.

¹³ Milliárd forintokban pontos statisztikáról van szó.

sem voltak még 1989-1990 fordulóján.¹⁴ A nonprofit szervezeteknek (S.15) és az egyéb pénzügyi közvetítőknek (S.125), pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzőknek (S.126) csak pénzeszközök vannak nyilvántartva 1989 végén, a többi eszköz és kötelezettség nullára fut ki a pénzügyi számlákban az elhanyagolhatóan kis összegek miatt. A hitelintézeteken és biztosítókon kívüli pénzügyi közvetítés nem volt jellemző még ekkor (a határesetek kezeléséről később lesz szó).¹⁵ Pénzügyi derivatívákat csak a központi bank (S.121) és a külföld (S.2) között tartunk nyilván ebben a kezdeti időszakban. Határidős ügyleteket más intézmények is köthettek, ezeket azonban nem tudjuk számszerűsíteni.

Fontos és visszamenőlegesen is ható kérdés az egyes szektorok tartalma, a szektorhatárok kijelölése a pénzügyi számlákban. Az OTP-ről leválasztott kedvezményes hitelekkel 1989-ben létrehozott Lakásalap, vagy az 1979-ben alapított és 1997 elejéig off-shore státuszban működő Közép-Európai Nemzetközi Bank (CIB), a korábban speciális pénzügyi intézménynek tartott, állami beruházásokat finanszírozó Állami Fejlesztési Intézet (ÁFI), vagy a vállalati tartalékalapokat kezelő, 1992-ben az MNB-be olvasztott Központi Váltó és Hitelbank (KVH) Rt. statisztikai elszámolására az 1989 után kialakított megoldások az irányadóak a visszavezetés során is. Figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy az egyes pénzügyi instrumentumok közötti határokat hol jelöljük ki. Az értékpapírok (AF.3), hitelek (AF.4) és betétek (AF.2) elkülönítése nem mindig egyértelmű, itt az időszak elején népszerűbb váltók, illetve takaréklevelek, betéti okiratok elhelyezésére kell elsősorban gondolni. A vállalati átalakulások felvetik a részvények (AF.512) és üzletrészek (AF.519) elhatárolásának kérdését. Mind a gazdasági szektorok, mind az egyes instrumentumok tartalmát illetően az adatok stabilitása és a módszertani elvárások szigorú követése között kell mérlegelni. Az 1970-es évek végétől számos speciális pénzügyi intézmény működött Magyarországon, amelyek az 1980-as évtized második felében kaptak banki (pénzintézeti) és részvénytársasági formát (addig leányvállalatként, betéti társulásként vagy alapként működtek), az adatok visszavezetése során célszerű azonban mindvégig hitelintézetként és részvénytársaságként kezelni azokat. Az alábbi intézményeket tartjuk nyilván a hitelintézetek szektorában (S.122) a vizsgált időszakban:

Agrobank (Agrit Bt.)	Kereskedelmi és Hitelbank
Általános Vállalkozási Bank	Kisvállalkozási Bank (OTP leány)
Általános Értékforgalmi Bank	Konzumbank
Budapest Bank (Budapest Hitel Bank)	Közép-Európai Hitelbank (CIB leány)
Közép-Európai Nemzetközi Bank (CIB)	Magyar Hitelbank
Citibank	Magyar Külkereskedelmi Bank
Dunabank	Merkantil Bank (KHB leány)
Építőipari Innovációs Bank (Ybl Bank)	Mezőbank
Innofinance	Postabank
Interinvest (Interbank, Inter-Európa Bank)	Takarékbank
Investbank	Unicbank
Iparbank	Országos Takarékpénztár (OTP)
Ipari Fejlesztési Bank (Technova)	Takarékszövetkezetek

A Pénzintézeti Központot (PK), az Állami Fejlesztési Bankot (ÁFB), és 1987-től utódját, az Állami Fejlesztési Intézetet (ÁFI) mindvégig az államháztartás részének tekintjük. A Központi Váltó- és Hitelbank Rt.-t az MNB részeként kezeljük. Ezekről mint intézményekről teljes kimutatás, elszámolás (mérleg) általában nem állt rendelkezésre, speciális tevékenységük nem tekinthető valódi pénzügyi közvetítésnek, így az vagy az MNB-nél, vagy a központi kormányzatnál jelenik meg a statisztikában. Ezek átvezetése a hitelintézeti szektoron és ezen intézmények megjelenítése a hitelintézetek között fölösleges halmozódást okozna az adatokban.

A rendszerváltás előtt nem húzhatók meg egyértelműen az államháztartás (S.13) és a nem pénzügyi vállalati (S.11), illetve nonprofit szektorok (S.15) közötti határvonalak. A piaci viszonyok fokozatosan épültek ki és az intézményi önállóság is ennek megfelelően növekedett. Az új gazdasági mechanizmus elindulása (1968-tól), az önkormányzó vállalatok létrejötte

¹⁴ Kezdeményezések már korábban is történtek értékpapírok szervezett másodpiaci forgalmazására, illetve alapszerű intézmények létrehozására. Az elhanyagolható, illetve különállóan meg nem ismerhető vagyonnagyságok miatt ezeket az intézményi formákat 1989 végén sem különítettük el.

¹⁵ Egyéb pénzügyi közvetítő volt például a Novotrade Befektetési Rt. 1983-tól, a Hermes Rt. 1988-tól, vagy a CAIB Értékpapír Rt. 1989-től. Pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzett a GIRO Elszámolásforgalmi Rt. 1988-tól.

(az 1970-es évek végétől), a piacgazdaságot megalapozó törvények megszületése (1988-tól), vagy a szervezeti átalakulások (az 1980-as évek közepétől) fokozatos előrelépést jelentettek a kormányzati és a vállalati gazdálkodás elkülönítése terén. Nehéz lenne azonban megtalálni azt az időpontot vagy eseményt, amely döntő lehetett valamely szervezet szektorának megváltozását illetően. Ezen túlmenően az adatforrások rendelkezésre állása és az idősorok stabilitása is azt kívánja meg, hogy a szervezetek gazdálkodási formája (kölségvetési, vállalati, társasági, szövetkezeti, egyesületi, alapítványi, stb.) és a tevékenység jellege határozza meg elsődlegesen a szektorbesorolást, és a tulajdonosi kontroll, az intézményi önállóság mértéke csak kivételes esetekben legyen döntő szempont (lásd a fenti eseteket). A vállalati rend szerint gazdálkodó szervezeteket tehát vállalatoknak (S.11), a nem nyereségérdekelt szervezeteket, társadalmi szervezeteket általában háztartásokat segítő nonprofit intézményeknek (S.15) tekintjük. A klasszikus nonprofit intézmények közül alapítványok 1989 előtt nem működtek, az egyesületek, illetve egyházak, egyházi szervezetek száma és tevékenysége korlátozott volt. A szakszervezetek pénzügyi adatai dominálták ebben az időszakban a nonprofit szervezetek adatait. Ezen intézmények együttesére csak az általuk elhelyezett betétek és a felvett hitelek állománya áll rendelkezésre az OTP (és 1989-től más hitelintézetek) jelentéseiből, ezeket az adatokat (a becsült készpénzzel együtt) a háztartásokat segítő nonprofit intézmények (S.15) szektorában jelenítjük meg.

Általános probléma a visszamenőleges adatok összeállítása során, hogy 1989 végét megelőzően csak a pénzügyi intézmények mérlegét (vagyonmérlegét, eszköz-forrás mérlegét) ismerjük, a nem pénzügyi vállalatok, nonprofit intézmények vagy költségvetési szervek vagyonmérlege semmilyen formában (sem egyenként, sem összesítve) nem áll rendelkezésünkre.¹⁶ A vállalati és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervezetek éves mérlegadatai mindenkor összegyűjtésre és feldolgozásra kerültek (PM, APEH, KSH), és ezekből számos elemzés is készült, ezek jelenlegi fellelhetőségéről azonban nincs információ. Az intézményi beszámolók tartalma egyébként több változáson esett át a vizsgált időszakban, és magának a mérlegnek a szerepe és jelentősége is sokat változott. Az új gazdasági mechanizmus bevezetésekor, 1968-ban átalakult a mérleg szerkezete és az instrumentumok értékelése. A későbbiekben, a gazdasági társasággá alakításakor ismét eszközértékelésre kerülhetett sor a vállalatoknál, ami megváltoztatta a saját tőke értékét is. Ekkor váltak fontossá a tulajdoni részesedés kategóriái, az alaptőke és a saját tőke a mérlegben. Az 1992-ben elfogadott számviteli törvény ismét megváltoztatta a mérleg felépítését, a mérlegtételek tartalmát és értékét. Ekkor kerültek be például a nem termelt nem pénzügyi eszközök (természeti erőforrások) a számviteli mérlegbe. Ezért amennyiben rendelkezésre állnak visszamenőleges mérlegadatok, azok koronként eltérő típusú, de mindenképpen jelentős mértékű korrekciók után használhatók csak fel statisztikai célokra.

A hazai pénzügyiszámla-statisztika számos adatforrásból, rögzített adatforrás hierarchia alapján készül.¹⁷ A hierarchia tetején a legátfogóbb és legjobb minőségű adatforrások állnak. A hátrább sorolt adatforrásokból csak azok az adatok kerülnek felhasználásra, amelyek az előrébb sorolt adatforrásokból nem nyerhetők ki.¹⁸ Az 1990 előtti adatokra vonatkozóan is fölláttunk egy adatforrás hierarchiát a rendelkezésre álló adatforrások figyelembevételével. Ezt követve először a külfölddel kapcsolatos részeket tekintjük át a fizetési mérlegre és a külföldi devizapozícióra vonatkozó adatok alapján, utána az MNB-vel kapcsolatos tételeket az MNB főkönyve és beszámolóinak alapján. Ezt követően a hitelintézeti instrumentumokat vesszük számba a banki mérlegek, beszámolók, illetve az IMF számára készített statisztikák figyelembevételével. Ezzel párhuzamosan kezeljük a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokról rendelkezésre álló kibocsátói és tulajdonosi információkat, továbbá a biztosítókkal kapcsolatos mérlegadatokat. Cél, hogy minden eddig felsorolt adatkörre vonatkozóan partnerszektor és instrumentum szerint bontott adatok álljanak rendelkezésre, amelyek a többi, közvetlen adatforrásokkal le nem fedett szektorra vonatkozóan is meghatározzák a megfelelő adatokat.¹⁹ Minden szektor és instrumentum esetében a kiindulópont a negyedéves pénzügyi számlákban 1989 végén szereplő állományi adat, ehhez illeszkednek a megfelelő visszamenőleges adatok. Az államháztartásra vonatkozóan az IMF Government Finance Statistics (GFS) évkönyvében foglalt forgalmi adatok, illetve a költségvetési beszámolók (zárszámadások) adtak támpontot egyes követelések és kötelezettségek meghatározásához. A nem pénzügyi vállalatok esetében pedig a KSH állóeszköz- és készletstatisztikái, a nemzeti számlák beruházási, termelési és jövedelem-felhasználási adatai jelentettek segítséget a vagyonmérleg összeállításában. Hasznos kiindulópontul szolgáltak ezeken felül a KSH nemzeti vagyonról készített kimutatásai, amelyek az 1969 és 1974 közötti

¹⁶ A rendelkezésre álló adatokat a későbbiekben szektoronként ismertetjük.

¹⁷ A statisztika összeállítása tehát nem szektoronként, hanem inkább instrumentumonként, partnerszektor bontásban történik, így nincs kiegyensúlyozási eljárás sem az egyes szektorok adatai között. A jelen esetben kis mértékű, eseti korrekciók történtek, ezeket később még említjük.

¹⁸ Ugyanakkor minden felhasznált adatforrás előzőleg javításra, kiegészítésre kerül a más adatforrásokban fellelhető értékes információkkal.

¹⁹ Figyelembe véve a pénzügyi számlák összefüggéseit, hogy minden szereplő pénzügyi eszköze egyúttal valamely más szereplő kötelezettsége is.

időszakra vonatkozóan állnak rendelkezésre teljeskörűen. A nem pénzügyi vállalatokat illetően a legnehezebb terület a vállalatközi pénzügyi kapcsolatok visszamenőleges becslése, illetve a vállalatok és a tulajdonos szektorok (háztartások, illetve döntően az államháztartás) közötti tulajdoni részesedések állományi és tranzakciós adatainak a felépítése. Az 1980-as évek végéig a legtöbb esetben nem beszélhetünk valódi tulajdonosi kapcsolatokról, hiszen általában nem különíthetők el egyértelműen a tőkebefektetések és a különféle támogatások, illetve a tőke kivonások és az egyéb elvonások, vagy a tulajdonosi jövedelmek. Azonban mindezek hatására mégis felépült, előállt az a vállalati nettó vagyon (saját vagyon, saját tőke), ami a tulajdonos vállalatok, háztartások és kormányzati szervek tulajdoni részesedését, pénzügyi eszközét testesítette, testesíti meg. Ezek keletkezésének módjáról is tájékoztatást kell tehát adnia a statisztikának.

A hazai pénzügyi számlák állományi alapú statisztika, azaz először a pénzügyi eszközök és kötelezettségek időszak végi állományai, a mérlegek kerülnek meghatározásra, és az állományváltozások összetevőkre bontása adja a forgalmi (tranzakciós, átértékelődési és egyéb volumenváltozás) számlákat. Ez a mérleg alapú megközelítés alapvetően különbözik a nemzeti számlák forgalmi, tranzakciós alapú megközelítésétől, és abból fakad, hogy a pénzügyi instrumentumokat általában állományi szinten, mérlegekből lehet hatékonyan megfigyelni.²⁰ Ezért a visszamenőleges adatösszeállítás során is először az állományi idősorokat állítottuk elő, majd meghatároztuk az időszaki átértékelődéseket és esetleges egyéb volumenváltozásokat, és maradékként képeztük az időszaki tranzakciókat, amelyek a finanszírozási folyamatokat írják le. A forgalmi adatok ugyanakkor sok esetben visszahatnak az állományi adatokra. Bizonyos állományi adatok forgalmakból kumulálódnak, vagy forgalmi adatok alapján képződnek (például időbeli eltolással), illetve a szektorális nettó vagyon vagy a nettó finanszírozási képesség elvárt értékei alapján kiegészítésre, korrigálásra kerülhetnek az állományi adatok is.²¹

3.1. A REZIDENS SZEKTOROK KÜLFÖLDEL KAPCSOLATOS KÖVETELÉSEINEK ÉS TARTOZÁSAINAK MEGHATÁROZÁSA

A legteljesebb adatokkal a külfölddel kapcsolatos pénzügyi műveletekről, követelésekről és tartozásokról rendelkezünk a vizsgált időszakban, az MNB által belső használatra készített nemzetközi pénzügyi mérlegekből. Ezek jelenleg 1970 és 1980 között évente, 1981-től negyedévente állnak rendelkezésünkre, és nem torzított adatokat tartalmaznak (ellentétben az 1990 előtt megjelent publikus adatokkal). Ezek a belső kiadványok az adott időszakban érvényes módszertani szabályok szerint összeállított fizetési mérleget és devizapozíciót mutatnak be, azaz a bankrendszeren keresztül teljesített átutalások, jogcímezett deizaforgalmak, illetve pozíciók összesítésével készült statisztikákat jelentenek. Nem tartalmazzák tehát (egészen 1995-ig!) a bankrendszer elkerülő, közvetlen vállalati vagy háztartási pénzmozgásokat, továbbá az eredményszemléletű korrekciókat (árak, szolgáltatások, jövedelmek esetében), amelyek szükséges velejárói a mai fizetésimérleg-statisztikáknak és nemzeti számláknak. Ezeket a korrekciókat, kiegészítéseket a pénzügyi számlákban az 1990-es évekre vonatkozóan elvégeztük, és a megelőző időszakra vonatkozóan is el kellett végezni a jelen adatösszeállítás során. Ezek a kiegészítések a következők: a kereskedelmi hitelek beépítése, a felhalmozott kamatok hozzáadása a hitelekhez és betétekhez, a tulajdonosi részesedések (részvények, üzletrészek) kiegészítése, a háztartási valuta és külföldi betétek beépítése.²²

A nem pénzügyi vállalatokra vonatkozóan pótlólagosan becsült kereskedelmi hitelek adatai elkülönülten, külön instrumentumon jelennek meg a pénzügyi számlákban (AF.81 Kereskedelmi hitelek és előlegek), ezért ezeket az adatokat itt külön nem mutatjuk be. 1989-től kezdődően (egészen 2008-ig, a közvetlen vállalati adatgyűjtések elindulásáig) a nem pénzügyi vállalatok külfölddel kapcsolatos kereskedelmi hitelei a vállalati számviteli mérlegekben szereplő összesen adatok árbevétel-arányos felosztásával álltak elő. Mivel 1989 előttre vonatkozóan vállalati mérlegekkel nem rendelkezünk, a külföldi kereskedelmi hitelek állományának visszavezetése kizárólag az export bevételek és import kiadások alakulásának megfelelően történt. Azt feltételeztük, hogy mindvégig valamivel több, mint 1 hónap átlagos késéssel történt a fizetés a fizikai teljesítéshez képest, azaz bő 1 havi export után állt fent követelésük és bő 1 havi import után állt fent tartozásuk a hazai vállalatoknak a külföldi partnerekkel szemben. Az előlegnyújtásokat a pénzforgalmi statisztika részben kezelte, azokra

²⁰ A számviteli beszámolóknak sem része a forgalmi adatokat (bevételeket, ráfordításokat, költségeket) tartalmazó eredménykimutatásnak a finanszírozási forgalom (pl. betételhelyezés, hitelfelvétel, értékpapír vásárlás), az csak a mérlegállományok változásából becsülhető.

²¹ A nettó vagyonnak a vállalati szektorokban (S.11, S.12) nulla közelében illik lennie, a pénzügyi vállalatok szektorában (S.12) ezen felül a nettó finanszírozási képesség is nulla közelében várható. Az elvárt értékeket szektoronként tárgyaljuk a későbbiekben.

²² Olvashatunk például olyan ügyletekről, amelyek során külföldi tőkebefektetés, illetve pénzügyi teljesítés nélkül gépek, termelő berendezések átvételére került sor külföldről, későbbi ellentételezés vállalása mellett. Ezeket a pénzügyi lízingnek, külföldi hitelfelvételnek minősülő ügyletet a pénzforgalmi statisztika természetesen nem fedte le és összegszerű információk hiányában mi sem tudjuk most utólag beépíteni a statisztikába.

vonatközoan nem volt szükség külön korrekciók bevezetésére. Az importtal és exporttal kapcsolatos megelőlezések a hitelek között szerepelnek. A kereskedelmi hitelek becsült állományára, az export és az import fizetések devizabontását figyelembe véve, árfolyamváltozásból fakadó átértékelődést számoltunk, az éves tranzakciók maradékként adódtak, az átértékelődést levonva az állományváltozásból. A pénzügyi vállalatok és egyéb rezidens szektorok külfölddel kapcsolatos kereskedelmi követeléseit és tartozásait elhanyagolhatóknak tekintettük. A kereskedelmi hitelek állományi és tranzakciós adatainak meghatározásakor szempont volt, hogy ezen instrumentumok beépítésével ne változzon jelentősen a nemzetgazdaság nettó vagyona és nettó finanszírozási képessége.

A kamatjövödelmek eredményszemléletű elszámolásából fakadóan – a járó vagy fizetendő, de pénzügyileg még nem rendezett kamatok miatt – követelés vagy tartozás halmozódik fel a kamatozó pénzügyi instrumentum kibocsátója (adósa) és tulajdonosa (hitelezője) között (felhalmozott vagy más néven elhatárolt kamat), amit hozzá kell írni az alapinstrumentum értékéhez a pénzügyi számlákban. 1989-ben és azt megelőzően a jegybankhoz tartozott a (kamatozó) külföldi követelések és tartozások döntő része, ezért csak ezekhez került utólag hozzáírásra felhalmozott kamat. Az MNB mérlegében szereplő átmenő aktívák (aktív időbeli elhatárolások) és átmenő passzívák (passzív időbeli elhatárolások) egészét elhatárolt kamatnak tekintve, az év végi összegeket állományarányosan felosztottuk a kamatozó belföldi és külföldi instrumentumok között. Az MNB külföldi követeléseire és tartozásaira jutó, azokhoz hozzáadott felhalmozott kamat (Fhk) állományokat az alábbi táblázat mutatja, kiemelve az összesen állományokból.

MNB Fhk, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Fhk követelés	1,8	2,2	3,2	3,8	4,2	5,0	5,3	6,3	7,0	8,0	9,3
ebből: külföld	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9
Fhk tartozás	0,8	1,2	1,7	2,0	2,3	2,1	2,2	4,2	5,5	6,7	11,3
ebből: külföld	0,4	0,5	0,7	0,9	1,0	0,9	1,0	1,8	2,4	2,9	4,9
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Fhk követelés	10,1	11,0	16,6	18,4	18,9	18,1	12,5	18,3	28,4	23,1	
ebből: külföld	1,0	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	2,0	2,5	3,5	3,5	
Fhk tartozás	13,9	15,2	12,4	13,2	11,9	14,3	15,3	15,4	19,7	19,6	
ebből: külföld	6,0	6,4	6,9	8,0	8,0	10,0	11,0	13,0	17,1	17,5	

A külföldi instrumentumokhoz (betétekhez, hitelekhez) hozzászámított felhalmozott kamatokra az alap instrumentumával arányos (az alap instrumentum deviza-összetételének megfelelő) átértékelődést számítottunk, az állományváltozás maradék része tranzakció.

A rezidensek külföldi tőkebefektetéseiről, külföldi vállalati részesedéseiről nem áll rendelkezésre több információnk a fizetési mérlegben szereplőnél, ezért a pénzügyi számlákban is ezek az adatok jelennek meg.²³ A rezidens magánszemélyek külföldi tőke- és ingatlan-befektetéseit elhanyagolhatóknak tekintettük az 1990-es évek elejéig. A rezidens vállalatokban fennálló külföldi tőke mértékéről azonban rendelkezünk többlet információval, ami beépítésre került a visszamenőleges pénzügyi számlákba. Az egykori devizastatisztika csak a bankrendszeren keresztül, pénzben (devizában) teljesített külföldi tőkebefektetéseket volt képes rögzíteni, így a rezidens vállalatok saját tőkéjének külföldiekre jutó teljes összege nem feltétlenül jelent meg a külfölddel szembeni tartozások között. (A befektetés történhetett más eszköz átadásával is, illetve a későbbiekben elért eredmény átértékelhette a befektetett tőkét, amit a pénzforgalmi statisztika már nem tudott követni.) Az alábbi táblázat a külföldi tőkebefektetések devizamérlegben (pü mér) kimutatott állományát és a pénzügyi számlák (PSZLA) céljaira kiegészített állományokat mutatja.

²³ A követelések pénzügyi mérlegben lévőnél alacsonyabb összegét 1979-től a CIB Bank belföldi hitelintézettté történt átsorolása okozza.

Külf. tőke, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Követelés pü mérl.	0,2	0,2	1,3	2,2	2,1	2,4	2,3	2,1	2,6	2,7	3,1
Követelés PSZLA	0,2	0,2	1,3	2,2	2,1	2,4	2,3	2,1	2,6	2,7	2,9
Tartozás pü mérl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tartozás PSZLA	-	-	-	-	-	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,9
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Követelés pü mérl.	2,9	3,3	3,8	4,7	4,8	5,3	5,9	7,8	8,7	11,2	
Követelés PSZLA	2,9	3,1	3,5	4,4	4,5	5,0	5,6	7,5	8,3	10,5	
Tartozás pü mérl.	-	-	-	-	0,1	0,2	0,3	0,4	1,2	13,5	
Tartozás PSZLA	1,2	1,7	2,5	3,2	4,0	6,1	7,1	10,6	22,9	50,6	

Az egykori devizamérlegekben 1984-től azonosítható külföldi tőkebefektetés hazai vállalkozásokban. Valójában az 1970-es évek elejétől volt lehetőség külföldi tőkével vegyesvállalat létrehozására Magyarországon,²⁴ 1988-ig azonban hazai vállalat kizárólagos vagy többségi külföldi tulajdonban nem lehetett. A külföldi részvétellel működő vállalatok valódi gazdasági társaságok, azaz részvénytársaságok, korlátolt felelősségű társaságok voltak. A fellelhető források valamelyest eltérő vállalatszámokat és tőkeértékeket említenek. Az első külföldi tőkebefektetések valamikor 1973-1974 körül történhettek, és 1987 végéig több mint 140 vegyesvállalatot hoztak létre Magyarországon. A külföldi tőkebefektetések száma és összege 1988-tól emelkedett érzékelhetően, az állami ösztönzők hatására (társasági törvény, befektetésre felkínált állami vállalatok). A szervezetregiszter, illetve a cégnyilvántartások alapján 1974-ben tudtuk azonosítani az első külföldi üzletrész befektetéseket hazai korlátolt felelősségű társaságokban, illetve 1983-ban az első külföldi részvény befektetést nem pénzügyi vegyesvállalatban. Az első hitelintézeti „vegyesvállalat”, a CIB Nemzetközi Bank 1979-ben indult az MNB 34 százalékos részvételével (később lásd bővebben).

A fizetésimérleg-statisztika 2004-ben vezette be az újrabefektetett jövedelem elszámolását a külföldi közvetlen tőkebefektetések (tulajdonosi részesedések) után, 1995-ig visszamenően. A pénzügyi számlákban 1990-ig készült visszamenőleges becslés a külföldiek magyarországi közvetlen (10 százalékot meghaladó) tőkebefektetéseinek újrabefektetett jövedelmére. Az újrabefektetett jövedelem kimutatásának lényege, hogy a tőkebefektető (a részvény vagy üzletrész tulajdonosa) akkor is részesül tulajdonosi jövedelemben (a vállalat pozitív vagy negatív működési eredményében), ha azt osztalékként nem vonta ki a vállalatból, azonban ezt visszafektetjük (a pénzügyi számlán) a részvény vagy üzletrész értékébe. Az 1990-es évek elején csökkent a vállalati nyereség és sok vállalat veszteségesé vált, ezért összességében nem gyakorolt jelentős hatást az újrabefektetett jövedelem pótlólagos kimutatása az egyenlegmutatókra. A külföldiek magyarországi tőkebefektetései az 1980-as évek végén futottak fel (az állomány 1988 végén 23, 1989 végén 50 milliárd forint lehetett), ezekhez komoly tulajdonosi jövedelem ekkor még nem tartozott (1990-ben a kivitt osztalék mintegy 2 milliárd forint volt). Ezért az 1990 előtti időszakra újrabefektetett jövedelmet nem becsültünk.²⁵

A rezidens háztartások külföldi készpénz (valuta), illetve külföldi bankbetét tartásáról csak áttételes információink vannak. Ezek a hazai bankrendszer általános elkerülő devizaműveletek folytán létrejött instrumentumok kimaradtak a fizetési mérlegből. A pénzügyi számlákban 1990-től becsült állományok visszavezetése a korábbi időszakokra a valutaforgalmi adatok, illetve a belföldi devizabetét állományok alakulása alapján történt. Mivel a háztartási valuta, illetve a külföldi bankbetétek adatai elkülöníthetők a pénzügyi számlákban, a pótlólagosan becsült összegek azonosíthatók, ezeket itt nem szükséges külön bemutatni.

Az eddig tárgyalt kiegészítéseken túlmenően egyetlen további korrekció érinti a rezidensek nem rezidensekkel való pénzügyi kapcsolatait a vizsgált időszakban, a Közép-Európai Nemzetközi Bank átsorolása rezidens hitelintézeté. A CIB Bank 1979 és 1997 között off-shore státuszú hitelintézetként működött, azaz általában nem volt része a hazai bankrendszernek, hanem külföldi intézményként kezelték a statisztikákban.²⁶ A pénzügyi számlákban – az idősortörések elkerülése és a módszertani

²⁴ Szovjet-magyar vegyesvállalatok azt megelőzően is működtek.

²⁵ Az újrabefektetett jövedelem elszámolása valamelyest rontaná a fizetési mérleg egyenlegét és az ország nettó finanszírozási képességét, mivel a tartozásokon (külföldiek tőkebefektetésein) kissé nagyobb jövedelem képződött, mint a követeléseken (rezidensek külföldi tőkebefektetésein).

²⁶ Nem volt egységes a CIB kezelése, a KSH egyes statisztikaiban rezidens intézményként szerepelt, az MNB kimutatásaiban nem rezidensként.

elvek követése érdekében – visszamenőlegesen, 1997 előtt is rezidens hitelintézetként szerepeltetjük a bankot. Ehhez a rezidens partnerek CIB-bel szembeni követeléseit és tartozásait a külfölddel szembeni követelések és tartozások közül át kellett sorolni a belföldi hitelintézetekkel szembeni követelések és tartozások közé (1990 előtt ez elsősorban az MNB-nél elhelyezett betéteket és az MNB tulajdonosi részesedését érintette), illetve a CIB külföldi partnerekkel kapcsolatos követeléseit és tartozásait hozzá kellett számítani a rezidens hitelintézetek külfölddel szemben fennálló követeléseikhez és tartozásaihoz. A CIB Nemzetközi Bank éves beszámolókból vett, forintra átszámított fő mérlegadatait az alábbi táblázat mutatja.

CIB mérleg, Mrd Ft	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Mérlegfőösszeg	0,9	5,3	7,6	9,2	11,7	16,5	18,2	20,2	25,1	31,4	37,8
Saját tőke	0,7	0,7	0,8	1,1	1,4	1,8	1,8	1,9	2,0	2,5	3,1
Tartozások	0,2	4,4	6,5	7,6	9,6	12,5	16,2	18,0	22,6	28,1	33,6
Követelések	0,8	5,1	7,4	9,0	11,0	15,0	17,9	19,7	23,2	30,5	36,3

A nemzetközi pénzügyi mérlegekben szereplő állományi adatok felhasználása során további feladatot jelentett a pénzügyi számláknak megfelelő szektor és instrumentum bontások előállításának, illetve a tranzakciós adatok képzése. A pénzügyi mérlegek feldolgozása 1989 végétől visszafelé történt annak érdekében, hogy az 1990-es években megismert és a pénzügyi számláknak már megfeleltetett részletesebb kategóriákból kiindulva, a visszafelé fokozatosan egyszerűsödő pénzügyi mérlegek is megfeleltethetők legyenek a pénzügyi számlák kategóriáinak. A pénzügyi mérlegekben 1989 végétől válik külön a pénzügyi és a nem pénzügyi vállalatok szektora, és csak 1992-től különíthetők el nevesítve a jegybank műveletei a hitelintézetekétől a pénzügyi vállalatok szektorán belül. Ezt megelőzően az instrumentumok fajtája és elnevezése alapján azonosítottuk és különítettük el az egyes szektorokhoz tartozó követeléseket és tartozásokat (például finanszirozó vagy kereskedelmi tételek, bankhitelek, céghitelek, kormányhitelek). A jegybank külfölddel kapcsolatos követeléseinek és tartozásainak elkülönítéséhez a főkönyvi tételeket is felhasználtuk, ezek segítettek a részletesebb instrumentum bontás előállításában is. Támponot jelentettek továbbá az IMF részére készített bankstatisztikák (International Financial Statistics), ahol mind a jegybank, mind a hitelintézeti szektor külföldi követeléseit és kötelezettségeit feltüntetésre kerültek. Noha az MNB már 1971-től bocsátott ki külföldön kötvényeket, és az 1980-as évek elejétől biztosan tartott külföldi értékpapírokat is, ezek adatai egészen az 1990-es évek közepéig nem különíthetők el a nemzetközi pénzügyi mérlegekben a hitel vagy betét típusú követelésektől és tartozásoktól.²⁷

A pénzügyi számlák eszközfajtái közül monetáris aranyat (AF.11), valuta készpénzt (AF.21), folyószámlát (AF.22) és egyéb betétet (AF.29), rövid és hosszú lejáratú értékpapírokat (AF.31 és 32), rövid és hosszú lejáratú hiteleket (AF.41 és 42), illetve nem tőzsdei részvények (AF.512) és egyéb részesedések (AF.519) formájában fennálló tőkebefektetéseket, továbbá pénzügyi derivatívákat (AF.71) lehetett azonosítani a nemzetközi pénzügyi mérlegekből a fentiek szerint. Igazodva az 1990-es években követett elszámolási módszerekhez, monetáris aranyat csak a jegybank követeléseit között mutatunk ki, a pénzügyi mérlegben lévő arany tartozásokat nettósítottuk a követelésekkel. Monetáris aranyként az „arany” devizanemen megjelenő tételeket vettük figyelembe. A monetáris arany 1985-ig 275, attól kezdve 320 USD/uncia árfolyamon volt értékelve (1985-ben tehát jelentősen felértékelődött az állomány). SDR instrumentum (AF.12) nem kerül kimutatásra ebben az időszakban a pénzügyi számlákban, mivel SDR allokációban még nem részesültünk. IMF csatlakozásunk után, 1982 második felétől volt kis összegű, SDR devizanemben kimutatott szabad követelés a pénzügyi mérlegben, ezt a betétek között mutatjuk ki. A pénzügyi mérlegben, a külföldi tőkebefektetések között bruttó módon (SDR követelésként és USD tartozásként) megjelenített IMF kvóta és forint fedezete a fizetési mérleg és a nemzeti számlák jelenleg érvényes módszertana szerint egyaránt kimarad mind a követelések, mind a tartozások közül.²⁸ Az alábbi ábra a pénzügyi mérlegben 1989 végét megelőzően szereplő, de a pénzügyi számlákból kihagyott év végi állományokat mutatja.

²⁷ A fizetésimérleg-statisztika ma ismert fő instrumentum kategóriái (közvetlen tőkebefektetések, portfólió befektetések, egyéb befektetések, nemzetközi tartalékok) korábban egyáltalán nem voltak itthon használatban. Az MNB először 1971-ben 25 mUSD, majd 1972-ben 50 mUSD kötvényt bocsátott ki. Az első DEM kötvénykibocsátás 1975-ben volt.

²⁸ Ezek az IMF rendelkezésére bocsátott, de a jegybanknál elhelyezett összegek bruttó módon jelennek meg az MNB számviteli és statisztikai mérlegében is, ezért ezek magasabb külfölddel szembeni követeléseket és tartozásokat mutatnak a fizetési mérlegben és a pénzügyi számlákban szereplőknél.

IMF forint kvóta	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Követelés, Mrd Ft	15,5	22,1	25,5	26,9	27,9	32,8	37,3	41,5
Tartozás, Mrd Ft	15,5	22,1	25,5	26,9	27,9	32,8	37,3	41,5

A nemzetközi pénzügyi mérlegben külön instrumentumként azonosíthatók a pénzügyi derivatívák (nyitott swap-termin ügyletek), amelyek bruttó módon, a követelés és a kötelezettség lábakat elkülönítve jelentek meg 1989-ig az állományok között. Az 1989 végétől alkalmazott eljárásnak megfelelően ezeket a derivatív pozíciókat visszamenőlegesen is nettó módon mutatjuk ki a pénzügyi számlákban, azaz az összesített követelések és a tartozások forintban kifejezett egyenlegét (különbségét) tesszük csak be a követelések (ha a követelések nagyobbak), vagy a kötelezettségek (ha a kötelezettségek nagyobbak) közé. Valamennyi pénzügyi derivatívát az MNB külfölddel szembeni instrumentumának tekintünk ebben az időszakban. A pénzügyi derivatívák hatása az állományokra 1989 végétől már a nemzetközi pénzügyi mérlegekben is nettó módon érvényesül (illetve kihagyásra került), azt megelőzően azonban nagyobb követelés és tartozás állományt tartalmaznak a pénzügyi számlákban bemutatottnál.²⁹ A különbségeket az alábbi ábra szemlélteti.

Swapok, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Követelés pü mérli	4,4	22,6	3,3	2,8	7,4	3,6	7,9	12,0	20,0	90,3	55,7
Tartozás pü mérli	4,4	22,8	3,2	2,7	7,3	5,7	10,6	12,7	20,4	84,4	49,2
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988		1989
Követelés pü mérli	45,7	70,9	16,1	43,6	100,4	81,4	103,7	81,6	133,4		139,1
Tartozás pü mérli	43,5	68,1	16,7	44,3	103,2	80,9	104,7	84,6	133,6		126,0

Külön figyelmet érdemelnek az államháztartás (központi kormányzat, S.1311) külföldi követelései és tartozásai, amelyeket kizárólag az instrumentumok elnevezése (kormányhitel, gazdasági együttműködés keretében nyújtott hitel) alapján lehetett elkülöníteni a többi instrumentumtól. A központi kormányzat követelései és kötelezettségei közé soroltuk a nemzetközi beruházásokhoz felvett és továbbkölcsonzótt hiteleket is (Jamburg, Orenburg, ÁFI hitelek). 1971-ben jelennek meg a pénzügyi mérlegben először említésre méltó külföldi tőkebefektetések (1,2 milliárd forintos növekedéssel), amelyeket az MNB eszközei között mutatunk ki. Ebben az évben az állam a nemzetközi intézményekben meglévő részesedéseit (NBB, KGST Bank, BIS) átadta az MNB-nek (a jegybanki tőkeemelés fedezeteként), ezek azonban előzőleg nem kerültek kimutatásra a pénzügyi mérlegben. Az állam követelései között először 1991 elején jelentek meg külföldi részesedések, amikor átadta, visszaadta azokat a jegybank.

A devizamérlegben az adatok mindenkor forintban kifejezve jelentek meg, ami 1975-ig devizaforintot, 1976-tól kereskedelmi forintot jelentett. Az 1976 előtti adatokat tehát át kellett váltani kereskedelmi forintra, amit a dollár elszámolású mérlegben egységesen 5,1-es, a rubel elszámolásúban 3,1-es szorzóval végeztünk el minden évre (1969-1975). Az MNB által közzétett árfolyamok alapján számítva évenként és devizanemenként valamelyest eltérő szorzók adódnak, azonban az általunk alkalmazott egyszerűsítés nem okoz számottevő torzítást az adatokban.³⁰

Az 1969 és 1975 között kereskedelmi forintra átváltott, 1989 vége előtt a derivatívákkal, illetve az IMF kvóta forint részével nettósított nemzetközi pénzügyi mérleg követelés és tartozás főösszegeit, illetve a fizetési mérleg egyenlegét az alábbi ábra mutatja. Ezek tehát még a korrekciók, kiegészítések előtti adatok.

²⁹ Valószínűsíthető, hogy az MNB számviteli mérlegében mindenkor nettó módon szerepeltek a derivatívák.

³⁰ Sokszor ügyfelenként is alapvetően eltérő árfolyamokat alkalmaztak a külföldről szerzett valuta, deviza forintra váltásakor.

Pü-i mérleg Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Követelések	34,6	36,4	48,1	62,6	71,7	90,3	102,8	120,6	126,0	137,6	137,2
Tartozások	68,3	79,3	107,2	116,6	104,6	138,9	181,5	229,4	271,0	360,3	400,9
Folyó egyenleg	6,7	-9,4	-16,0	5,1	21,3	-17,9	-29,9	-28,2	-35,8	-71,4	-40,3
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Követelések	139,9	127,0	135,1	190,3	250,4	323,0	339,9	343,7	358,4	433,7	
Tartozások	403,3	408,5	457,6	545,5	627,0	726,2	853,1	975,2	1083,8	1315,5	
Folyó egyenleg	-23,1	-17,5	-14,1	-8,0	3,9	-17,7	-59,9	-43,9	-32,5	-32,0	

Annak érdekében, hogy az állományi adatok felhasználásával, az állományváltozások összetevőkre bontásával átértékelődést és tranzakciót lehessen számítani az egyes évekre, az állományi adatokat fő devizabontásban gyűjtöttük ki a pénzügyi mérlegekből. 1970 és 1980 között éves (év végi), 1981 és 1989 között negyedéves (negyedév végi) állományi adatok álltak rendelkezésre, ezért az állományváltozások felbontását is 1970 és 1980 között éves, majd 1981 és 1989 között negyedéves adatokon végeztük.³¹ A devizaárfolyamok változásának hatását kiszűrve, instrumentumonként adódtak a tranzakciók, ezek összesítésével álltak elő a finanszírozási oldalról számított egyenlegek, amelyeket az átértékelődések kisebb pontosításával közelítettünk a folyó fizetési mérleg egyenlegeihez. A pénzügyi mérlegekben, illetve 1997 előtt a fizetési mérlegben nem mutattak ki egyéb volumenváltozást, annak esetleges hatása az átértékelődésekben tükröződött. Adatrevízió sem volt, a tárgyévét követően ismertté vált események hatását a következő évi mérlegben érvényesítették (átértékelődéssel került be, jelent meg a hiányzó állomány).³²

Ezek után az állományi adatok fentebb részletezett instrumentumok és szektorok szerinti felbontását, illetve korrekcióját, kiegészítést elvégeztük az átértékelődéseken és a tranzakciókon is. Ezáltal előállt a rezidens gazdasági szektorok külföldiekkel szembeni követeléseinek és kötelezettségeinek a pénzügyi számlákba kerülő teljes adathalmaza.

3.2. AZ MNB MÁS BELFÖLDI SZEREPLŐKKEL KAPCSOLATOS KÖVETELÉSEINEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEINEK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

Az MNB angol nyelvű éves jelentése, illetve féléves gazdasági összefoglalója (Economic Bulletin of the National Bank of Hungary) 1974-től kezdődően tartalmazta a bank egyszerű éves számviteli mérlegét és eredménykimutatását is. 1983-tól jelent meg az ezt fölváltó Negyedéves jelentés (Quarterly Review), amelyben más negyedéves adatsorok mellett negyedéves jegybanki mérleg és eredménykimutatás is helyet kapott. Az első torzítatlan adatokat tartalmazó jegybankmérleg az 1989. évről szóló Éves jelentésben került nyilvánosságra. Ekkor revideálta az MNB az IMF-nek küldött éves statisztikai idősorokat is 1982-ig visszamenően. Ezek a kimutatások képezték a pénzügyi számlák összeállításának az alapját a jegybankra vonatkozóan. Felhasználásra kerültek továbbá az MNB féléves rendszerességű főkönyvi kimutatásai is, amelyekből némi gyakorlattal kiolvashatók voltak mind a torzított, mind a torzítatlan mérlegadatok. Az 1989 végi, helyesnek elfogadott mérlegből kiindulva, évről évre visszafelé haladva feleltettük meg egymásnak a mérlegtételeket és állapítottuk meg a pénzügyi számlákhoz szükséges instrumentumok értékét. Az MNB éves jelentéseiben, beszámolóiban egykor bemutatott, illetve 1990-ben visszamenőlegesen közzétett, torzítatlan mérlegének mérlegfőösszegét az alábbi ábra mutatja.

Mérlegfőösszeg	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Publikus, Mrd Ft	546,5	581,6	599,7	647,6	707,9	789,3	895,3	1074,5	1167,4	1225,2	1744,0
Tényleges, Mrd Ft	785,7	832,1	840,8	911,9	961,0	1034,9	1122,1	1296,3	1341,0	1424,8	1744,0
Eltérés	239,2	250,5	241,1	264,3	253,1	245,7	226,8	221,8	173,6	199,6	0,0

³¹ Negyedéves állományok, illetve devizaárfolyamok felhasználásával pontosabban lehetett becsülni az átértékelődések és a tranzakciók hatását, amelyeket azután éves szintre összesítettünk. 1970 és 1980 között ritkábban voltak hivatalos deviza-átértékelések, amelyeket ezért egyszerűbben figyelembe lehetett venni az éves átértékelődések kiszámításánál.

³² Például 1988-ban került be a mérlegbe a Citibank és az ÁÉB 1987-ben felvett tartozása (5 mrd Ft) és 1989-ben az Unicbank 1988-as tartozása (1,7 mrd Ft).

Az adattorzítás főként a külfölddel és az államháztartással kapcsolatos követeléseket és kötelezettségeket érintette. Az 1970-es években az államháztartással szemben felhalmozódott követelések (és a külfölddel szemben felhalmozódott tartozások) ténylegesnél alacsonyabb szinten való bemutatása mellett egyes tételek partner szerinti besorolása sem volt megfelelő, ami tovább csökkentette az államháztartás kötelezettségeit. Az MNB külföldi deviza adóssággal rendelkezett, de a belföldi szereplőket forintban hitelezte. Az 1980-as években a forint gyengülése következtében árfolyamkülönbséget képződött a jegybank mérlegében, ami fokozatosan 1989 végére 460,7 milliárd forintra növekedett. Ezt a lejárat nélküli, kamatmentes (nullás) adósságot az állam ekkor, 1989 végén ismerte el nyilvánosan tartozásaként, ami így ettől kezdve (az 1997 elején végrehajtott adósságcsereig, illetve visszamenőlegesen is) az államadósság része lett. A pénzügyi számlák összeállítása során ezt a tételt visszamenőlegesen is a központi kormányzat jegybankkal szembeni forint hiteltartozásának tekintettük.³³ Az ÁFI (és elődje, az ÁFB, valamint annak elődje, az MBB) 1989-ig hitelintézetként jelent meg a jegybank kimutatásaiban. 1990-ben történt meg a szervezet visszamenőleges besorolása az államháztartásba. Mivel a pénzügyi számlákban mindenkor a központi kormányzat részének tekintjük, az általa a jegybanktól felvett hiteleket is hozzászámítottuk az állam jegybanktól felvett hiteleihez, illetve a jegybanknál elhelyezett betétét a központi kormányzat betéteihez. Az ÁFI (ÁFB, MBB) által nyújtott vállalati kölcsönöket állam által nyújtott kölcsönként számoltuk el.

1987 elejéig, a kétszintű bankrendszer bevezetéséig az MNB közvetlenül hitelezte a nem pénzügyi vállalatokat és vezette azok számláit. A megszűnő Magyar Beruházási Bank 1971-ben átadta az MNB-nek a gazdálkodó szervezetek álló- és forgóeszköz-hitelezését és számlavezetését. Ugyanakkor utóda, az Állami Fejlesztési Bank, illetve 1987-től az ÁFI szintén nyilvántartotta a vállalatok beruházási hiteleit, illetve az MKB és később más hitelintézetek is bekapcsolódtak a vállalatok finanszírozásába. Mindezek miatt nem egyértelmű, hogy mekkora hiteltartozással rendelkeztek a nem pénzügyi vállalatok a vizsgált időszakban, valamint, hogy ebből az MNB közvetlenül, illetve közvetve mekkora részt nyújtott. Az MNB 1974-től kezdődően nyilvánosságra hozta mérlegét és ehhez kapcsolódóan a vállalatokkal szemben fennálló hitelkövetelési állományát, egyrészt fajta szerinti (beruházási és forgóeszköz hitel), másrészt lejárat szerinti (hosszú és rövid lejáratú) bontásban, amit a következő ábra mutat:

MNB hitel, Mrd Ft	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Forgóeszközhitel	115,1	111,2	128,1	127,1	143,3	148,7	161,7	170,6	179,4	188,7	205,0	232,0
Beruházási hitel	44,6	51,3	64,3	82,2	97,3	112,5	119,0	122,7	120,6	118,3	118,2	118,0
Hosszú lejáratú	94,6	105,6	125,5	146,1	165,8	185,8	188,7	189,5	185,7	186,6	185,4	190,8
Rövid lejáratú	65,2	57,0	66,9	63,3	74,8	75,4	92,1	103,9	114,3	120,4	137,8	154,7
Összes MNB hitel	159,7	162,5	192,4	209,4	240,6	261,2	280,7	293,3	300,0	307,0	323,2	345,5

A jegybank valójában közvetlenül vállalatoknak ennél kisebb összegben nyújtott hitelt, azonban az ÁFB-n (ÁFI-n) keresztül, illetve az államon keresztül további jegybanki forrású hitelek kerültek a szektorhoz.³⁴ 1985-től már a kereskedelmi bankok is érzékelhető mértékben bekapcsolódtak a vállalati szektor hitelezésébe, 1987-től pedig átvették a jegybank szerepét is ezen a téren. Ezt a jegybank refinanszírozási hitelekkel segítette. Az MNB (és a megszűnő Állami Beruházási Bank) 1971 nyarán átadta az OTP-nek a tanácsok és intézményeik számlavezetési és hitelezési feladatait. Összességében ez elsősorban a betéti oldalt érintette (5 milliárd forint), a hitel 0,3 milliárd forint lehetett. A tárgyalt átrendezések után az MNB által belföldi szereplőknek nyújtott hitelek pénzügyi számlákba kerülő névértékes állománya³⁵ az alábbiak szerint alakult az 1970-es években:

³³ Mivel forint hitelnek tekintjük, a növekménye tranzakció, amit az állam jegybanki tőkeemelése ellensúlyoz a pénzügyi számlákban (mint 1990 és 1996 között).

³⁴ Az MNB 1970-től állami forgóalap rendezési hitelt is nyújtott a vállalatoknak 23,8 mrd forint összegben, amit a nyilvános mérlegben nem az államnak, hanem a vállalatoknak nyújtott hitelként mutatott ki. Az ÁFB/ÁFI hitele a bankoknak nyújtott hitelek között szerepelt. Ezeket az államháztartás által a jegybanktól felvett és vállalatoknak továbbadott hiteleknek (illetve a tartalékalapot tőkejuttatásnak) tekintjük a pénzügyi számlákban, az 1989-től érvényes elszámolásnak megfelelően.

³⁵ Az értékvesztés és a céltartalék fogalma ekkor még ismeretlen volt a hazai számvitelben, az eszközök bekerülési értéken szerepeltek a könyvekben. A céltartalékképzés ténylegesen 1992-ben, az értékvesztés elszámolása (a céltartalék nettózása a követelésekkel) 2001-ben jelent meg.

MNB hitelállományok, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Költségvetés hosszú hitele	15,7	18,7	48,3	56,2	66,8	91,2	134,7	166,7	209,5	250,2	282,8
Vállalati forgóalap hitel	0,0	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8
ÁFB/ÁFI refinanszírozási hitel	19,1	24,7	24,0	32,3	39,8	45,5	54,0	71,1	89,7	111,2	128,7
Egyéb kihelyezések	0,0	0,0	1,0	0,7	0,4	0,0	1,9	0,5	0,4	0,7	0,5
Követelés ártértékelésből	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3
Kormányzat hitelei összesen	48,1	80,4	110,4	126,3	144,1	170,8	224,7	272,4	333,7	396,2	446,1
Magyar Posta hitele	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,5	1,2
Vállalatok hosszú hitele	35,3	61,5	80,6	81,0	82,8	93,7	103,4	119,3	138,7	158,3	163,4
Vállalatok rövid hitele	46,9	26,8	29,6	32,1	33,9	42,4	35,4	47,2	47,3	59,0	75,5
Vállalatok hitelei összesen	82,1	88,4	110,3	113,2	117,0	136,5	139,3	166,9	186,6	217,9	240,1

Az 1970-es években az MNB belföldi hitelintézeteknek és egyéb pénzügyi vállalatoknak még egyáltalán nem nyújtott hitelt, a partnerek a központi kormányzat (beleértve az ÁFB-t is) és a nem pénzügyi vállalatok voltak (beleértve a Magyar Postát is) a statisztikai besorolás szerint. Az 1980-as években bővült az adósok köre és 1987-ben alapvető átrendeződés történt a vállalati hitelezés terén a kétszintű bankrendszer kiépülésével.

MNB hitelállományok, Mrd Ft	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Költségvetés hosszú hitele	282,8	316,9	316,9	314,8	313,6	306,9	305,3	371,2	412,6	416,9	455,1
Vállalati forgóalap hitel	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8
ÁFB/ÁFI refinanszírozási hitel	128,7	126,6	133,8	148,1	148,3	158,0	155,7	158,6	185,3	212,5	243,2
Egyéb kihelyezések	0,5	0,6	0,3	1,0	1,0	0,8	3,7	5,5	6,8	9,0	12,7
Követelés ártértékelésből	10,3	1,3	7,6	37,8	31,4	40,9	43,2	106,2	196,3	249,5	460,7
Kormányzat hitelei összesen	446,1	469,2	482,5	525,5	518,2	530,3	531,6	665,3	824,7	911,7	1195,6
Magyar Posta hitele	1,2	0,9	0,8	1,5	2,6	2,6	2,4	2,4	0,8	5,5	2,7
Vállalatok hosszú hitele	163,4	164,6	165,4	161,9	162,8	161,6	167,0	164,7	0,4	0,7	0,8
Vállalatok rövid hitele	75,5	92,1	103,9	114,3	120,4	137,8	154,7	187,6	0,2	0,5	0,5
Vállalatok hitelei összesen	240,1	257,6	270,1	277,7	285,8	302,0	324,1	354,8	1,4	6,7	4,0
Bankok hosszú hitele	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,8	0,8	161,1	152,1	158,1
Bankok rövid hitele	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,7	90,2	48,7	63,1
Bankok hitelei összesen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,9	1,5	251,2	200,9	221,2

1987 elején a vállalatoknak nyújtott hitelek egyéb volumenváltozással kerültek átvezetésre az MNB-től az új hitelintézetekhez a pénzügyi számlákban (mivel meglévő hitelek átsorolásáról van szó). Láthatóan rövid lejáratú jegybanki hitelből sokkal kevesebbet igényeltek az új kereskedelmi bankok, mint amennyit az MNB korábban a vállalatoknak nyújtott, mivel az átvett betétek és saját források is rendelkezésre álltak. Ez utóbbiak is egyéb volumenváltozással kerültek a jegybanktól a hitelintézetekhez. Valamennyi jegybanki belföldi követelés forintban állt fent, 1989 végén is csak 0,3 milliárd forint értékű devizahitelt mutatunk ki a pénzügyi számlákban hitelintézetek felé. Az 1987 elején, a kereskedelmi bankoknak átadott jegybanki eszközök és kötelezettségek miatt elszámolt egyéb volumenváltozásokat az alábbi ábra foglalja össze.

MNB-Bank EVV, Mrd Ft	MNB	Hitelintézetek
Folyószámla, banki		+20
Rövid betét, banki	+93	
Rövid hitel, vállalati	-190	+190
Hosszú hitel, banki	+164	
Hosszú hitel, vállalati	-164	+164
Folyószámla, banki	+20	
Folyószámla, vállalati	-94	+94
Rövid betét, banki		+93
Rövid betét, vállalati	-23	+23
Hosszú hitel, banki		+164

Valójában az MNB számviteli mérlegében 1987-től kezdődően magasabb kereskedelmi banki hitelállományok szerepeltek, amelyek magukban foglalták a jegybanknál leszámított saját és vállalati váltók értékét is. Ezeket azonban az értékpapírok között mutatjuk ki a pénzügyi számlákban (a hitelintézetekkel, illetve közvetlenül a nem pénzügyi vállalatokkal szemben). Magasabb az itt bemutatott hitelösszegeknél a jegybank központi kormányzattal szembeni követelése is 1986-tól kezdődően, az államkötvények tartása következtében. Mivel a Központi Váltó- és Hitelbankot (KVH Rt.) konszolidáltuk a jegybankkal a pénzügyi számlákban, annak állampapír állománya is hozzáadódik a jegybank saját államkötvény menynyiségéhez.³⁶

A jegybank által nyújtott hitelek és a jegybanknál elhelyezett betétek számviteli mérlegből vett, névértékes állományához a pénzügyi számlákban hozzá kell számítani az elhatárolt kamatok állományát. A külfölddel kapcsolatos felhalmozott kamatok előállításával együtt, az átmenő aktívák és átmenő passzívák instrumentumonkénti, állományarányos szétosztásával képződtek a belföldi partnerekhez tartozó hitelek és betétek felhalmozott kamatai. Az MNB által tartott, illetve kibocsátott belföldi értékpapírokra ebben az időszakban kis összegük miatt nem allokáltunk felhalmozott kamatokat. A jegybankmérlegből vett, felhalmozott kamatoknak (Fhk) tulajdonított aktív és passzív elhatárolások partner szektorok és instrumentumok szerint felosztott állományát az alábbi két ábra mutatja.

MNB Fhk, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Fhk követelés	1,8	2,2	3,2	3,8	4,2	5,0	5,3	6,3	7,0	8,0	9,3
ebből: állam	0,5	0,9	1,4	1,6	1,9	2,4	2,8	3,4	4,0	4,5	5,0
ebből: vállalat	1,1	1,1	1,5	1,8	1,9	2,1	2,0	2,3	2,3	2,7	3,4
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Fhk követelés	10,1	11,0	16,6	18,4	18,9	18,1	12,5	18,3	28,4	23,1	
ebből: állam	5,5	6,0	9,6	10,2	9,9	8,8	9,0	9,8	15,9	12,6	
ebből: kerbank							0,0	6,0	9,0	7,0	
ebből: vállalat	3,6	4,0	5,5	6,2	6,5	6,3	1,5	0,0	0,0	0,0	

³⁶ A KVH Rt. 1986-ig fióktelepként működött, 1987-ben választotta le a jegybank az osztrák CW Bankról, de az 1992-ben indított felszámolásáig sem működött önálló intézményként. A jegybanktól átvett fő feladata 1982-től a vállalati tartalékalap betétek kezelése volt, ezek egy részét államkötvénybe fektette, 1984-ben a betétek fennmaradó részét kötvényesítette. A bankról elérhető kevés és nem mindig egyértelmű információ alapján készült becslés a pénzügyi számlákban ezekre a tételekre. Az állam által elvont tartalékalap 1984-ben az Állami Intervenció Alapba került.

MNB Fhk, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Fhk tartozás	0,8	1,2	1,7	2,0	2,3	2,1	2,2	4,2	5,5	6,7	11,3
ebből: kerbank	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,9	1,3	1,8	2,4
ebből: vállalat	0,2	0,4	0,6	0,7	0,8	0,7	0,7	1,5	1,8	2,0	4,0
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Fhk tartozás	13,9	15,2	12,4	13,2	11,9	14,3	15,3	15,4	19,7	19,6	
ebből: kerbank	2,9	2,8	2,2	2,2	2,0	2,2	2,2	2,4	2,6	2,1	
ebből: vállalat	5,0	6,0	3,3	3,0	1,9	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	
ebből: vállalat	3,6	4,0	5,5	6,2	6,5	6,3	1,5	0,0	0,0	0,0	

A belföldi szektorok jegybanknál elhelyezett betétei állományának meghatározása során több szektor között kellett felosztani a számviteli mérlegben szereplő tartós betétek (lekötött betétek) és látraszóló betétek (folyószámlák) állományát, amihez a hitelekénél kevesebb külső információ állt rendelkezésre. Emellett a be nem sorolt (függő, elszámolás alatt lévő) tételek összege is nagyobb a mérleg forrás oldalán, amit szintén el kellett helyezni az érintett partnerek és instrumentumok között. A hitelintézetek, a nem pénzügyi vállalatok és a központi kormányzat mellett a biztosítók és 1971-ig a tanácsok és intézményeik is vezethettek számlát, helyezhettek el betéteket a jegybanknál. A Magyar Külkereskedelmi Bank (MKB) folyamatosan devizabetétet rendelkezett az MNB-nél, és devizaforrással látta el az MNB-t 1979-től a CIB Bank is, amelyet belföldi hitelintézetté soroltunk át a statisztikában (betétét hozzáadtuk a belföldi hitelintézetek betéteihez). Az időszak első felében ezeken túlmenően lényegében csak az OTP és az ÁFB/ÁFI betétével kellett számolni (ez utóbbit a kormányzathoz soroltuk át), az akkor működött többi hitelintézet (ÁÉB, PK) elhanyagolható jegybanki betétállománnyal rendelkezett. Az 1980-as években indultak el újabb hitelintézetek, illetve 1985-től az MNB vezette a takarékszövetkezetek számláit is az OTP helyett, ami a jegybanknál elhelyezett betétek emelkedését okozta.³⁷ A jegybanknál vezetett számlák, elhelyezett betétek felosztását a főkönyvi tételek segítették, azonban becslésekre is szükség volt. A legnagyobb bizonytalanságot a nem pénzügyi vállalatok betétállományának meghatározása hordozta, mivel a különféle célbetétek és alapok, illetve az ÁFB-n és a KVH-n keresztül kezelt pénzek áttekinthetetlen rendszert alkottak, ezekről különböző adatforrásokban eltérő adatok jelentek meg. Az MNB egykori publikus mérlegéből az alábbi év végi vállalati betétállományok olvashatók ki:

MNB betét Mrd Ft	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Váll folyószámla	49,1	49,0	51,1	54,2	54,6	60,5	67,4	70,0	76,6	70,3	65,4	79,9
Váll lekötött betét	50,7	63,3	68,4	69,6	72,5	80,3	88,5	90,9	45,2	39,2	36,3	27,4
Vállalati betétek	99,9	112,3	119,5	123,8	127,1	140,8	155,8	161,0	121,8	109,5	101,7	107,3

A jegybank által kezelt nem pénzügyi vállalati betétállományok ezeknél ténylegesen magasabbak voltak, figyelembe véve a tartalékalap betétek teljes összegét.³⁸ A pénzügyi számlákhoz felhasznált, részben becsült vállalati betétállományokat ugyanerre az időszakra az alábbi ábra mutatja, névértéken:

MNB betét Mrd Ft	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Váll folyószámla	50,0	50,0	50,0	54,0	54,6	61,8	71,0	77,4	91,2	81,9	73,3	92,3
Váll lekötött betét	74,2	72,2	79,2	97,2	109,2	125,0	137,0	145,6	52,0	45,0	45,8	28,1
Vállalati betétek	124,2	122,1	129,2	151,2	163,8	186,8	208,0	223,0	143,2	126,9	119,1	120,4

A pénzügyi számlákhoz felhasznált, hitelintézetekkel kapcsolatos jegybanki betétállományokat a következő ábrán tüntettük fel névértéken, kiemelve a lekötött betétekből az MKB devizabetétét és a KVH Rt. konszolidálandó (és vállalati betétállományt növelő) tartalékalap betétét, továbbá a CIB hozzáadandó devizabetétét:

³⁷ A takarékszövetkezetek korlátozottan nyújthattak hitelt, többlet forrásukat az OTP fölhasználhatta, kihelyezhette korábban.

³⁸ 1968-tól a vállalatok nyereségének csak egy részét vonta el az állam, a megmaradó részt betétbe helyezték el, amit az állam kezdetben ki is egészített. 1982-ig több, mint 85 mrd forint vállalati tartalékalap betét képződhetett (ennek mintegy felét tartalmazták a nyilvános adatok), aminek egy részét az állam elvonta (az 1984-ben létrehozott Állami Intervenció Alapba), a maradék a KVH Rt. kezelésében betétbe és értékpapírra került. A KVH Rt.-t a pénzügyi intézetek között tartotta nyilván az MNB, a pénzügyi számlákban konszolidáltuk a két intézményt egymással.

MNB betét Mrd Ft	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Banki folyószámla	4,1	2,0	4,5	3,7	4,6	5,6	5,8	4,2	8,7	4,7	4,6	19,2
Banki leköt. betét	31,4	40,6	52,7	64,8	83,8	93,8	94,0	95,3	176,8	136,8	99,9	95,1
ebből: MKB dev.	5,8	10,6	14,9	18,5	30,3	40,6	42,2	42,8	43,6	48,0	50,3	45,3
ebből: KVH Rt.								0,0	85,6	40,0	0,0	0,0
+ CIB dev. betét					0,0	1,0	1,0	1,3	1,5	1,8	2,0	2,5

A vizsgált időszakban az MNB belföldi szereplőkkel kapcsolatos követeléseit és tartozásait az MKB és a CIB devizabetétei kivételével forintban álltak fent, ezért teljes éves változásukat tranzakciónak tekintettük (az 1987-es átsorolást kivéve), devizaárfolyam-változásból fakadó átértékelődést csak ezekre a devizabetétekre számítottunk. Átértékelődést mutattunk ki ezen felül az MNB állami tulajdonban lévő részvényeire is, amit az állam által el nem vont eredmény és az (eszközök és kötelezettségek eltérő deviza-összetételéből fakadó) átértékelődési különbözet indokolt. Tranzakciónak számított az állam tőkeemelése a jegybankban (1971-ben, 1974-ben és 1984-ben volt alaptőke-emelés), illetve a deviza-átértékelődésből fakadó, állammal szembeni követelés (nullás államadósság) változása.³⁹

Az MNB mérlegének forrásai között szerepel a forgalomban lévő készpénz (forint bankjegy és érme) állománya is. A jegybank készpénz tartozásának tulajdonos szektorok közötti felosztása az 1989 végi állományok és a korábbi időszakra rendelkezésre álló hitelintézeti és vállalati készpénztartási adatok felhasználásával történt. 1989 végétől kezdődően a biztosítók (S.128), a központi kormányzat (S.1311), a helyi önkormányzatok (S.1313) és a háztartásokat segítő nonprofit intézmények (S.15) tulajdonában lévő készpénz állományára vonatkozóan is készült becslés a pénzügyi számlákban. A nem pénzügyi vállalatok esetében a korábbiakhoz képest magasabb állományokat tartalmaz a pénzügyiszámla-statisztika, ezért a háztartások tulajdonában lévő forint készpénz maradékként számított állománya lényegesen alacsonyabb a régi adatközlésekben szereplőnél. A nem pénzügyi vállalatok magasabb készpénz állományát a kisvállalkozások állományának figyelembevétele indokolja, erre vonatkozóan most visszamenőleges becslés készült a betétállományuk ismeretében. A régi és az új információk összevetését az alábbi ábra tartalmazza:

MNB készpénz, Mrd Ft	1982r	1983r	1984r	1985r	1986r	1987r	1988r	1989r	1989ú	1990ú
Készpénz összes állomány	87,3	97,9	108,8	122,4	135,4	171,1	182,5	199,9	199,9	230,5
Nem pénzügyi vállalatoknál	4,9	6,6	7,1	6,7	8,1	9,4	12,1	19,5	29,9	41,7
Hitelintézeteknél	2,4	3,1	3,4	5,7	4,6	17,3	18,1	19,4	19,4	21,0
Biztosítóknál									0,1	0,1
Központi kormányzatnál									1,5	2,0
Önkormányzatoknál									0,3	0,4
Háztartásoknál (maradék)	80,0	88,2	98,3	110,1	122,8	144,3	152,3	161,0	147,6	163,1
Nonprofit intézményeknél									1,1	2,1

Az új becslésekből származó visszamenőleges készpénz adatok azonosíthatók a pénzügyi számlák idősorai között, ezért itt nem kerülnek külön bemutatásra.

3.3. A HITELINTÉZETEK BELFÖLDI SZEREPLŐKKEL KAPCSOLATOS KÖVETELÉSEINEK ÉS TARTOZÁSAINAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

A hitelintézeti szektor (rezidens bankok, szakosított hitelintézetek, szövetkezeti hitelintézetek) teljes vagyommérlege 1989 végétől kezdődően áll csak rendelkezésünkre, azt megelőzően részinformációkból kellett összeállítani a szektor mérlegét.⁴⁰ A legátfogóbb információkat az IMF részére készült bankstatisztikák hordozták, amelyekből 1982-ig visszamenően

³⁹ A számviteli saját tőke és az eredmény tartalmáról a későbbiekben, a vállalati mérlegek feldolgozásánál részletesebben ejtünk szót.

⁴⁰ A teljes mérleg összeállítása azért szükséges, mert így ellenőrizhető, hogy az eszközök és a források állománya azonos-e. A pénzügyi közvetítők esetében elvárt mind a nettó vagyon, mind a nettó finanszírozási képesség nullához közeli értéke. Adathiányra utalhat, ha ez nem teljesül.

tájékozódhatunk a hitelintézetek torzításmentes adatairól.⁴¹ Ezek az adatközlések ugyanakkor nem tartalmazták a szektor teljes bruttó mérlegét, hanem csak a hitelezés és a pénzmennyiségek fő aggregátumaira koncentráltak. Az 1987 és 1989 közötti évekre vonatkozóan felhasználtuk a KSH Statisztikai évkönyveiben közölt aggregált bankmérlegeket, ezekből viszont 1989 előtt az OTP és a takarékszövetkezetek adatai kimaradtak. Az adatok kiegészítésére felhasználtuk továbbá egyes hitelintézetek éves jelentéseit, az OTP hitelekéről és betétekről szóló belső tájékoztatóit, a Magyar Pénzügyi és Tőzsdei Almanach első kötetét, illetve a Bankrendszerünk változásai – A kétszintű bankrendszer kialakulása című kiadványt. Az MNB-ben 1989 végétől állnak rendelkezésre a hitelintézetek részletes fedezeti kimutatásai, amelyek a negyedéves pénzügyi számlák vonatkozó adatainak forrását jelentették, és most a visszamenőleges adatok összeállítása során is kiindulási pontként szolgáltak.

Az 1970-es években „pénzintézetként”⁴² a következő szervezetek szerepeltek a KSH nyilvántartásában:

- Állami Fejlesztési Bank (központi kormányzatba soroltuk),
- Magyar Külkereskedelmi Bank (devizaügyletekkel foglalkozott)
- Országos Takarékpénztár (OTP)
- Pénzintézeti Központ (elhanyagolható vagyonnal rendelkezett)
- Helyi jellegű takarékinstitúciók (takarékszövetkezetek és kölcsönös segítő takarékinstitúciók, KST-k)

Az OTP és a szövetkezeti hitelintézetek elsősorban a lakossággal és a kisvállalkozásokkal kapcsolatos számlavezetési, betétgyűjtési és hitelezési tevékenységet láttak el. Emellett az OTP „közületek”, azaz nonprofit (nem nyereségérdekelt) és költségvetési (tanácsi) intézmények részére is végzett banki tevékenységet. A tanácsok és intézményeik számlavezetését és hitelezését az MNB (és részben az MBB) 1971 nyarán adta át az OTP-nek. Betéti oldalon emellett a szakszervezetek, sportszervezetek, illetve egyéb társadalmi szervezetek képviselték a „közületeket”, hitel oldalon pedig a közműtársulások. Megjelentek továbbá a kommunális betétek között a vállalati lakásépítési alapok betétei, amelyeket nem pénzügyi vállalatok betéteinek tekintettünk. Az OTP munkáltatói lakáshitelek is közvetített, ezek (mérlegén kívüli) állományáról tájékoztató adatokkal rendelkezünk.⁴³ A bank 1977-től kezdett el a takarékbetétek egyik fajtájaként takaréklevelet kibocsátani, amit egyes statisztikákban értékpapírként tüntettek fel. A pénzügyi számlákban a takarékleveleket és az egyéb betéti okiratokat a lekötött betétek között mutatjuk ki. Az OTP 1985-ben adta át az MNB-nek a szövetkezeti hitelintézetek számlavezetését, addig az OTP által közölt adatok magukban foglalták a szövetkezeti hitelintézeti adatokat is. Ezzel együtt a lakossági, kisvállalkozói és közületi üzletágakban az OTP által szolgáltatott információk 1989-ig lényegében teljes lefedettséget biztosítottak.⁴⁴

Az OTP teljes vagyommérlege 1989 előtt nem áll rendelkezésre, azonban a hitelekre és betétekre vonatkozóan általa közölt információk alapján jó közelítéssel rekonstruálható volt a szövetkezeti hitelintézetekkel együttes mérlege az időszak elejére vonatkozóan (lásd a következő ábrát). Az ismeretlen tartalmú és egyre növekvő súlyú egyéb források és különösen az egyéb eszközök jelenléte miatt a teljes számviteli mérleg utólagos összeállítására a későbbi évekre vonatkozóan nem vállalkoztunk.

⁴¹ Ezt megelőzően 1978-ig, illetve 1975-ig visszamenően találunk adatokat az IMF International Financial Statistics (IFS) elnevezésű egykori kiadványaiban, ezeket azonban fenntartásokkal kell kezelni.

⁴² Néhány helyen a biztosító intézet (Állami Biztosító) is a pénzintézetek között szerepelt. 1979-től a CIB került még fel a listára. A Pénzintézeti Központ felügyelete alatt működő Általános Értékforgalmi Bank akkor nem jelent meg önálló intézményként (vagyona csekély volt).

⁴³ 1971-ben került bevezetésre a kamattámogatás mellett nyújtott lakáshitel és a kamatmentes munkáltatói kölcsön.

⁴⁴ Az IBUSZ-nál vezetett devizaszámlákat kellett még pótlólagosan figyelembe venni. Az OTP-nél 1970-től lehetett deviza betétet elhelyezni.

OTP becsült mérlege, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1978	1980
Lakossági hitelek	21,7	25,3	29,6	34,0	38,8	44,7	52,1	61,4	81,6	107,2
Közületi hitelek	0,7	0,8	2,5	3,5	4,2	5,2	5,7	4,8	6,1	6,0
Betét MNB-nél	14,7	13,8	13,9	14,8	19,7	22,5				
Egyéb aktívák	5,7	10,2	16,1	18,6	20,5	22,6				
Eszközök összesen	42,8	50,0	62,1	70,9	83,1	95,0				
Lakossági betétek	35,1	42,1	48,4	54,5	62,0	70,8	81,3	92,9	124,9	145,3
Közületi betétek	4,6	4,4	8,4	10,0	12,6	15,5	15,0	15,2	17,9	18,0
Egyéb források	3,1	3,6	5,3	6,4	8,5	8,7				

Az MNB mérlegével összevetve valószínűsíthető, hogy az OTP nem nevesített eszköz többlete is a jegybanknál elhelyezett betéteket jelentett. Az elhatárolt kamatok számviteli értelemben hozzáírásra kerültek a hitelekhez és a betétekhez az év végén, ezért az egyéb eszközök és egyéb források ezeket nem tartalmazhatták.⁴⁵ A pénzügyi számlákhoz elégségesnek mutatkozott ezért a hitelekre és betétekre vonatkozó adatok felhasználása az OTP kimutatásaiból, az egyéb tételek megbecslésére nem volt szükség. (A jegybanki betétek állománya a jegybank mérlegéből származik, a tulajdonosi részesedések, értékpapírok és egyéb nevesített instrumentumok értékére pedig aggregált becslés készült a hitelintézeti szektor egészére vonatkozóan.)

Az összesített statisztikák (MNB, KSH, IMF) szerint a kereskedelmi bankok és szakosított hitelintézetek szerepe a belföldi vállalatok hitelezésében és betételhelyezésében 1985-től vált érzékelhetővé, és 1987 elejétől, a kétszintű bankrendszer megjelenésével, az MNB-től átvett hitelekkel és betétekkel vált meghatározóvá. Az MNB és az államháztartás részét képező ÁFB mellett az OTP volt hosszú ideig a legnagyobb banki szolgáltató, amely 1982-től már társas vállalkozások részére is nyújthatott hitelt. A korszak másik jelentős bankja, a Magyar Külkereskedelmi Bank (MKB) 1984 előtt csak devizaügyleteket köthetett, belföldről és külföldről szerzett devizaforrásokból származó betételhelyezéssel a jegybankot finanszírozta. A bank számviteli mérlegfőösszegét és saját tőkéjét az alábbi ábra mutatja, az egykori éves beszámolók alapján.⁴⁶

MKB mér., Mrd Ft	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Mérlegfőösszeg	21,0	28,5	34,6	47,8	60,6	61,4	56,9	53,4	59,1	66,0	70,9	87,8
Saját tőke		0,9	1,1	1,2	1,8	1,9	2,0	2,3	2,5	2,8	3,2	3,3

Az időszak elején mindegyik rezidens bank állami tulajdonban volt, 1974-ben azonban az MKB tőkeemeléssel részben vállalatok tulajdonába került. A jegybanki és a külföldi tulajdon a CIB Bank 1979. évi megalapításával jelent meg a szektorban, a bankközi tulajdon pedig az Interbank 1981. évi megalakulásával. 1989 végére már legalább 10 hitelintézet volt részben vagy egészében belföldi hitelintézetek tulajdonában. Korábban a jegyzett tőke és a saját tőke nagysága jelképes volt az állami tulajdonú intézményeknél (vállalatoknál és bankoknál egyaránt), a saját tőke a mérlegfőösszeg 1-2 százalékát érte csak el. A kétszintű bankrendszer bevezetésekor és azt követően került sor jelentősebb hitelintézeti tőkeemelésekre, ezáltal 1989 végére 10 százalék fölé emelkedett a saját tőke mérlegfőösszeghez viszonyított átlagos aránya a szektorban. A részvénytársaságnak tekintett (nem szövetkezeti) hitelintézetek pénzügyi számlákban lévő részvényállománya intézményenként került meghatározásra a számviteli saját tőkéjük és eredményük felhasználásával. A tulajdonosi szektorok szerinti felosztást a jegyzett tőke tulajdonosi bontása biztosította. Az éves tranzakciók a jegyzett tőke változásából adódtak.⁴⁷ A legelső ismert tőkeadatok kerültek visszamenőlegesen is kimutatásra az egyes hitelintézeteknél.

⁴⁵ Az elhatárolt kamatok év végi hozzáírása miatt a hitelek és betétek rendelkezésre álló évközi (negyedéves) adatai csak korrekciók után hasonlíthatók össze az év végi adatokkal (lásd később).

⁴⁶ Az MKB mérlegének összetételéről ebben az időszakban kevés az információ. Ezért nehéz megítélni, hogy belföldi ügyfelekkel milyen mértékben állhatott kapcsolatban. A későbbiekben a vállalati betétállományok meghatározása kapcsán erre a kérdésre visszatérünk.

⁴⁷ Feltételeztük, hogy a jegyzett tőke minden esetben a tulajdonos által és teljes összegben befizetésre került. Az ettől eltérő esetek számszerűsítéséhez nem állt rendelkezésre elégséges információ.

A takarékszövetkezetek saját tőkéjét mérlegadatok hiányában a gyűjtött betétállományuk 10 százalékában határoztuk meg visszamenőlegesen, a teljes időszorra.⁴⁸ 1989 végén a fedezeti kimutatásból ismert saját tőke állománya 5,95 milliárd forint, a jegyzett tőke 2,59 milliárd forint volt. A háztartásokra 1,7 milliárd forint saját tőke jutott, a nem pénzügyi vállalatokra 4,25 milliárd forint. Visszamenőlegesen a vállalatok tulajdoni hányadát fokozatosan csökkentettük.

A hitelintézetek becsült számviteli mérlegfőösszegét a kétszintű bankrendszert megelőző évekre a következő ábra szemlélteti (statisztikai értelemben a hitelintézeti szektorba tartozó intézmények mérlege, technikai tételek nélkül).

Hitelintézet Mrd Ft	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Mérlegfőösszeg	126,3	146,5	169,6	202,8	236,5	251,6	267,3	285,7	314,3	351,3	384,7	444,2

A pénzügyi számlákba bekerült belföldi hitel és betét adatokat értékben és szektorális bontás tekintetében egyaránt illeszteni kellett az 1989 végi állapothoz, és ezt a korrekciót visszamenőlegesen is érvényesíteni kellett a hitelintézeti adatokon. A hitelintézetek által az ügyfeleknek nyújtott hitelek korábbi adatai probléma nélkül megfeleltethetők voltak a pénzügyi számlák 1989 végi állományainak. A lakossági hitelekkel együtt megjelent kisvállalkozói hiteleket (mezőgazdasági és egyéb termelési célú hiteleket) a későbbi gyakorlatnak megfelelően nem a háztartásokhoz (S.14), hanem a nem pénzügyi vállalatokhoz (S.11) rendeltük hozzá. A nem pénzügyi vállalati hitelállományra 1989 végén 15 milliárd forint felhalmozott kamat került, amit állományarányosan mérsékelünk 1987-ig visszamenőlegesen. Azt megelőzően a minimális hitelállományra nem kalkuláltunk felhalmozott kamatot. A hitelintézeteknél leszámított vállalati váltók állománya kikerült a vállalatoknak nyújtott hitelek közül, és a rövid lejáratú értékpapírok között szerepel a pénzügyi számlákban (1985-ig visszamenőlegesen). A háztartások hosszú lejáratú bankhitelei lakáshiteleket takarnak a vizsgált időszakban. A kis összegű fogyasztási hitelek kerültek a rövid lejáratú kategóriába (ezek lejáratú bontásáról nincs információ). Felhalmozott kamatok pótlólagos hozzáírására nem volt szükség, az OTP év végi elszámolási gyakorlata következtében. Kedvezményes lakáshitelek nyújtására 1989-ben már nem volt lehetőség, a meglévő állomány áthelyezésre került az OTP-től a Lakásalapba, annak kötvényeit kapta meg az OTP. Az idősorok egységes kezelése érdekében ezt az átmeneti intézményt (1989 és 1991 között) az OTP részének tekintettük, azaz a lakáshiteleket visszahelyeztük a bankhoz, a Lakásalap kötvényeket figyelmen kívül hagytuk. A kamatkülönbözetből fakadó veszteség fedezetéül szolgáló Lakásalap fedezeti államkötvényeket is a banknak transzferált értékpapíroknak (állampapíroknak) tekintettük. A nem tanácsai „közületi” bankhitelek állományát felosztottuk a központi kormányzat és a nem pénzügyi vállalatok között. Háztartásokat segítő nonprofit intézmények ebben az időszakban még nem rendelkeztek hiteltartozással.

A hitelintézetek ügyfelekkel kapcsolatos betéti tartozásai terén számos korrekcióra volt szükség a korábbi adatok pénzügyi számlákhoz történő illesztésénél. A kisvállalkozások bankbetéteit felosztottuk a háztartások és a nem pénzügyi vállalatok között. (A kisvállalkozások egyéni vállalkozásokat és jogi személyiséggel nem rendelkező társas vállalkozásokat egyaránt jelenthettek.) A vállalati betéteket megemeltük az elhatárolt kamatok (1989 végén 7 milliárd forint) és a banki úton lévő tételek összegével (1989 végén 21 milliárd forint). Ezen felül a névértékes adatok megemlése is szükségessé vált.⁴⁹ Ezeket a korrekciókat visszafelé is érvényesíteni kellett. Mivel az MKB-nál elhelyezett vállalati devizabetétek hiányoztak az egykori idősorokból, ezért a pótoltt betétállományokat külföldi pénznemben fennálló hitelintézeti tartozásoknak tekintettük. Ki kellett egészíteni a háztartások devizabetéteit is az IBUSZ-nál vezetett BC számlák összegével.⁵⁰ A nem tanácsai „közületi” betétek döntő hányadát a háztartásokat segítő nonprofit intézmények betéteihez soroltuk. Itt főként szakszervezeti és egyesületi betétekről van szó. A SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatósága betéte a központi kormányzathoz került. A bankközi betétekről, azaz a rezidens hitelintézetek egymással szembeni követeléseiről és tartozásairól először 1989 végére vonatkozóan rendelkezünk teljes körű információval a részletes fedezeti kimutatásokból. Azt megelőzően a KSH Statisztikai évkönyvében közölt aggregált bankmérlegekből, illetve az egyes bankok éves jelentéseiből következtettünk a bankközi követelések nagyságára. Az 1985 előtti időszakban a takarékszövetkezetek OTP-nél elhelyezett betéteit tudtuk

⁴⁸ 1969 végén 380 takarékszövetkezet és 4800 KST működött, 684 és 792 ezer taggal. Egy részjegy értéke legalább 100 forint volt. 1989 végén 260 takarékszövetkezet működött, 1700 ezer taggal. 1978-ban a tagok száma 1356 ezer fő volt.

⁴⁹ 1989 végén az egykori statisztikák következtetésen 165 mrd forint körüli vállalati betétállományról számoltak be kisvállalkozások nélkül. Ugyanakkor a pénzügyi számláknál alapul vett fedezeti kimutatások 185 mrd forintnyi vállalati betétet tartalmaztak. Úgy tűnt, hogy visszafelé haladva fokozódtak a hiányosságok a közölt vállalati betétállományok terén, az egykori statisztikák a vállalati betétek egy részéről nem számoltak be.

⁵⁰ 1974-től lehetett IBUSZ irodákban nem kamatozó BC számlát nyitni külföldről származó valuta elhelyezésére. Az IBUSZ Idegengazdálkodási Rt. nem pénzügyi vállalat, ahol nem célszerű betéti tartozást kimutatni, ezért azt áthelyeztük a hitelintézeti betétek közé. (1989 végén 4,7 mrd forint.)

csak figyelembe venni a bankközi betétek állományának meghatározásánál.⁵¹ Azt feltételeztük, hogy egyéb hitelintézetek között nem voltak jelentős pénzügyi kapcsolatok akkor.

3.4. BIZTOSÍTÓ INTÉZETEK BELFÖLDI NEM BANKI SZEREPLŐKKEL KAPCSOLATOS KÖVETELÉSEI ÉS TARTOZÁSAI

Az 1949-ben létrehozott Állami Biztosító mellett, vagyonának felosztásával, 1986. júliustól működött a szintén állami tulajdonú Hungária Biztosító, illetve 1988-ban kezdte meg működését a bankok által alapított Garancia Biztosító, továbbá a banki, biztosítói és vállalati alapítású Atlasz Biztosító. Mindegyiküket indulásuktól fogva részvénytársasági formában működő vállalatnak tekintettük, noha az ÁB és a HB csak később, 1990-ben vált ténylegesen részvénytársasággá. 1949-ben az addigi 233 biztosító egyesületből 10 maradhatott meg, 1970-ben 9, az 1980-as évek végén 8 biztosító egyesületet tartottak nyilván. Ezek többnyire vasutas és bányász önszegélyező egyesületek voltak. Az Állami Biztosítóval viszontbiztosítási szerződést kötöttek, ezért csekély vagyonukat (amelyről önálló kimutatás nem áll rendelkezésre) a részvénytársaságokéval együtt (az ÁB részeként) szerepeltettük a pénzügyi számlák visszamenőleges időszoraiban.

A biztosítókról 1988 és 1989 végére vonatkozóan rendelkezünk összesített számviteli mérleggel (KSH Statisztikai évkönyvek). Azt megelőzően az Állami Biztosításfelügyelet Biztosítási évkönyv elnevezésű kiadványaiból tájékozódunk a biztosítástechnikai tartalékok állományáról és annak változásáról. Az MNB-nél elhelyezett betétek és a birtokolt értékpapírok, tulajdonosi részesedések határozták meg a biztosítási díjtartalékok befektetését az eszköz oldalon. Ezek az instrumentumok adták a mérleg vázát, amelyre arányosan kerültek rá visszamenőlegesen az egyéb tételek. A tartalékok (AF.6) felbontása életbiztosítási és nem életbiztosítási díjtartalékokra a tartalékfeltöltésre vonatkozó részletes adatok alapján történt.⁵² Az életbiztosítási és a nem életbiztosítási díjtartalékok elkülönítése nem csak azért fontos, mert külön pénzügyi instrumentumokat jelentenek a pénzügyi számlákban, hanem azért is, mert eltérő partner szektorokhoz, ügyfélcsoportokhoz rendelhető hozzá. Az életbiztosítási díjtartalékokat a rezidens háztartások követeléseinek tekintjük, a nem életbiztosítási tartalékokat pedig felosztottuk a háztartások és a nem pénzügyi vállalatok között.⁵³ A biztosítástechnikai tartalékok állományának éves változását tranzakcióként mutattuk ki. Ebben az időszakban átértékelődést nem számoltunk el sem a tartalékokon, sem az azok befektetéseként tartott értékpapírokon és egyéb eszközökön. 1977-ben a tartalékszint (ezen belül az életbiztosítási tartalékok szintjének) megtorpanását az okozta, hogy az állam egyszeri alkalommal elvonta az adott évi tartalékfeltöltés összegét a biztosítótól (1,7 milliárd forint). Ezt egyéb volumenváltozással vezettük ki az állományból (az ÁB tőkefinanszírozást adott a központi kormánzatnak). A biztosítók a biztosítási kötvény fedezete mellett kölcsönt nyújthatnak az ügyfeleknek. A biztosítási kötvénykölcsönt a pénzügyi számlákban hosszú lejáratú hitelként (AF.42) mutatjuk be, megosztva a nem pénzügyi vállalatok és a háztartások mint adós szektorok között. Év végi állományára vonatkozóan 1988-ig visszamenően állnak rendelkezésre mérlegadatok, a korábbi állományok lineáris becsléssel készültek. Viszontbiztosításból eredő követelések és tartozások is felmerülhettek a teljes időszak alatt, hiszen a biztosító egyesületek a biztosító társaságok viszontbiztosítási szolgáltatásait vették igénybe, ezt azonban nem tudtuk számszerűsíteni (nettó módon jelenik meg a statisztikában).

3.5. A NEM PÉNZÜGYI VÁLLALATOK MÉRLEGE ÉS A BELFÖLDI PARTNEREKSEL KAPCSOLATOS KÖVETELÉSEK ÉS TARTOZÁSOK

Statisztikai célú adatgyűjtések hiányában az éves beszámolóknak, adóbevallásokban szereplő mérlegek jelentették és jelentik a nem pénzügyi vállalatok banki adatforrásokkal le nem fedett eszközei és kötelezettségei tekintetében a pénzügyi számlák elsődleges adatforrását. A vállalatok számviteli vagyonmérlegének ismerete elengedhetetlen a vállalkozási követelések (hitelek, tulajdonosi részesedések, egyéb követelések), illetve a vállalatok és a tulajdonos szektorok közötti követelések (tulajdonosi részesedések), valamint a munkavállalói, kereskedelmi és adózási viszonyokból fakadó követelések (egyéb követelések) állományának és állományváltozásának meghatározásához. Az 1969 és 1989 közötti időszak sajátossága, hogy annak hatáira vonatkozóan rendelkezünk csak számviteli mérleggel, a közbeeső években csupán a nem

⁵¹ Az OTP-nél elhelyezett betétek nagyságát a gyűjtött és ki nem hitelezett források alapján számítottuk. 1982-ig csak tagjaiknak adhattak hitelt.

⁵² Az ÁB történetéről szóló tanulmány szerint 1949 és 1986 között 30,2 mrd forint tartalékképzés volt, ebből 19,3 mrd forint ment az életbiztosítási tartalékba, 5,3 a kockázati (1973-tól), 4,0 a felelősségbiztosítási (1962-től) és 1,5 mrd forint az egyéb tartalékokba. 1986 nyarán 22,0 mrd forint volt az ÁB teljes tartaléka és ebből az életbiztosítási tartalék 16,5 mrd forintot tett ki.

⁵³ 1968-tól kezdődően már állami vállalatok is lehettek biztosítottak.

pénzügyi eszközök (állóeszközök, készletek, beruházások) és a banki információk (készpénz, betétek, hitelek) ismertek a vállalatokra vonatkozóan. Ezekon felül a nemzeti számlák néhány forgalmi típusú változója (kibocsátás vagy „termelés”, folyó termelő felhasználás, működési eredmény, készletváltozás) állt rendelkezésre egyes mérlegtételek (főképpen egyéb követelések, egyéb tartozások) becsléséhez.

Nem pénzügyi vállalatnak (S.11) tekintettük a vizsgált időszakban a vállalati rend szerint gazdálkodó szervezeteket (állami vállalatok, gazdasági társaságok, trösztök, egyesülések, közös vállalatok, szövetkezetek) a „pénzintézetek” kivételével, illetve a kisvállalkozások egy részét.⁵⁴ Az elérhető statisztikai adatforrások jellemzően az alábbi szektorális és ágazati bontásban álltak rendelkezésre.

Szektorok a szocialista népgazdaságban:	Ágazatok a szocialista népgazdaságban:
Állami szektor	Anyagi ágak
Állami vállalatok	Ipar
Minisztériumi vállalatok	Építőipar
Tanácsi vállalatok	Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás
Költségvetési intézmények	Szállítás és hírközlés
Állam, költségvetési szervek	Kereskedelem
Költségvetési üzemek	Vízgazdálkodás
Szövetkezeti szektor	Nem anyagi ágak
Társadalmi szervek	Személyi és gazdasági szolgáltatás
Magánszektor (egyéni, önálló gazdaságok)	Egészségügyi, szociális és kulturális sz.
Lakossági kisüzemek és kiegészítő tevékenység	Közösségi, közigazgatási és egyéb sz.

A vállalati rend szerint gazdálkodó szervezetek egyrészt az állami szektorban található állami vállalatok, másrészt a szövetkezetek, harmadrészt az egyéb szektorokban működő, magántulajdonú vállalkozások voltak. Tágabb értelemben állami vállalatoknak tekintette a korabeli statisztikai osztályozási rendszer a minisztériumi vagy tanácsi fennhatóság alatt álló vállalatokat és ezek leányvállalatait, egyesüléseit, közös vállalatait, vegyes vállalatait, gazdasági társaságait. A minisztériumi vállalatok és a szövetkezetek között lehettek pénzügyi vállalatok is (pénzintézetek, biztosító intézetek és helyi takarékin-tézmények). A szektorális felosztás valójában tulajdonformák szerinti csoportosítást jelentett, amely azt segítette, hogy elkülöníthetők legyenek mai szóhasználattal az állami tulajdonú, az önkormányzati tulajdonú és a magántulajdonban lévő vállalatok, ezáltal hozzárendelhetők legyenek az általuk kibocsátott tulajdonosi részesedések (részvények, üzletrészek) a tulajdonos szektorokhoz.⁵⁵ Az ágazati bontásban rendelkezésre álló információkat is meg lehetett feleltetni bizonyos mértékig a szektorális felosztásban képződött adatoknak. A nem pénzügyi vállalatok mutatói döntően az anyagi ágakhoz kötődtek, innen a közutak és hidak (szállítás és hírközlés ágazatból), illetve a gátak és vízi létesítmények (vízgazdálkodás ágazatból) kihagyása volt szükséges (ezek költségvetési szervekhez tartoztak). A nem anyagi ágakból pedig a személyi és gazdasági szolgáltatás ágazat egy része kapcsolódott csak vállalatokhoz (kiemelve a pénzintézeti szolgáltatást, illetve a lakás- és ingatlankezelést), a többi ágazat költségvetési intézmények feladatait takarta. Néhány esetben szükség volt arra is, hogy ágazati bontású adatokból nyerjük ki a vállalati szektoron belül a szövetkezetek megfelelő adatait, melyeket a mezőgazdaság ágazatból becsültünk meg.

A KSH 1969 és 1974 között, számviteli mérlegbeszámoló és saját számítások felhasználásával összeállította a nemzetgazdaság összevont vagyonmérlegét, amely minden szektor pénzügyi és nem pénzügyi eszközeit és kötelezettségeit tartalmazta.⁵⁶ A nagyszabású munkát támogatta, hogy az állami vállalatok és a szövetkezetek 1968-ban, az év elejére vonatkozóan újraértékeltek állóeszközeiket, így a könyv szerinti nettó értékek jól közelíthették az akkori valós értéket, megfelelően a statisztikai követelményeknek. A nemzeti vagyonról készített összeállításból a nem pénzügyi vállalatok (állami

⁵⁴ A KSH meghatározása szerint a vállalati típusú gazdálkodók a mérlegbeszámolót és az egyszerűsített beszámolót készítő gazdasági szervezetek. Ezek a jogi személyiségű gazdasági szervezetek és a 25 millió forintot meghaladó éves árbevételű, jogi személyiség nélküli gazdasági szervezetek (1988-tól). A kisvállalkozások közül a vagyonkimutatást készítőik adatait vettük még figyelembe, azaz a 25 millió forintot meg nem haladó árbevételű gazdasági társaságokat, illetve a vállalkozási nyereségadó alanyait.

⁵⁵ 1989-től kezdődően, a negyedéves pénzügyiszámla-statisztikában a vállalatok jegyzett tőkéjének tulajdonos szektorok szerint bontása biztosítja a részvények és üzletrészek állományának hozzárendelését a tulajdonos szektorokhoz. 1989-ig azonban ilyen információ nem áll rendelkezésre, ezért a vállalatok „szektora”, gazdálkodási vagy tulajdoni formája lehetett a tulajdonosi hozzárendelés alapja.

⁵⁶ Az adatokról és a módszertanról részletes leírás található a KSH, illetve Árvay János forrásjegyzékben felsorolt kiadványaiból.

vállalatok és szövetkezetek) vagyonmérlege csak 1969-ben különíthető el, a későbbiekben az állami szektor összevontan jelent meg. 1975-től a pénzügyi eszközök bemutatása elmaradt,⁵⁷ a reáleszközök képviselték ettől kezdve a nemzeti vagyont a statisztikában. 1981-től a nem termelt nem pénzügyi eszközök (természeti erőforrások) állományának becslését is megszüntette a KSH, így a felhalmozott eszközök (állóeszközök, készletek, befejezetlen beruházások) statisztikai prezentációja maradt meg. Miközben az 1960-as években több alkalommal is volt központilag elrendelt vagyonértékelés, az 1970-es és 1980-as években egyáltalán nem történt ilyen. Ennek következtében a statisztikában felhasznált számviteli állóeszközértékek egyre jobban elszakadtak a valós értékektől. Ezt felismerve a KSH az 1980-as évek végétől felhagyott a nettó állóeszközállomány statisztikai célú közlésével, helyette a vállalatok aggregált számviteli mérlegeit kezdte el publikálni. Ennek köszönhetően rendelkezünk 1989 végéig részletes vállalati mérleggel, amely a visszamenőleges adatösszeállítás kiindulópontjait is szolgálta.

A számviteli mérlegek visszavezetését állami vállalatok és szövetkezetek bontásban végeztük annak érdekében, hogy a tulajdonosi részesedések állományának meghatározásához szükséges saját tőkéről és eredményről a fő tulajdonosi bontás (állami, magán) rendelkezésre álljon. A köztes évek mérlegeinek felépítése úgy történt, hogy a különféle pénzügyi és nem pénzügyi eszközök, illetve kötelezettségek összeállítása után a saját tőke maradékként került meghatározásra. Ez a fel nem osztott eredményt is magában foglaló saját vagyon a vállalati részvények és üzletrészek pénzügyi számlákba kerülő értékének (AF.51) a forrása. A mérleg összeállítása úgy történt, hogy a tárgyi eszközök (akkor állóeszközök) nettó értékét, a készletek értékét és a külön instrumentumként megjelenő befejezetlen beruházások értékét vettük a KSH nemzeti vagyonról, felhalmozott eszközökről vagy állóeszközökről szóló statisztikáiból, a banki pénzügyi instrumentumokat a korábban ismert adatforrásokból, az eredményt a nemzeti számlákból (népgazdasági mérlegekből), az egyéb követelések és egyéb kötelezettségek állományára pedig becslést készítettünk. (A vevők és szállítók, azaz kereskedelmi hitelek állományára a vállalati kibocsátás és a folyó termelő felhasználás értéke alapján készült becslés, az egyéb tételekre pedig az eredmény, a munkavállalói jövedelmek, az adók és a támogatások nagysága alapján.)⁵⁸ Az 1969 vége és 1989 vége közötti időszakra összeállított nem pénzügyi vállalati számviteli mérleg főbb tételeit a következő két ábra szemlélteti. (Az 1989 végén érvényes számviteli elveknek megfelelően visszamenőlegesen becsült vagyonmérlegek.)

Vállalati mérleg, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Pénzeszközök	47,4	67,3	80,1	89,0	99,6	121,2	124,0	129,0	140,0	139,0	150,0
Követelések	97,0	107,5	119,1	130,3	146,4	165,2	184,5	203,8	225,1	245,5	263,5
ebből: Vevők	93,3	103,6	113,6	121,8	134,2	150,1	167,0	183,0	201,6	218,3	232,0
Készletek	212,9	228,2	256,1	279,3	300,0	335,3	365,0	405,8	430,7	478,1	491,1
Állóeszközök	449,6	495,9	539,8	587,0	635,5	688,0	762,6	826,4	895,0	972,3	1052,1
Beruházások	47,6	54,2	65,1	69,9	68,0	78,6	81,6	88,6	109,7	128,7	137,3
Vagyoni értékű jogok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
Befektetett pénzügyi e	13,5	16,0	20,0	24,0	27,0	30,0	34,0	38,0	40,0	46,0	53,0
Egyéb aktívák	52,2	58,4	66,8	75,9	91,5	105,9	119,5	95,8	113,2	118,2	125,1
Mérlegfőösszeg	920,2	1027,5	1147,0	1255,4	1368,0	1524,1	1671,3	1787,5	1953,9	2128,0	2272,4
Saját tőke	612,3	683,1	760,6	825,4	879,6	964,8	1052,9	1165,3	1254,9	1362,8	1453,8
Eredmény	75,2	77,6	82,9	91,1	108,3	125,9	138,0	118,4	144,3	148,3	152,3
Hiteltartozások	83,9	95,4	111,3	127,5	143,8	163,2	177,2	197,4	213,3	245,1	267,8
Egyéb tartozások	52,7	63,6	74,5	85,4	98,6	115,5	129,0	111,0	128,0	139,0	148,0
Szállítók	78,9	88,6	96,7	103,4	113,4	128,1	146,0	164,2	179,4	196,3	212,0
Egyéb források	17,2	19,2	21,0	22,6	24,3	26,6	28,2	31,2	34,0	36,5	38,5

⁵⁷ A fokozódó eladósodás miatt a pénzügyi eszközök és kötelezettségek teljes körű bemutatására nem volt lehetőség.

⁵⁸ A vállalati mérleg becslési lépéseinek részletes leírása meghaladná ennek a módszertani leírásnak a kereteit.

Vállalati mérleg, Mrd Ft	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Pénzeszközök	150,0	155,8	161,0	161,0	151,0	123,0	130,0	138,1	169,9	156,4	182,0
Követelések	263,5	300,4	326,4	349,4	378,5	412,9	442,0	495,6	570,4	635,2	731,7
ebből: Vevők	232,0	264,0	288,0	306,0	329,2	356,5	379,0	423,0	478,0	521,0	598,4
Készletek	491,1	541,6	596,8	631,0	661,1	691,8	734,0	777,4	815,2	878,7	934,9
Állóeszközök	1052,1	1111,6	1162,6	1216,0	1282,6	1320,0	1368,5	1447,8	1532,7	1600,0	1686,0
Beruházások	137,3	140,3	145,6	155,8	149,8	137,3	145,5	127,6	136,4	145,9	151,7
Vagyoni értékű jogok	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	1,6	2,6	3,6	4,6	5,6	11,6
Befektetett pénzügyi e	53,0	57,0	62,0	69,0	75,5	80,0	87,0	92,0	105,6	128,0	215,5
Egyéb aktívák	125,1	124,5	151,5	154,0	161,5	196,0	218,5	235,0	297,0	258,0	284,5
Mérlegfőösszeg	2272,4	2431,5	2606,2	2736,5	2860,5	2962,4	3128,0	3317,1	3631,8	3807,7	4197,7
Saját tőke	1453,8	1550,8	1640,9	1714,0	1782,9	1789,0	1897,1	2003,5	2144,2	2247,5	2446,9
Eredmény	152,3	147,9	173,2	170,8	170,2	185,3	198,7	213,6	256,0	194,5	222,1
Hiteltartozás	267,8	288,1	302,4	328,6	350,1	368,8	379,6	394,6	415,6	418,9	436,3
Egyéb tartozás	148,0	155,0	176,0	188,0	199,5	236,0	253,0	285,0	367,0	474,0	564,8
Szállítók	212,0	248,4	270,0	288,6	310,0	334,7	349,6	369,4	396,0	417,0	469,7
Egyéb források	38,5	41,3	43,7	46,5	47,8	48,6	50,0	51,0	53,0	55,8	58,0

Az állóeszközök (tárgyi eszközök) értéke a számviteli mérlegben alapvetően befolyásolja a saját tőke értékét, ami meghatározza a nem tőzsdei tulajdonosi részesedések (vállalati részvények, üzletrészek) állományának nagyságát a pénzügyi számlákban. Rendszeres vagyoneértékelés hiányában az állóeszközök értékének torzulása (értékcsökkenéssel korrigált bekerülési értéken maradása) a vállalati saját tőke súlyos alulbecsléséhez vezetett az 1980-as évektől kezdődően. Ennek egy kisebb része korrigálásra került az 1992. évi számviteli váltáshoz, illetve a vállalati átalakulásokhoz kapcsolódó vagyoneértékelések során.⁵⁹ Ekkor összességében 500 milliárd forintot meghaladó felértékelés történt a mérlegekben, amit korábban, a negyedéves pénzügyi számlák összeállításakor 1989 végéig visszamenően érvényesítettünk a vállalati üzletrészek értékében, most pedig az 1989 előtti saját tőke adatok korrekciója során is figyelembe vettünk.⁶⁰

További változás, hogy az új számviteli mérlegben az állóeszközök kategóriáját felváltotta a tárgyi eszközök kategóriája, amely a bekerülő természeti erőforrások mellett a beruházásokat és a beruházásokra adott előlegeket is magába foglalta (és foglalja ma is). Az állóeszközök fogalma megmaradt a statisztika számára a termelt nem pénzügyi eszközök leírására. Megnövekedett továbbá a készletek értéke is a készletekre adott előlegekkel. A természeti erőforrások (földterület, erdők, ásványkincsek) értéke 1991-ig nem volt része a számviteli vagyonnak, az előlegek pedig a vevő és szállító állományokkal nettósítva jelentek meg a mérlegekben. A mérleg szerinti eredmény adózás előtti eredményt jelentett, ami a saját tőkén kívül szerepelt a mérleg forrás oldalán.⁶¹ Az 1992-től érvényes számviteli előírásoknak megfelelően átforgatott nem pénzügyi vállalati mérleget az 1969 és 1989 közötti időszakra vonatkozóan a következő két táblázat szemlélteti. (A pirossal jelölt adatok becsültek, ilyen mérlegtételek csak 1992-től léteztek.)

⁵⁹ Az egyik utolsó, állami (tanácsi) vállalatból részvénytársasággá alakuló vállalat a Budapesti Közlekedési Vállalat volt 1996-ban, ahol több mint 100 mrd forinttal emelkedett akkor a saját tőke.

⁶⁰ 1992-ben a szövetkezeteknél is az alaptőke emelkedését eredményezte a földterületek felvétele a mérlegbe. A korábban a természeti erőforrások nem szerepeltek a gazdálkodó szervezetek számviteli mérlegében. Ezzel ellentétes változást okozott az állami ingatlankezelő vállalatok megszűnése, az állami bérlások kikerülése a vállalati állóeszközök közül.

⁶¹ A vállalatoktól jellemzően már a tárgyév során, előleg formájában vonta el az állam az általa igényelt jövedelmet, így a számviteli mérlegben az egyéb aktívák magas állománya ellensúlyozta a teljes megtermelt eredmény megjelenítését a forrás oldalon. Ez a bruttóítás a statisztikából és a KSH által 1969 és 1974 között összeállított nemzeti vagyommérlegből egyaránt kiszűrésre került.

Vállalati mérleg, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Immateriális javak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
Tárgyi eszközök, nettó	595,2	668,4	738,4	805,3	866,7	946,4	1041,7	1131,6	1240,9	1356,4	1462,1
ebből: Beruházások	47,6	54,2	65,1	69,9	68,0	78,6	81,6	88,6	109,7	128,7	137,3
ebből: Beruházási előleg	9,0	9,5	11,0	12,5	13,0	15,0	15,0	17,0	22,0	25,0	27,0
Befektetett pénzügyi eszk.	13,5	16,0	20,0	24,5	28,2	32,0	36,9	42,1	45,4	52,7	61,0
Készletek	215,5	230,9	259,2	282,7	303,6	339,3	369,4	410,7	435,9	483,8	497,0
ebből: Készletekre előleg	2,6	2,7	3,1	3,4	3,6	4,0	4,4	4,9	5,2	5,7	5,9
Követelések	146,1	162,4	182,1	201,6	232,2	264,1	295,5	289,4	326,2	349,7	372,8
ebből: Vevők	93,3	103,6	113,6	121,8	134,2	150,1	167,0	183,0	201,6	218,3	232,0
Forgó értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pénzeszközök	47,4	67,3	80,1	89,0	99,6	121,2	124,0	129,0	140,0	139,0	150,0
Aktív időbeli elhatárolások	3,1	3,5	3,8	4,1	4,5	5,0	5,6	6,1	6,7	7,3	7,8
Mérlegfőösszeg	1020,8	1148,5	1283,6	1407,2	1534,9	1707,9	1873,2	2009,0	2195,3	2389,1	2551,0
Saját tőke	728,3	817,9	910,1	991,3	1065,9	1172,6	1279,4	1415,9	1529,1	1655,2	1762,5
Kötelezettségek	287,1	324,5	366,7	408,4	460,6	525,8	583,2	581,3	653,3	719,5	772,8
ebből: Vevőtől k. előleg	11,6	12,2	14,1	15,9	16,6	19,0	19,4	21,9	27,2	30,7	32,9
ebből: Szállítók	78,9	88,6	96,7	103,4	113,4	128,1	146,0	164,2	179,4	196,3	212,0
Passzív időbeli elhatárolás	5,4	6,1	6,8	7,5	8,4	9,5	10,6	11,8	12,9	14,4	15,7

Vállalati mérleg, Mrd Ft	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Immateriális javak	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	1,6	2,6	3,6	4,6	5,6	11,6
Tárgyi eszközök, nettó	1462,1	1541,6	1618,8	1706,4	1786,4	1828,6	1910,7	1987,2	2106,9	2213,9	2345,2
ebből: Beruházások	137,3	140,3	145,6	155,8	149,8	137,3	145,5	127,6	136,4	145,9	151,7
ebből: Beruházási előleg	27,0	27,0	28,0	32,0	29,0	26,0	30,0	24,0	26,0	28,0	30,0
Befektetett pénzügyi eszk.	61,0	66,3	72,6	80,6	90,9	106,9	121,5	135,6	161,4	196,1	291,6
Készletek	497,0	548,1	604,0	638,6	669,0	700,1	742,8	786,7	825,0	889,2	946,7
ebből: Készletekre előleg	5,9	6,5	7,2	7,6	7,9	8,3	8,8	9,3	9,8	10,5	11,8
Követelések	372,8	407,1	458,1	481,7	513,6	570,0	611,4	670,0	789,7	797,7	903,2
ebből: Vevők	232,0	264,0	288,0	306,0	329,2	356,5	379,0	423,0	478,0	521,0	598,4
Forgó értékpapírok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	2,0	3,0	6,0	10,0	16,9
Pénzeszközök	150,0	155,8	161,0	161,0	151,0	123,0	130,0	138,1	169,9	156,4	182,0
Aktív időbeli elhatárolások	7,8	8,5	9,2	10,0	11,0	11,0	12,6	14,1	15,9	17,4	20,0
Mérlegfőösszeg	2551,0	2727,8	2924,0	3078,7	3222,4	3342,0	3533,6	3738,2	4079,3	4286,2	4717,0
Saját tőke	1762,5	1875,6	1983,5	2076,6	2157,9	2173,3	2293,9	2425,3	2584,9	2747,5	2987,2
Kötelezettségek	772,8	834,6	921,7	981,9	1042,8	1145,6	1215,7	1287,8	1467,7	1511,1	1699,8
ebből: Vevőtől k. előleg	32,9	33,5	35,2	39,6	36,9	34,3	38,8	33,3	35,8	38,5	41,8
ebből: Szállítók	212,0	248,4	270,0	288,6	310,0	334,7	349,6	369,4	396,0	417,0	469,7
Passzív időbeli elhatárolás	15,7	17,6	18,8	20,2	21,7	23,1	24,0	25,1	26,7	27,6	30,0

A mérlegben szereplő egyes tételek felhasználása a pénzügyi számlák meghatározott instrumentumaihoz az alábbiak szerint történt. A fel nem osztott (adózás és előlegfizetés utáni) eredményt is tartalmazó, korrigált saját tőke állományát alapvetően a vállalatok gazdálkodási formája szerint rendeltük hozzá a tulajdonos szektorokhoz. A szövetkezetek saját tőkéjét mint üzletrészt (AF.519) a háztartások (S.14) és a nem pénzügyi vállalatok (S.11) között osztottuk fel, de a központi kormányzat (S.1311) is részesedett belőle, mivel állami földterület is volt a mezőgazdasági szövetkezetek használatában, amire becslést készítettünk. 1989-ben 10 milliárd forinttal csökkentettük a háztartások szövetkezeti üzletrész állományát a kilépő tagok kivett vagyona miatt (egyéb volumenváltozás). A szövetkezeteken kívüli vállalatok saját tőkéjét felbontottuk gazdálkodási formák szerint, azaz leválasztottuk a részvénytársaságokat, korlátolt felelősségű társaságokat, betéti társa-

ságokat, egyesületeket, közös vállalatokat és vegyes vállalatokat. Ezek adatait vállalatonként vezettük vissza alakulásukig, illetve 1969-ig, amennyiben korábban alakultak.⁶² A részvénytársaságok saját tőkéjét a rezidens kibocsátású részvényeknek (AF.512) feleltettük meg a pénzügyi számlákban. 1988-ban 27,5, 1989-ben 23,0 milliárd forint részvényállományt képeztünk meg egyéb volumenváltozással, állami vállalatok átalakulása folytán (az üzletrészek ugyanígy szűntek meg). A közös vagy vegyes vállalati formák tipikusan vállalati tulajdonban voltak, esetenként kisebbségi külföldi tulajdonrészsel. A fennmaradó állami vállalati kör tőkéjét felosztottuk a minisztériumi és a tanácsi (önkormányzati) tulajdonosi részesedések között.⁶³ Ennek során az 1990-es évek elején (az önkormányzati vagyonjuttatás után) kialakult tulajdonviszonyokat vettük alapul és vetítettük vissza a teljes idősorra.

A kereskedelmi hitelek és előlegek (AF.81), illetve az egyéb követelések és kötelezettségek (AF.89) a gazdasági teljesítmény és a pénzügyi ellentételezés (fizetés) időbeli eltéréséből fakadó, technikai jellegű tételek. Az áruszállítással és szolgáltatásnyújtással összefüggő követeléseken és kötelezettségeken túlmenően elsősorban adókkal, járulékokkal, munkabérral, osztalékkal, bérleti díjjal kapcsolatos áthúzódó tételek tartoznak ide. A nem pénzügyi vállalatok más szektorokkal szemben fennálló egyéb követeléseit és tartozásait az érintett szektorok felől becsültük meg, a vállalatközi rész ezek levonásával a vállalati összesen állományokból, maradékként képződött.⁶⁴ A külföldi partnerek felé csak kereskedelmi hiteleket és előlegeket mutattunk ki ebben az időszakban, a háztartások irányába ezen túlmenően munkabérből eredő egyéb tartozást, az államháztartás viszonylatában pedig adókból, járulékokból fakadó egyéb követelést és egyéb tartozást is elszámoltunk. Ezek meghatározásának módjáról a későbbiekben lesz szó.

A vállalatközi kölcsönök, illetve a vállalatok és a háztartások közötti kölcsönök adatforrása is a nem pénzügyi vállalatok számviteli vagyonszámla-statisztikában. Az 1992 előtti időszakban azonban nem elégséges a vállalati mérlegek részletezettsége a tulajdonosi, tagi vagy munkáltatói kölcsönök adatainak kinyeréséhez. Ezért a vállalatközi kölcsönök (AF.41) állományát a vállalatközi tulajdonosi részesedések alakulását figyelembe véve állítottuk elő 1985-ig visszamenően, amikortól engedélyezett volt a kölcsönnyújtás. A háztartások által vállalatoknak nyújtott (tulajdonosi, tagi) kölcsönök állományát (AF.41 és AF.42) is a tulajdonosi részesedésük arányában vezettük vissza. A nem pénzügyi vállalatok munkáltatói lakáskölcsön követeléseit az OTP kimutatásaiból (mérlegen kívüli tájékoztató adatok a közvetített munkáltatói hitelekről) építettük be a pénzügyi számlákba.⁶⁵ Az 1990-es évektől a vállalatoknak nyújtott állami kölcsönök adatforrása a különféle költségvetési szervek mérlege, illetve a költségvetési zárszámadás követelésekkel kapcsolatos kimutatása. Az 1970-es és 1980-as évekre vonatkozóan állományi kimutatás az államháztartásra vonatkozóan egyáltalán nem készült, ezért az ÁFB/ÁFI jelentéseiből vettük az állami kölcsönök év végi állományát. Ezek az adatok az akkori vállalati mérlegekből is kiolvashatók lennének, ilyen mérlegbeszámolókkal azonban nem rendelkezünk. Valamennyi itt felsorolt hiteltípust forintban fennálló követelésnek és tartozásnak tekintettük, így a teljes éves állományváltozásuk tranzakcióként jelenik meg a pénzügyi számlákban.

A tulajdonosi részesedések (AF.51) éves állományváltozásának összetevőkre bontásával, az éves tőkebefektetések összegének meghatározásával kiemelten kell foglalkozni. A tulajdonosi részesedések esetében az átértékelődés és az egyéb volumenváltozás hatása jelentős lehet, ezért a tőkebefektetések, azaz a tranzakciók nagyságát nem lehet közvetlenül az állományok változásából megbecsülni. Általánosságban a vállalati jegyzett tőke (alaptőke) változásából következtettünk a tranzakció (tőkebefektetés, tőke kivonás) mértékére. A jegyzett tőke nagyságáról azonban először az 1989 végére vonatkozó vállalati mérleg ad teljes körű információt, azt megelőzően a jegyzett tőke becslésére volt szükség. A gazdasági társaságok, egyesületek, közös és vegyes vállalatok részvényeinek, részesedéseinek tranzakcióit vállalatonként számítottuk ki a jegyzett tőke visszavezetett értékeiből. Az egyes vállalat típusok számosságát, saját tőkéjének és jegyzett tőkéjének becsült értékét, valamint a nettó tőkebefektetések (tranzakciók) becsült éves összegét a következő táblázat foglalja össze (nem pénzügyi vállalatokra vonatkozóan).

⁶² Azokat a vállalatokat tudtuk részletesen vizsgálni, amelyek 1990-ben, a KSH jelenlegi szervezetregisztere, illetve a cégnyilvántartás indulásakor léteztek. Felhasználtuk továbbá a KSH 1980. évi szervezetregiszterét, illetve a PM 1974-1976. évi vállalati adatait.

⁶³ 1980-ban 1020 minisztériumi (központi) és 571 tanácsi alapítású állami vállalat működött a KSH nyilvántartása szerint.

⁶⁴ Eszköz és forrás oldalon egyaránt kiszámítható a vállalatközi követelések, illetve tartozások állománya, és ezek nem feltétlenül egyeznek meg egymással, hiszen minden adat becsléssel készült. Általában az instrumentumok eszköz oldali adatait fogadjuk el (a tulajdonosi részesedések kivételével), kihagyva a technikai tételeket (adóelőleg, jövedelem-előleg).

⁶⁵ Azt feltételezzük, hogy a nem pénzügyi vállalatok által adott lakáskölcsönök állománya megegyezik az OTP által közvetített munkáltatói kölcsönök állományával. Valójában közvetlenül is adhattak kölcsönt a vállalatok, ugyanakkor tanácsi és központi költségvetési szervek is igénybe vehették az OTP szolgáltatását, ez a két hatás azonban nem volt jelentős, illetve kioltotta egymást.

Vállalati tőke, Mrd Ft	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Részvénytársaság	15	16	16	17	17	19	20	20	22	34	140	318
Saját tőke (könyvi)	1,4	1,4	1,4	1,6	1,6	1,7	2,1	2,1	2,2	5,8	67,0	125,4
Jegyzett tőke	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	2,0	2,0	2,1	5,2	58,6	106,5
Tranzakció	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,5	0,0	0,1	2,9	26,5	26,0
Korlátolt felelősségű	14	14	17	20	23	31	47	60	69	110	800	5381
Saját tőke (könyvi)	0,3	0,3	0,5	0,7	1,0	1,4	1,7	2,2	3,0	4,5	20,0	68,4
Jegyzett tőke	0,3	0,3	0,5	0,7	1,0	1,4	1,7	2,1	2,9	4,4	18,6	62,6
Tranzakció	0,0	0,0	0,2	0,2	0,4	0,4	0,3	0,4	0,8	1,5	14,2	44,0
Egyesülés, közös váll.									276	300	330	378
Saját tőke (könyvi)	9,0	9,4	10,2	11,1	13,1	16,0	17,4	20,9	23,0	24,9	30,2	41,0
Jegyzett tőke	9,0	9,4	10,2	10,9	12,5	14,5	15,1	17,4	18,4	19,2	22,4	29,0
Tranzakció	2,7	0,4	0,8	0,7	1,6	2,0	0,6	2,3	1,0	0,8	3,2	6,7

A gazdasági társaságokkal ellentétben az állami vállalatok és a mezőgazdasági szövetkezetek jellemzően a vizsgált időszakot megelőzően jöttek létre, saját tőkéjük ezt követően döntően a felhalmozott eredmény, illetve a támogatások hatására emelkedett, amit átértékelődésként mutattunk ki a pénzügyi számlákban. Tranzakciót (minisztériumi vagy tanácsi tőkebefektetést) a vizsgált időszakban újonnan létrehozott állami vállalatok esetében számoltunk el, ennek összegét vállalatunként becsültük az 1990-ben rendelkezésre álló információk alapján. Az állami vállalatok tárgyévi eredményt nem tartalmazó eredeti (könyv szerinti) és korrigált (pénzügyi számlákba került) saját tőkéjét, illetve a tranzakcióként elszámolt éves tőkebefektetések összegét az alábbi ábra szemlélteti.⁶⁶

Állami váll., Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Saját tőke (könyvi)	506,6	562,8	614,1	654,3	689,3	759,3	831,0	930,3	1 004,7	1 093,6	1 164,9
Saját tőke (korrigált)	556,6	622,8	684,1	734,3	779,3	859,3	941,0	1 050,3	1 134,7	1 233,6	1 314,9
Tranzakció		14,6	8,8	5,9	6,3	5,5	4,6	11,4	5,7	3,7	4,2
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Saját tőke (könyvi)	1 238,4	1 310,6	1 357,4	1 414,0	1 411,7	1 509,7	1 599,9	1 724,5	1 732,7	1 810,8	
Saját tőke (korrigált)	1 398,4	1 482,6	1 542,4	1 613,0	1 623,7	1 734,7	1 839,9	1 979,5	2 002,7	2 095,0	
Tranzakció	4,1	5,3	4,0	2,3	7,3	14,4	8,1	12,9	4,7	1,5	

A nem pénzügyi vállalatok között nyilvántartott szövetkezetek vagyonából elkülönítésre került a mezőgazdasági termelőszövetkezetek (MGTSZ) háztartások tulajdonában lévő saját tőkéje (a mezőgazdaság ágazatból), aminek a teljes változását átértékelődésként mutattuk ki a pénzügyi számlákban, az 1969 és 1989 közötti időszakban. Maradékként adódott az egyéb (ipari, építőipari, kereskedelmi, egyéb szolgáltató) szövetkezetek vállalati tulajdonnak tekintett vagyona, amely nagyobb részben a vizsgált időszakban keletkezett, ezért tranzakciót becsültünk rá aggregált szinten, a jegyzett tőke (alaptőke) változásának megfelelően.⁶⁷ A szövetkezetek könyv szerinti saját tőkéjét és ennek felosztását mezőgazdasági és egyéb szövetkezetek között a következő táblázat tartalmazza. Az időszak elején az egyéb szövetkezetek saját vagyona a teljes szövetkezeti vagyon 25 százaléka lehetett, ez 30 százalékra emelkedett az időszak végére. Ekkor a mezőgazdasági szövetkezetek jegyzett tőkéje 176, az egyéb szövetkezeteké 79 milliárd forintot tett ki. (A teljes nem pénzügyi vállalati szektor jegyzett tőkéje 1650 milliárd forint fölött volt ekkor.)

⁶⁶ Egyedül az 1989 végi könyv szerinti saját tőke állomány tekinthető tényadatnak (vállalati mérlegekből), minden más adat becsléseken alapul.

⁶⁷ Az 1970-es évek első felében a (vagyon nélküli) lakásszövetkezetek elterjedése, a második felében a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek megjelenése növelte főként az intézmények számát. Az 1980-as évtizedben az ipari, építőipari és szolgáltató szervezetek létrejötte volt jellemző.

Szövetkezet, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Saját tőke (könyvi)	103,8	118,2	141,2	165,4	184,1	198,9	214,7	227,4	242,3	258,5	277,9
MGTSZ Saját tőke	77,8	87,5	104,5	122,4	135,3	145,2	156,7	165,0	175,6	187,4	201,5
Egyéb Saját tőke	26,0	30,7	36,7	43,0	48,8	53,7	58,0	62,4	66,6	71,1	76,4
Egyéb szövetek darab	2275	2350	2430	2550	2650	2780	2920	3036	3120	3165	3205
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Saját tőke (könyvi)	300,4	317,1	341,1	350,0	356,2	362,4	375,5	384,8	400,6	396,0	
MGTSZ Saját tőke	217,8	229,9	247,0	253,1	256,5	260,9	270,4	275,1	286,4	279,1	
Egyéb Saját tőke	82,6	87,2	94,1	97,0	99,7	101,5	105,1	109,7	114,2	116,9	
Egyéb szövetek darab	3240	3290	3420	3540	3700	3980	4400	5040	5547	5743	

3.6. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS EGYÉB BELFÖLDI KÖVETELÉSEINEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA

Ebben a részben az államháztartás belföldi, nem banki szereplőkkel kapcsolatos értékpapír (AF.3), hitel (AF.4) és egyéb (AF.8) követeléseit, illetve tartozásait ismertetjük. Az államháztartás (S.13) a központi kormányzat (S.1311), a társadalombiztosítási alapok (S.1314) és a helyi önkormányzatok (S.1313) alszektorának együttese a nemzeti számlákban. A szektor adatait ebben a bontásban mutatjuk be az 1970 és 1989 közötti időszakban is annak ellenére, hogy a társadalombiztosítási rendszer szervezeti elkülönítése az állami költségvetésen belül 1989-ben, az önálló Társadalombiztosítási Alap létrehozásával valósult csak meg. A tanácsok és intézményeik adatait a helyi önkormányzatok adatainak feleltettük meg. A központi kormányzat részének tekintettük a költségvetési intézményeken túlmenően az ÁFB és az ÁFI kormányhitelekkel, állami hitelekkel kapcsolatos tevékenységét.

Az államháztartásra vonatkozóan vagyonszerűségek egyáltalán nem jelentek meg a vizsgált időszakban.⁶⁸ Az egyéb követelések és egyéb kötelezettségek visszamenőleges állományi adatait a rendelkezésre álló forgalmi adatok felhasználásával képeztük meg. A költségvetési forgalmi adatok (bevételek, kiadások, finanszírozási adatok) 1981 és 1989 között torzítatlanul és megfelelő részletzettségben állnak rendelkezésre az IMF 1990-ben közzétett Government Finance Statistics (GFS) évkönyvében. Azt megelőzően csak az állami költségvetés végrehajtásáról (zárszámadásról) szóló törvényekben szereplő néhány bevételi és kiadási tétel szolgált kiindulópontul az állományi adatok meghatározásához. Az állami költségvetés végrehajtásáról szóló beszámolóban a társadalombiztosítás bevételei és kiadásai megjelentek, a tanácsok és az elkülönített alapok adatai viszont csak részben.⁶⁹ Ebben az időszakban a költségvetési prezentáció és az egyenleg tisztán pénzforgalmi és teljes volt, azaz tartalmazta a pénzügyi eszközökkel (tőkebefektetéssel és kölcsönnyújtással) kapcsolatos tranzakciókat is. Ezek a tételek zárszámadások részletes idoklásában, illetve az IMF GFS prezentációjában voltak csak elkülöníthetők.⁷⁰ Ugyanakkor a zárszámadások részletes indoklása a vállalatok által fizetett adókra, járulékokra, valamint a kapott folyó támogatásokra vonatkozóan az évek közötti pénzforgalmi áthúzóadásokat is bemutatta, ami megfeleltethető volt az adott tételek eredményszemléletű korrekciójának. Az adókkal, járulékokkal kapcsolatos állományi adatok (AF.89) előállításához kiindulópontul szolgáló 1989. és 1990. évi pénzforgalmi adatokat, illetve az 1989 végére képzett állományokat a következő ábra mutatja. Ezek a negyedéves pénzügyiszámla-statisztika nyitó állományai.

⁶⁸ Teljes vagyonszerűség először az 1991. év végéről, az 1992. évi költségvetési zárszámadásba készült, egyes eszközökről és kötelezettségekről pedig az 1990. évi zárszámadás tájékoztatót először a központi és a helyi önkormányzati szervekre vonatkozóan. Ezeket használtuk az 1989 végéig visszamenő pénzügyi számlákhoz. Az „államról” a Magyar Államkincstár felállításáig nem készült vagyonszerűség.

⁶⁹ A hivatalos költségvetési beszámolók 1984-től váltak teljessé, amikor a tanácsok mellett az elkülönített állami pénzalapok adatai is megjelentek.

⁷⁰ Ezek azok a tételek, amelyek a nemzeti számlák egyenlegét (a nettó finanszírozási képességet) eltérítik a költségvetés pénzforgalmi egyenlegétől: a szervezeti kör bővítése (ÁFI), a pénzügyi műveletek kizárása (részesedések, hitelek) és az eredményszemléletű korrekciók beépítése.

Állami adótételek, Mrd Ft	Állomány 1989 vége	Éves bevétel 1989	Éves bevétel 1990
Személyi jövedelemadó	8,3	96,3	126,8
Társadalombizt járulék	28,5	300,0	353,0
Általános forgalmi adó	32,1/23,0	137,6	146,8
Fogyasztási, jövedéki adó	9,2	97,3	108,2
Társasági nyereségadó	0,0	140,2	126,7

Az ÁFA elszámolása a többi adónemtől eltérően bruttó módon történik a statisztikában, a befizetések időbeli késése miatt állami követelést, a visszatérítések késése miatt állami tartozást mutatunk ki a nem pénzügyi vállalatokkal szemben. Maguk a bevételek viszont csak nettó módon ismertek ebben az időszakban, ezek felbontása későbbi arányok alapján történt. Az SZJA és a teljes TB járulék a bérekkel együtt a munkáltatóknál keletkezik és a háztartásokon keresztül jut el az államháztartásig, miközben a központi kormányzat és a helyi önkormányzatok (tanácsok és intézményeik) maguk is foglalkoztatók.⁷¹ Általában egy havi bér és járulékaik megfizetése csúszik át a következő évre, azaz képez követelést vagy tartozást az érintett szereplőknél. A bérek és járulékaik összefüggései miatt ezek eredményszemléletű korrekcióit is együtt becsültük meg az érintett idősakra. Az adók esetében többnyire egy hónap fizetési késéssel számoltunk a gazdasági eseményhez képest, azonban az ÁFA visszatérítésénél két hónap késleltetési időt vettünk figyelembe, a társasági adónál pedig általában nem számoltunk késéssel az évközi előlegfizetésekre tekintettel.⁷² A munkabérekkel kapcsolatos eredményszemléletű korrekciók kiinduló adatait és eredményeit az alábbi táblázat foglalja össze.

Béorkorrekción, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Bruttó éves bér	126,1	138,6	147,5	156,9	169,7	185,3	200,7	211,2	230,2	252,0	270,0
Nettó éves bér	103,0	111,7	118,9	126,3	136,2	148,0	160,4	168,4	183,3	200,6	214,6
Nettó bérkövetelés	8,6	9,3	9,9	10,5	11,3	12,3	13,4	14,0	15,3	16,7	17,9
TB járulékkövetelés	1,8	2,0	2,1	2,3	2,5	2,8	3,0	3,3	3,7	4,0	4,6
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Bruttó éves bér	299,8	323,1	350,6	384,5	432,7	479,0	525,9	532,0	646,2	755,7	
Nettó éves bér	238,5	253,8	267,8	281,7	311,4	343,0	369,6	371,8	389,0	444,0	
Nettó bérkövetelés	19,9	21,1	22,3	23,5	25,9	28,6	30,8	31,0	32,4	36,9	
TB járulékkövetelés	5,1	5,8	6,6	8,4	10,5	11,8	12,8	14,7	20,3	28,5	
SZJA követelés									6,7	8,3	

A nemzetiszámla-statisztikában csak a rendszeres munkajövedelmeket kell eredményszemléletű korrekció alá vonni. Ilyen elhatárolás azonban nem áll rendelkezésre a vizsgált időszakban, ezért csak közelítéssel lehetett meghatározni a korrekció alapjául szolgáló bértömeget. Azt feltételeztük, hogy ezek a rendszeres bérek minden esetben havonta, a munkavégzést követő hónapban kerültek kifizetésre. Ennek a bértömegnek a 20 százalékát rendeltük az államháztartáshoz mint munkáltatóhoz, a fennmaradó részt a nem pénzügyi vállalatokhoz. A pénzügyi vállalatok bértartozásait elhanyagolhatónak tekintettük ebben az időszakban (a munkavállalók száma 30 ezer fő körül volt).

Jelentős volt az 1970-es és 1980-as években a vállalatoknak visszajuttatott állami támogatás, amely felhalmozási célú (beruházási) és folyó támogatásokat (termelési támogatás, fogyasztói árkiegészítés, import támogatás, stb.) egyaránt magában foglalt. Ez utóbbiak tárgyévra járó összegeit a szereplők nyilvántartották és a naptári évek közötti pénzforgalmi áthúzóadásokat a költségvetési prezentációk is tartalmazták. Ennek megfelelően a pénzügyi számlákban is meghatároztuk a folyó transzferek eredményszemléletű korrekcióit és egyéb tartozást (AF.89) becsültünk a központi kormányzattól adott

⁷¹ Az 1988-ban bevezetett SZJA döntő része a tanácsokhoz került, azonban mindenkor átengedett adóknak tekintettük, azaz a teljes bevételi korrekcióit (követelést) a központi kormányzatnál mutattuk ki, a tanácsok folyó transzferet kaptak a központi alszektortól a pénzforgalomnak megfelelően. Az vélelmeztük, hogy az SZJA és a TB járulék 25 százaléka az államháztartástól (egyenlő arányban megosztva a központi és a tanács alszektort között), 75 százaléka pedig a nem pénzügyi vállalatoktól mint munkáltatóktól származott.

⁷² Kivételt képez például az 1988. évi visszaeső vállalati nyereség miatti jelentős adóvisszaigénylés, amit figyelembe vettünk.

évre járó, de a következő évben kifizetésre kerülő vállalati támogatásokra vonatkozóan. (A felhalmozási transfereket általában nem korrigáljuk időben.) A vállalati támogatások éves pénzforgalmi kifizetéseit és a pénzügyi számlákhoz becsült állományi adatokat a következő táblázatban foglaltuk össze.

Támogatás, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Pénzforgalmi kiadás	41,4	49,9	53,2	55,5	68,5	98,9	103,4	100,6	121,7	126,8	124,1
Állami tartozás	2,1	2,5	2,7	2,9	3,4	4,0	4,5	5,0	5,5	5,9	6,3
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Pénzforgalmi kiadás	131,5	142,1	153,0	162,5	146,7	152,9	202,1	217,4	188,2	159,8	
Állami tartozás	6,7	7,1	7,6	8,0	8,5	9,0	9,0	9,0	8,0	7,0	

A központi kormányzat és a helyi önkormányzatok (tanácsok) esetében kereskedelmi hitel (AF.81) követelést és kötelezettséget is becsültünk. A vevő követelések a szolgáltatási díjbevételek utólagos megfizetése miatt állnak fent, illetve beruházási, szolgáltatási vagy áruszállítási adott előlegek is keletkezhetnek kereskedelmi követelést. A szállítói tartozások elsősorban dologi kiadásokhoz kapcsolódnak, visszamenőleges becslésük is ennek megfelelően történt. Valamennyi tételt nem pénzügyi vállalatokkal szemben mutattunk ki az érintett időszakban. Mivel a kereskedelmi hitelek és előlegek önálló instrumentumként jelennek meg a pénzügyi számlákban, ezek összegeit itt külön nem szükséges bemutatni.

Az államháztartási szereplők által belföldre nyújtott hitelek, kölcsönök (AF.4) között két tétel jelenik meg. A központi kormányzatnál (S.1311) szerepel az ÁFB (ÁFI) nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott állami kölcsöne, amelynek állományi adatai az ÁFB (ÁFI) kimutatásaiból származnak. 1987 elejétől – az ÁFB megszüntetése és feladatainak a kereskedelmi bankok és az ÁFI közötti szétosztása folytán – a kölcsönök egy kisebb része hitelintézeteken keresztül került a vállalatokhoz.⁷³ A központi költségvetés, illetve elkülönített állami alapok maguk is nyújtottak kisebb összegekben hiteleket, ezekről azonban kevés az információ.⁷⁴ A helyi önkormányzati (tanácsi) alszektornál (S.1313) háztartásoknak nyújtott lakáscélú hiteleket mutatunk ki, az állomány alakulását visszamenőlegesen a munkáltatói kölcsönök OTP-től ismert – nem pénzügyi vállalatoknál elszámolt – állománya alapján becsültük meg. Ezek a tételek is önállóan láthatók a pénzügyi számlák standard bontású adatai között, mint hosszú lejáratú hitelek.

Hitelviszonyt megtestesítő, belföldi értékpapír kibocsátására 1982-től van lehetőség Magyarországon. 1982-ben először államkötvény kibocsátására került sor 8 milliárd forint összegben, amit a KVH Rt. (MNB) és az Állami Biztosító vett meg. Az 1983. évi újabb kibocsátásból is az ÁB részesült. Ebben az évben már lakossági és közületi befektetőknek szánt vállalati kötvények is forgalomba kerültek. 1984-ben a KVH Rt. (MNB) is bocsátott ki vállalati kötvényt (vállalati tartalékalap kötvény). 1985-től kezdődően rövid lejáratú értékpapírként jelent meg a pénzügyi számlákban a vállalati váltók fokozatosan növekvő állománya, aminek egy része hitelintézetekhez, illetve a jegybankhoz került a későbbiekben. Az 1986-ban kibocsátott újabb államkötvény az MNB mérlegébe került, 1987-ben pedig az új hitelintézetek is kaptak jelentősebb mennyiséget. Az 1989-ben kibocsátott mennyiség költségvetési intézményeknél, elsősorban az akkor megalakult Társadalombiztosítási Alapnál jelent meg. Kincstárjegyek forgalomba hozatalára 1988-tól kezdődően került sor. A tanácsi kötvények kibocsátása 1983-ban indult, azonban mennyiségük 1987-ig elhanyagolható volt. A forgalomban lévő értékpapírok állományáról csak részleges információkkal rendelkezünk az 1980-as évekre vonatkozóan, ezért a pénzügyi számlákban közölt adatok nagyobb része becsléssel állt elő, felhasználva a forgalmi (kibocsátási, törlesztési) információkat és a későbbi állományokat. Mivel az értékpapírok piaci árai nem ismertek, árváltozás elszámolására sem volt lehetőség, a teljes állományváltozás tranzakciónak tekinthető ebben az időszakban.

⁷³ Továbbkölcsönzésre átvett pénzeszközök címen, ennek összegét 10 mrd forintra becsültük.

⁷⁴ Egyedül az IMF GFS évkönyvében szerepel a nettó hitelnyújtás (lending minus repayment). Elhanyagolhatónak, illetve vissza nem térülőnek, azaz transzfernek tekintettük az összegeket. Az 1970-es vállalati forgóalap juttatást (23,8 mrd Ft) tőkebefektetésnek, üzletrészvásárlásnak számoltuk el.

3.7. A HÁZTARTÁSOK EGYÉB PÉNZÜGYI ESZKÖZEINEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA A PÉNZÜGYI SZÁMLÁKBAN

Ebben a pontban azokat a háztartásokat érintő követeléseket és kötelezettségeket részletezzük, amelyek az előzőekben, más szektorok adatainak összeállítása során nem kerültek szóba. Itt elsősorban a háztartások vállalozási tevékenységével összefüggő egyéb követelések és egyéb kötelezettségek érdemelnek figyelmet, azonban a munkavállalói jövedelmekkel kapcsolatos egyéb követelések és egyéb kötelezettségek tartalmát is célszerű áttekinteni.

A háztartások kétféle minőségben rendelkezhetnek kereskedelmi hitelből és előlegből származó követelésekkel és tartozásokkal (AF.81). Egyrészt a háztartások mint termékek és szolgáltatások fogyasztói (lakosság) az igénybevett áru vagy szolgáltatás ellenértékét számos esetben előre (előlegként) vagy utólag (szállítói tartozás törlesztésével) fizetik meg.⁷⁵ Azt feltételeztük, hogy az előlegek (háztartási követelések) összege a vizsgált időszakban elhanyagolható volt az utólagos fizetésekhez (háztartási tartozásokhoz) képest, ezért ez utóbbiakra készült becslés.⁷⁶ A nem pénzügyi vállalatokkal szemben fennálló, azaz áruszállítással és nem pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos kötelezettségek kerültek meghatározásra, a pénzügyi szolgáltatásokkal összefüggő tételek a hitelintézetek adataiból származnak. Utólagos fizetéssel jellemzően a lakásfenntartással kapcsolatos közüzemi szolgáltatások díját kell rendezni, amit a nemzeti számlákban a háztartások fogyasztási kiadásain belül a „Fűtés, háztartási energia” főcsoport lényegében lefedett a vizsgált időszakban.⁷⁷ A háztartások közüzemi szolgáltatások igénybevételéből fakadó kereskedelmi hitel tartozását az éves díjak arányában vezettük vissza. A háztartási fogyasztási kiadások teljes összegéből a fűtésre, háztartási energiára és egyéb utólagosan fizetett közüzemi szolgáltatásokra fordított éves összegeket, illetve az ezek felhasználásával becsült közüzemi szállítói tartozások (kereskedelmi hitelek) év végi állományait a következő táblázat foglalja össze. Azt feltételeztük, hogy a nem fizetésből eredő hitelleírás 1989-ig elhanyagolható lehetett, ezért a teljes állományváltozást tranzakcióként mutattuk ki a pénzügyi számlákban.

Közüzemi t., Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Közüzemi díjfizetés	5,9	6,4	6,6	6,9	7,4	8,0	9,0	10,1	10,9	12,3	14,3
Szállítói tartozás	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,5	1,6	1,9
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Közüzemi díjfizetés	18,2	19,3	22,0	23,1	25,7	31,9	32,5	37,1	40,9	46,7	
Szállítói tartozás	2,4	2,6	2,9	3,1	3,4	4,3	4,3	4,9	5,5	6,2	

A háztartások ezen felül áruk és szolgáltatások előállítóiként, azaz termelőként is megjelennek a gazdaságban. Ilyen minőségükben főként egyéni vállalkozóként (önálló vállalkozóként) vagy saját lakás szolgáltatóként azonosítja őket a statisztika.⁷⁸ A pénzügyi számlákban az egyéni vállalkozók pénzügyi eszközeit (követeléseit) és kötelezettségeit mutatjuk ki a lakosság (fogyasztók) pénzügyi eszközei és kötelezettségei mellett a háztartások szektorában. Az egyéni vállalkozók pénzügyi közvetítőkként (S.12) kapcsolatos adatai azok adatforrásaiból le vannak fedve, azonban a más háztartásokkal, illetve a nem pénzügyi vállalatokkal kapcsolatos követeléseiket és kötelezettségeiket mindenkor becsülni kell.⁷⁹ Az 1969 és 1989 közötti időszakban kereskedelmi hitelből és előlegből (AF.81) fakadó követelést és tartozást, illetve egyéb követelést és tartozást (AF.89) becsültünk az egyéni vállalkozásokra vonatkozóan, a követelések felét más háztartásokkal, másik felét nem pénzügyi vállalatokkal szemben fennállónak tekintettük. Az instrumentumértékek meghatározásának alapja a „kisiparosok” termelési értéke (mai szóhasználattal kibocsátása) volt, illeszkedve az 1989 végi állományokhoz. A becslésben érintett mutatókat a következő ábra foglalja össze.

⁷⁵ Elsősorban szerződés szerinti utólagos fizetésekről van szó, de természetesen a késedelmes fizetés is ide tartozik.

⁷⁶ Előlegek előfizetési díjak, utazási, üdülési, színházi, stb. bérletek, lakbérek, foglalók esetében fordulnak elő.

⁷⁷ Csatornadíjat, távközlési díjat és személyszállítási díjat kellett pótlólagosan becsülni. Az adatok a nemzeti számlákból származnak, az idősortörések miatti korrekciókkal (1970, 1988).

⁷⁸ Az imputált saját lakás szolgáltatás keretében a háztartásnak más egységekkel nincs kapcsolata (magának szolgáltató), követeléseit és kötelezettségeit sem merülhetnek fel más egységekkel szemben ebből kifolyólag.

⁷⁹ Nincs ezekre közvetlen adatforrás, általában maguk az érintett háztartások sem tartják nyilván ezeket az instrumentumokat.

Egyéni váll., Mrd Ft	1970	1975	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Kisiparos, ezer fő	86,3	84,2	103,4	112,0	121,4	131,8	139,0	145,6	150,7	154,6	162,2	174,8
Kisiparos, termelés	7,5	12,0	25,1	29,9	35,1	42,0	49,1	55,7	63,1	75,3	100,9	132,7
Vevő követelés	0,5	0,7	1,5	1,8	2,1	2,5	2,9	3,3	3,8	4,5	6,1	8,0
Egyéb követelés	0,3	0,5	1,1	1,3	1,6	1,9	2,2	2,5	2,8	3,4	4,5	6,0
Szállítói tartozás	0,4	0,6	1,3	1,6	1,9	2,2	2,6	3,0	3,3	4,0	5,3	7,0
Egyéb tartozás	0,5	0,8	1,8	2,1	2,5	2,9	3,4	3,9	4,4	5,3	7,1	9,0

A háztartások esetében a legösszetettebb pénzügyi instrumentum a munkavállalói jövedelmek időbeli korrekciójából – a ki nem fizetett keresetekből – fakadó egyéb követelés és egyéb kötelezettség. Ennek oka, hogy a háztartások nemzeti számláin át kell vezetni a munkaadói és munkavállalói bérjárulékokat egyaránt, így a háztartások egyéb követelései között a járó nettó munkabér mellett annak teljes adó- és járulékvonzata is megjelenik. Ez utóbbiak egyúttal államháztartással szembeni tartozásként is megjelennek, ezért a háztartások nettó pénzügyi vagyonára és nettó finanszírozási képességére csak a nettó bérrel kapcsolatos követelés hat. Munkavállalói jövedelem a háztartási szektoron belül, az egyéni vállalkozóknál is keletkezik, az ezzel összefüggő adó- és járulékfizetési kötelezettséget (a hátralékot) az államháztartás felé elhanyagolhatónak tekintjük. Az alkalmazottal rendelkező egyéni vállalkozók miatt a háztartások között fellépő bérkövetelés az egyéb követelések és egyéb kötelezettségek között van kimutatva. A munkabérkövetelés (tartozás), illetve az adó- és járulékkövetelés (tartozás) csak a tárgyidőszakot követően megfizetésre kerülő összegeket tartalmazza (pénzforgalmi áthúzóadás az egyik hónapról a másikra), a hosszabb ideig halmozódó követeléseket (tartozásokat) nem.

3.8. A TELJES SZÁMLARENDSZER ÖSSZEÁLLÍTÁSA ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA

Először a külföld (a nemzetgazdaság) pénzügyi számlái készültek el, ennek az adatkörnek a megfelelő minőségét a fizetési mérleggel (nemzetközi pénzügyi mérleggel) való összhang biztosította. Az egyes belföldi szektorok számláit azonban nem lehetett egy adatforrásból, egy mérlegre építve összeállítani, hanem általában instrumentumonként eltérő módon képződtek. Ezért csak utólag, a teljes számlarendszer elkészültével nyerhettünk pontosabb képet az adatok minőségéről. Egyes aggregátumok, egyenlegek minősége önmagában is megítélhető, más aggregátumok, egyenlegek minősége azonban csak külső mutatókhoz viszonyítva értékelhető.

Elvárás a pénzügyiszámla-statisztikában, hogy a pénzügyi vállalatok szektorának és az alszektorainak a nettó pénzügyi vagyona és a nettó finanszírozási képessége folyamatosan nulla közelében legyen.⁸⁰ A jelen adatösszeállítás során elsősorban a nettó pénzügyi vagyon kiegyensúlyozása – a pénzügyi eszközök és kötelezettségek csekély összegű eltéréseinek korrekciója – volt a cél, ami maga után vonta a nettó finanszírozási képesség változását is. A jegybank (S.121), a hitelintézetek (S.122) és a biztosítók (S.128) eszközeinek és kötelezettségeinek egyensúlyát valamelyest sikerült javítani az egymással, illetve a nem pénzügyi vállalatokkal és a háztartásokkal szemben, pótlólagosan beépített egyéb követelések és egyéb kötelezettségek által. A nem pénzügyi vállalatokra (S.11) vonatkozóan a nettó vagyon nulla közei értékei a kívánatosak, azaz a nettó pénzügyi vagyon a nem pénzügyi eszközökhöz hasonló nagyságú, negatív előjelű mutatószám kell, hogy legyen. Valójában azt tapasztaljuk, hogy a nettó pénzügyi vagyon az időszak egészében valamivel kisebb abszolút értékeket vesz fel, mint a reáleszközállomány, és ez az eltérés az időszak közepénél erőteljesebbé válik. A pozitív nettó vagyon oka, hogy több pénzügyi eszközt (betétet, részesedést) adtunk a vállalatoknak azok könyv szerinti értékénél a partnerszektorok adatforrásaiból, illetve a technikai jellegű egyéb kötelezettségeket nem vettük figyelembe a vállalati mérlegből. A nem pénzügyi vállalatok nettó tartozásainak (a nettó pénzügyi vagyon mínusz egyszerese) és nem pénzügyi eszközeinek becsült állományát a következő ábra mutatja.

⁸⁰ A nem pénzügyi eszközök értéke kicsi, ezért a pénzügyi eszközök és a kötelezettségek közel azonos összegben állnak fent. A nettó finanszírozási képesség a nettó pénzügyi vagyon tranzakcióból eredő változása, ezért jelentős nettó ártértékelődés hiányában ennek is nulla közelében kell lennie. A tulajdonosok által el nem vont vállalati nyereség térítheti el pozitív irányba a nettó finanszírozási képességet (amit ekkor a kibocsátott tulajdonosi részesedések felértékelődése ellensúlyoz).

Vállalatok, Mrd Ft	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Reáleszközállomány	799,1	887,1	983,5	1 072,1	1 153,7	1 266,7	1 391,8	1 520,5	1 649,8	1 809,7	1 926,5
Nettó tartozások	759,5	833,7	930,4	998,4	1 052,3	1 162,1	1 280,4	1 419,9	1 545,0	1 700,0	1 818,5
Különbség	39,6	53,4	53,1	73,7	101,5	104,5	111,4	100,6	104,8	109,8	108,0
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	
Reáleszközállomány	2 056,5	2 188,0	2 305,8	2 418,9	2 495,9	2 617,3	2 744,2	2 900,7	3 070,2	3 261,6	
Nettó tartozások	1 929,3	2 027,7	2 112,5	2 249,7	2 311,6	2 443,0	2 605,8	2 778,5	2 952,7	3 138,3	
Különbség	127,3	160,2	193,2	169,2	184,3	174,3	138,3	122,2	117,5	123,4	

A nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége – a beruházások egyenlegrontó hatása miatt – általában negatív, nagyságát alapvetően a vállalatokban hagyott nyereség és a beruházások viszonya határozza meg. A vizsgált időszakban azonban jelentős volt az állami támogatások mértéke, ezért a vállalati nettó finanszírozási képesség elvárt értékeire közvetlenül nem tudunk becslést adni.⁸¹ Az államháztartás és a háztartások nettó finanszírozási képességének meghatározása után, a többi szektor egyenlegének ismeretében állt elő a pénzügyi számlák rendszerében a nem pénzügyi vállalatok egyenlege. A háztartások nettó vagyona és ezen belül nettó pénzügyi vagyona pozitív, amit a jellemzően pozitív nettó finanszírozási képesség táplál. A pénzügyi számlákból adódó háztartási nettó finanszírozási képesség összevethető a nemzeti számlákban (népgazdasági mérlegekben) szereplő háztartási „nettó hitelnyújtás” mutatóval, ezt szemlélteti a következő táblázat.⁸² A gazdasági szektorok elhatárolása, illetve a mutatók tartalma a nemzetgazdasági elszámolásokban (nemzeti számlákban) nagy mértékben változott a vizsgált időszak folyamán.

Háztartások, Mrd Ft	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Nettó fin. képesség	7,2	5,0	5,4	7,6	8,0	9,0	5,9	11,9	11,1	7,8
Nettó hitelnyújtás	5,0	3,6	2,7	4,8	4,4	7,0	5,4	8,8	11,8	3,0
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Nettó fin. képesség	8,2	8,8	9,1	12,0	14,4	16,0	22,9	15,9	15,5	40,6
Nettó hitelnyújtás	1,9	7,3	5,1	7,7	5,2	9,5	14,0	-2,1	11,8	5,4

A háztartási nettó finanszírozási képesség pénzügyi számlákban megjelenő magasabb értékeit elsősorban a nem pénzügyi vállalatokkal, a biztosítókkal és a külfölddel kapcsolatos befektetések indokolják, amelyek nem szerepeltek a korabeli nemzeti számlákban (lásd az alábbi ábrát). A háztartások pénzügyi számláit a hitelintézetekkel kapcsolatos minimális korrekciók (korábban tárgyalt egyéb követelések beépítése) után elfogadtuk.

Befektetés, Mrd Ft	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Vállalatokba (S.11)	0,0	0,0	1,0	1,1	2,0	2,1	3,1	3,6	3,6	5,0	12,0	24,6
Biztosításba (S.128)	1,2	1,3	1,4	1,3	1,4	2,2	1,9	1,9	2,3	3,7	1,8	4,3
Külföldre (S.2)	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4	0,5	0,7	2,0	8,1

További pontosítások voltak szükségesek ugyanakkor a nem pénzügyi vállalatok, a központi bank (MNB), és a központi kormányzat nettó finanszírozási képességét illetően. Egyrészt az MNB és a központi kormányzat egyenlegének eltérő irányú kilengéseit mérsékeljük a tulajdonosi részesedéseknél (AF.512) pótlólagosan elszámolt tranzakciók segítségével. Ezáltal az állam jegybanki tőkebefektetéseihez tartozó három részből tevődnek össze a pénzügyi számlákban: az alaptőke felemeléséből, az árfolyamvesztés megtérítéséből, illetve a most tárgyalt pótlólagos eseti korrekciókból. Ezek hatását szemlélteti a következő ábra (azokat az éveket tüntettük fel, amelyekben valamilyen tőkebefektetési tranzakció elszámolásra került).

⁸¹ A nemzetiszámla-statisztika sem vállalkozott az 1970-es évek közepétől a felhalmozási juttatások és a finanszírozási műveletek („nettó hitelnyújtás”) szétválasztására a gazdálkodó szervezetekre vonatkozóan.

⁸² Az újabb nemzeti számla módszertan szerint a „nettó hitelnyújtás” 1988-ra csak 8,1, 1989-re csak 1,1 mrd forint volt.

MNB tőke, Mrd Ft	1971	1974	1975	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Alaptőke emelése	4,4	1,5						4,0					
Árfolyamvesztés		-3,0		-9,0	6,3	30,2	-6,4	9,5	2,3	63,0	90,1	53,2	211,2
Eseti korrekció			2,0	-9,8	-4,3	2,8	36,2	14,0	10,7	-5,1	4,1	-0,3	-10,0
Összes tranzakció	4,4	-1,5	2,0	-18,8	2,0	33,0	29,8	27,5	13,0	57,9	94,2	53,0	201,1

Ezek után pontosításra került a nem pénzügyi vállalatok és a központi kormányzat egymáshoz viszonyított nettó finanszírozási képessége. 1977 és 1983 között az államháztartás nettó finanszírozási képességét közelítettük az elvárt értékekhez a nem pénzügyi vállalatokkal szemben beállított egyéb követelések és egyéb kötelezettségek segítségével. 1983-ban és 1984-ben állami tőke kivonást könyveltünk vállalatokból (negatív üzlet rész tranzakció).⁸³ Az államháztartás hivatalos költségvetési egyenlegét, illetve az 1981-től rendelkezésre álló IMF GFS rendszerű egyenleget az alábbi táblázatban vetettük össze a pénzügyi számlákban megjelenő nettó finanszírozási képességgel a korrekciók után.

Egyenlegek, Mrd Ft	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Hivatalos egyenleg	-3,8	-3,3	-2,6	-1,8	-3,5	-3,0	-2,5	-3,5	-3,5	-3,6
Nettó fin képesség	-2,9	-2,7	0,7	0,9	-10,8	-18,9	-18,6	-23,0	-38,1	-31,5
(Folytatás)	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Hivatalos egyenleg	-4,5	-9,5	-12,2	-6,1	-3,7	-13,8	-45,3	-34,4	-10,2	-48,7
IMF GFS egyenleg		-24,7	-18,6	-9,5	13,6	-11,8	-31,6	-47,2	0,6	-42,5
Nettó fin képesség	-27,5	-24,6	-15,5	-4,0	8,4	-11,9	-29,2	-28,1	-1,0	-39,7

3.9. TOVÁBBI VISSZAMENŐLEGES ADATSOROK, ILLETVE NEGYEDÉVES ADATOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA EGYES INSTRUMENTUMOKRA

A jelenleg rendelkezésre álló források alapján a háztartások pénzügyi eszközei közül a készpénz és a belföldi bankbetétek, illetve a szektor tartozásai közül a banki hitelek éves adatainak 1960-ig visszamenő összeállítására van lehetőség. A betét és hitel instrumentumoknak a negyedéves adatai is rendelkezésre állnak 1965-től kezdődően. A forint készpénz tulajdonosi szektorok szerint bontott negyedévenkénti állományait 1970-től kezdődően lehet bemutatni. Ezeket túlmenően a nem pénzügyi vállalatok banki hiteltartozásait közöljük negyedéves bontásban 1974-től kezdődően. A későbbiekben bővíthet az elérhető visszamenőleges adatok köre. Az 1980-as évekre vonatkozóan számos évközi adatokat tartalmazó adatforrás maradt fent, ezek azonban csak korlátozottan alkalmasak a pénzügyi számlákba illeszthető, homogén idősorok előállítására. Az évközi adatok óhatatlanul gyengébb minőségűek az éves adatoknál, az utóbbiakon végrehajtott korrekciók pedig az adatok és a mögöttes folyamatok mélyebb ismerete nélkül nem ültethetők át az előbbiekre. Jól szemléltetik ezt a háztartási hitelek és betétek, illetve készpénz negyedéves adatainak illesztési nehézségei a pénzügyi számlákhoz.

A háztartási (lakossági) betétek év végi állományáról mindenkor beszámolt a KSH Statisztikai évkönyve, illetve az OTP publikációja, ugyanakkor a hitelek állományát csak 1964 végétől közölték. A hitelállomány további visszavezetése a közölt hiteltranzakciók (hitelnyújtás, hiteltörlesztés) felhasználásával történt, illetve történhet. Az OTP egykori kimutatásaiból 1965-től ismert a lakossági hitelek és betétek állományának negyedéves változása, ami alapján a negyedév végi állományok meghatározhatók voltak az évközi negyedévekre. A betétek esetében az OTP elkülönítette a forgalmakból az év végi kamatjövőrés összegét, amit szét kellett osztani az évközi negyedévekre (hogy az állomány ne az év végén, az utolsó negyedévben ugorjon meg). Az OTP által nyilvántartott, negyedév végi lakossági betétállományokat az alábbi táblázat foglalja össze 1965 és 1986 között. 1987-től kezdődően az IMF számára készített negyedéves bankstatisztika lett a becslések forrása.

⁸³ Az állam az 1970-es években vállalati tartalékalapot növelő felhalmozási kiadásokat eszközölt, majd az 1980-as évek első felében elvonta ezeket a vállalati befektetéseket. Amennyiben ezek a tranzakciók transzferként kerülnének kimutatásra, indokolatlanul torzítanák mindkét szektor egyenlegét. Ezért volt szükség a pénzügyi számlákban végrehajtott korrekciókra.

Bankbetétek Mrd Ft	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Állomány Q1 vége	19,0	22,1	24,7	27,1	32,7	39,1	45,3	51,8	58,0	66,1	75,7
Állomány Q2 vége	19,7	22,9	25,1	28,1	33,4	40,3	46,1	52,8	58,9	67,6	77,8
Állomány Q3 vége	19,7	23,1	24,9	28,2	33,8	40,8	46,6	53,0	59,2	68,0	78,2
Állomány Q4 vége	20,4	23,0	24,8	29,2	35,1	42,1	48,4	54,5	62,0	70,8	81,3
ebből jóváírt kamat	0,7	0,8	0,8	0,9	1,1	1,3	1,6	1,8	2,1	2,5	2,8
(Folytatás)	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Állomány Q1 vége	86,0	97,4	113,7	130,2	139,8	150,8	166,1	183,2	203,1	225,7	251,8
Állomány Q2 vége	87,5	99,5	116,9	131,2	140,1	151,8	167,7	186,1	205,2	228,5	255,7
Állomány Q3 vége	88,4	101,3	118,9	131,3	139,7	153,2	169,1	188,6	207,5	230,5	259,2
Állomány Q4 vége	92,9	107,5	124,9	135,8	145,3	160,1	175,7	197,1	219,4	244,1	274,9
ebből jóváírt kamat	3,2	3,5	4,1	4,4	4,8	5,3	5,7	6,5	8,6	9,0	10,9

A lakossági hitelek esetében a kamatok hozzáírása az állományhoz általában a harmadik negyedévben történt a vizsgált időszakban, ennek mértékéről azonban az OTP elkülönülten nem adott tájékoztatást. A szokásosnál nagyobb negyedéves állományváltozást tekintettük elhatárolt kamatnak, amit visszaosztottunk az előző negyedévekre. Az OTP által közölt lakossági negyedéves hiteltranzakciókat a következő táblázatban foglaltuk össze (sötét hátérrel jelölve a kamattőkésítés negyedéveit).

Hiteltartozás Mrd Ft	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Változás Q1	0,2	0,2	0,4	-0,1	0,0	-0,1	0,2	0,4	0,3	0,4	0,5
Változás Q2	0,5	0,7	0,6	0,4	0,6	0,8	1,1	1,1	1,3	1,2	1,8
Változás Q3	0,5	0,9	1,0	0,9	0,9	1,6	1,8	1,9	2,0	2,5	2,2
Változás Q4	0,5	0,7	0,4	0,7	0,5	1,4	1,2	1,0	1,2	1,9	2,8
(Folytatás)	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Változás Q1	1,1	0,9	0,3	1,1	1,1	0,8	1,4	2,8	4,4	3,9	4,7
Változás Q2	2,0	2,3	2,3	2,7	2,8	2,8	2,6	4,3	5,2	5,3	6,0
Változás Q3	2,7	4,7	4,8	5,6	5,8	6,6	6,6	9,6	12,0	13,4	15,6
Változás Q4	3,4	2,2	2,8	3,1	3,4	2,6	3,0	4,2	3,4	3,7	4,1

Felhasznált irodalom

- Betétek és hitelek (sorozat) 1970 – 1990. Országos Takarékpénztár, 1971 – 1991. (szolgálati használatra)
- A lakosság takarékosági szokásai. OTP, 1970.
- Beszámoló jelentés 1967, 1968. OTP.
- Takarékpénztári Szemle, 1969/1. szám. OTP.
- Nemzetközi pénzügyi mérlegek (sorozat), 1970 – 1990. MNB Számviteli főosztály (belső használatra)
- Külső eladósodás és adósságkezelés Magyarországon. MNB Műhelytanulmányok 2., 1993.
- Magyar Pénzügyi és Tőzsdei Almanach, 1990. Kerekes György (szerk.) MTV Kereskedelmi Főigazgatóság, 1990.
- Bankrendszerünk változásai – A kétszintű bankrendszer kialakulása. Saldo Pénzügyi Szervező és Tanácsadó Vállalat, 1987.
- Bankrendszer és monetáris politika Magyarországon 1987 – 2000. Tarafás Imre, Aula Kiadó, 2002.
- Magyar Külkereskedelmi Bank – Krónika – Az ötven éves bank. MKB, 2000.
- Az Általános Értékforgalmi Bank története 1922 – 1992. Botos János, ÁÉB, 1992.
- Mérlegbeszámoló jelentés 1983. évről. Állami Biztosító, 1984.
- Biztosítási évkönyv 1988. Állami Biztosításfelügyelet, 1988.
- Volt egyszer egy rendszerváltás. Romsics Ignác. Rubicon könyvek, 2003.
- Kádár hitele (A magyar államadósság története 1956-1990). Mong Attila. Libri Kiadó, 2012.
- Jelentés az alagútból III. Pénzügykutató Rt., 1990.
- A dinoszauruszok esélyei. Voszka Éva. Pénzügykutató Rt., Perfekt Rt., 1997.
- A Tungram Rt. története 1896 – 1986. Aschner Lipót Alapítvány, 2004.
- A magyarországi vegyesvállalatok alapításának és működésének tapasztalatai. Ipargazdasági Intézet, 1988.
- A magyar vállalatok forrásszerkezete. Mérő Katalin, Gazdaságkutató Intézet, 1989.
- A hazai vagyoneérték és az amortizáció alakulása az 1961 – 1998. években. Dr. Sebestyén Tibor. Privatizációs Kutatóintézet, 1997.
- Statisztikai évkönyv (sorozat) 1970 – 1990. KSH, 1971 – 1991.
- Gazdaságstatisztikai évkönyv 1990. KSH, 1991.

- Vállalatok pénzügyi adatai 1992 – 1993. KSH, 1995.
- Iparstatisztikai évkönyv (sorozat) 1977 – 1988. KSH, 1978 – 1989.
- Beruházási évkönyv 1980, Beruházás statisztikai évkönyv 1989. KSH, 1981, 1990.
- Vállalati adatgyűjtemény, 1974 – 1976. PM Számítóközpont, 1975 – 1977.
- Havi jelentés operatív beruházási adatokról (sorozat). Állami Fejlesztési Bank, 1971 – 1979.
- Jelentés a szocialista szervek beruházási tevékenységéről (sorozat). Állami Fejlesztési Bank, 1980 – 1987.
- Jelentés a szocialista szervek beruházási teljesítéséről (sorozat). Állami Fejlesztési Intézet. 1987 – 1990.
- Magyarország nemzeti számlái, Főbb mutatók, 1988 – 1990. KSH, 1992.
- Magyarország nemzeti számlái, Adatforrások, módszerek és számítások. KSH, 1994.
- Népgazdasági mérlegek 1949-1987. KSH, 1989.
- Az állóeszközállomány 1968. évi újraértékelésének főbb eredményei. KSH, 1969.
- Magyarország nemzeti vagyona 1970. január 1-én. KSH, 1971.
- Nemzeti termelés, nemzeti jövedelem, nemzeti vagyon. Árvay János, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1973.
- A nemzeti vagyon és az állóeszközállomány 1970 – 1978. KSH, 1979.
- Felhalmozott eszközök 1976 – 1982. KSH, 1984.
- A nemzeti vagyon fogalmi rendszere. Árvay János, Statisztikai szemle, 1989. május.
- A nemzeti vagyon kiszámításának főbb módszertani kérdései. Árvay János, Statisztikai szemle, 1979.
- Magyarország nagy vállalatai és vállalkozásai, 1991. Hoppenstedt és Társa Kiadó Budapest, 1992.
- OECD Gazdasági tanulmányok, Magyarország 1991. OECD, OMIKK, 1992.
- A földtulajdon és a birtokszerkezet 1945 – 1990 között. Dr. Fenyő György, Nyugat-magyarországi Egyetem, 2010.
- A földtulajdon és a mezőgazdasági struktúra átalakulása. AKI Budapest, 1990.
- A mezőgazdasági szövetkezetek magántulajdonon alapuló földhasználata. Bobvos Pál, Szegedi Tudományegyetem, 2003.
- A termelőszövetkezeti fejlődés néhány jellemzője. Molnár István, Szabóné Medgyesi Éva, Statisztikai szemle, 1977.
- Árfolyamrendszer és árfolyampolitika Magyarországon (1946 – 1993). MNB Műhelytanulmányok 7., 1994.
- A Magyar Nemzeti Bank Jelentése 1989. december hó.
- Magyar Nemzeti Bank Éves jelentés 1989, 1990.
- A Magyar Nemzeti Bank beszámolója az Országgyűlésnek a pénzügyi helyzetről. MNB, 1990.

Economic Bulletin of the National Bank of Hungary 1970 – 1982. MNB

A Magyar Nemzeti Bank története III. Botos János. Tarsoly Kiadó, 2004.

A kötelező társadalombiztosítás kialakulása, fejlődése Magyarországon. Igazné Prónai Borbála, PPKE, 2006.

A társadalombiztosítás fejlődése számokban, 1950-1985. Népszava Lap- és Könyvkiadó, 1987.

Government Finance Statistics Yearbook 1990. IMF, 1990.

A Magyar Népköztársaság költségvetése 1970 – 1989.

Jelentés a Magyar Köztársaság 1989. évi költségvetésének a végrehajtásáról. Pénzügyminisztérium, 1990.

Jelentés a Magyar Népköztársaság 1979 – 1988. évi költségvetésének a végrehajtásáról. PM, 1980 – 1989.

MAGYARORSZÁG PÉNZÜGYI SZÁMLÁI 1970–1989

2018

Nyomda: Pauker–Prospektus–SPL konzorcium

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.